MERIDIANE

JEROME K. JEROME

FANTOMA LUI WHIBLEY

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURA ŞI ARTĂ

JEROME • FANTOMA LUI WHIBLEY

Meridiane

JEROME K. JEROME

FANTOMA LUI WHIBLEY

În romînește de
SERGIU DAN

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURA ȘI ARTA

Din volumul
Jerome K. Jerome
SKETCHES IN LAVENDER
BLUE AND GREEN
Bernhard Tauchnitz
Leipzig 1897

Scriitorul englez Jerome K. Jerome s-a născut la 1859, la Walsab. Rămas orfan de la vîrsta de 14 ani, cutreieră Anglia de la un cap la altul și este rînd pe rînd funcționar, profesor, stenograf, actor, înainte de a se fi consacrat gazetăriei. Abia mai tîrziu izbutește să termine cursurile unei școli superioare din Londra. Se dedică apoi activității literare și după puțină vreme, prin apariția volumelor de schițe Reveriile unui pierde-vară (Idle Thoughts of an Idle Fellow) *și* Trei oameni într-o barcă (Three Men in a Boat) *(1889), cîștigă faima unui remarcabil umorist. Între anii 1892 și 1897 editează împreună cu Robert Barr diverse publicații periodice* (The Idler, To-day).

În 1886 s-a reprezentat la teatrul Globe *piesa lui într-un act* Barbara. *Urmează o perioadă 'n care mai multe*

piese de-ale lui Jerome văd lumina rampei, printre care și celebra Chiriașul de la etajul al treilea (The Passing of the Third Floor Back).

Dintre operele sale mai de seamă cităm romanele: Trei hoinari (Three Men on the Bummel), Toate drumurile duc spre Calvar (All Roads Lead to Calvary); *precum și volumele de schițe:* Schițe viorii, albastre și verzi (Sketches in Lavender, Blue and Green), Conversația în jurul mesei de ceai și cugetările lui Henry (Tea-table Talk and the Observations of Henry) *etc.*

A murit la Northampton, în 1927.

PORTRETUL UNEI DOAMNE

De la o vreme o lucrare de-a mea îmi tot dădea zor s-o termin, dar pesemne că așa-i inima luptătorului sfios, cu cît era zorul mai mare cu atît simțeam mai puțină poftă de luptă. Mă duceam în camera mea de lucru, dar mă-ntorceam mereu la cărțile mele; ieșeam în oraș ca să scap, dar la fiecare pas mi se părea că lucrarea mea îmi iese înainte și atunci mă refugiam în vreun *music hall* sau teatru. Așa că, în cele din urmă, acest lucru ajunse supărător și de neîndurat. Umbra lucrării întuneca tot ce făceam. Mă așezam la masă gîndind la ea și gîndul acesta îmi tăia pofta de mîncare. Amintirea ei se ținea scai

de mîne oriunde, şi, furişîndu-se între mine şi prietenii mei, îmi îngheţa vorba pe buze. Ajunsesem să mă mişc printre oameni ca un urmărit de-o arătare.

Freamătul oraşului cu miile lui de glasuri care te cheamă deveni pentru mine înnebunitor. Simţeam nevoia să rămîn cu singurătatea, acest meşter şi învăţător al tuturor artelor, şi mă gîndii la pădurile Yorkshire unde poţi umbla o zi întreagă fără să întîlneşti ţipenie de om şi fără să auzi alt glas decît ţipătul pescăruşului şi unde, culcat pe burtă în iarba mătăsoasă, poţi să simţi pulsaţia pămîntului străbătînd eterul cu ale sale o mie şi o sută de mile pe minut. Aşa că într-o bună dimineaţă mi-am strîns într-o valiză tot felul de lucruri, unele trebuincioase, cele mai multe inutile şi grăbindu-mă ca nu cumva să-mi iasă înainte, cum se întîmplă, cineva care să mă reţină, am ajuns chiar în noaptea aceea într-un tîrg din nord aşezat pe hotarele ceţei, acolo unde încep marile mlaştini, iar a doua zi, dimineaţa pe la şapte, luam loc lîngă un poştaş chior, în căruţa lui trasă de o mîrţoagă bălţată. Poştaşul cel chior pocni din bici, mîrţoaga bălţată se urni cu o smucitură şi al nouăsprezecelea secol cu tot

zbuciumul lui rămase în urma noastră, colinele îndepărtate se apropiară tot mai mult, înghiţindu-ne, iar noi nu mai eram decît o pată mişcătoare pe faţa liniştită a pămîntului. Tîrziu după-amiază ajunserăm într-un sat a cărui înfăţişare a stăruit multă vreme în amintirea mea. E aşezat în triunghiul alcătuit din muchiile a trei coline pleşuve şi tăiate drept şi nici măcar telegraful nu ajunsese pînă aici ca să-i murmure şoaptele lumii zbuciumate, sau, cel puţin, nu ajunsese încă în vremea despre care scriu. Nimic nu-l tulbura, decît o dată pe zi, poştaşul cel chior (dar poate că de atunci şi el şi mîrţoaga lui bălţată şi-or fi pus bătrînele lor ciolane la odihnă) străbătînd satul ca să lase cîteva scrisori şi pachete pe care le ridicau oamenii de la fermele împrăştiate pe dealurile dimprejur. E locul unde se întîlnesc două pîraie gălăgioase. De-a lungul zilelor adormite şi a nopţilor tăcute le auzeam tot trăncănind între ele ca nişte copii care se joacă. Venind de la îndepărtatele lor izvoare printre coline, ele îşi amestecă aici apele, ca să-şi urmeze călătoria în tovărăşie şi conversaţia lor devine mai serioasă, aşa cum le şade bine unora care şi-au dat mîna ca să vieţuiască de acum înainte

împreună. Mai apoi ele ajung prin orașe mohorîte și obosite, întunecate de lințoliul veșnic al fumului, unde zi și noapte zăngănitul fierului îneacă toate vocile omenești, unde copiii se joacă în cenușă, unde bărbații și femeile au chipuri triste și resemnate, și așa, merg mai departe, nămoloase și murdare, către adînca mare care le cheamă necontenit. Aici însă, apele lor sînt proaspete și limpezi, iar trecerea lor stîrnește o tulburare, singura pe care valea asta a cunoscut-o vreodată. Dintre toate locurile tihnite, fără îndoială că acesta era cel în care un om istovit de trudă se putea înzdrăveni.

Prietenul meu chior îmi propuse să caut găzduire la locuința unei oarecare doamne Cholmondley, o văduvă care trăia cu unica ei fiică într-o căsuță văruită, chiar la marginea satului, dacă apuci pe drumul care trece peste delușorul Coll.

— Puteți vedea casa de-aici fiindcă-i așezată mai sus ca toate celelalte, îmi spuse poștașul arătînd cu biciul. „Acolo sau nicăieri, gîndesc, căci lumea nu se prea îmbulzește să caute gazdă prin părțile astea".

Căsuța, pe jumătate înăbușită de trandafiri, arată idilic și, după ce am prînzit cu pîine și brînză la hanul cel mic, apucai într-acolo pe cărarea care șerpuia prin cimitirul satului. In închipuirea mea vedeam ivindu-se o femeie de-ți era mai mare dragul s-o privești, voinică și plăcută la înfățișare, ajutată de o fată fragedă și strălucitoare cu chipul roz și mîinile arse de soare, parcă anume făcute să-mi gonească din minte toate amintirile plăcute ale orașului — și, plin de speranță, am împins ușa pe jumătate deschisă și am intrat.

Căsuța era mobilată cu un gust care mă surprinse, dar cît privește gazdele mele trebuie să spun că ele m-au dezamăgit. Binevoitoarea, vrednica mea gospodină se dovedi a fi o femeie uscățivă cu niște ochi tulburi. Cît era ziua de mare moțăia în jilțul ei sau sta ghemuită în fața focului încălzindu-și mîinile zbîrcite. Visul meu de feminitate ispititoare se topi în fața acestei femei de patruzeci și cinci de ani, cu fața istovită, cu trăsături ascuțite. Se prea poate să fi fost cîndva o vreme cînd ochii aceștia fără viață străluciseră cu o veselie șireată, cînd buzele acestea smochinite și strînse făcuseră un botișor mofturos foarte

drăguț, dar singurătatea nu îndulcește firea unei femei așa cum aerul aspru de țară, ca și berea veche și tare, deși ne priește din cînd în cînd, ajunge să ne obosească mintea dacă nu păstrăm oarecare măsură. Am dat de o femeie mărginită, fără de cel mai mic farmec, stînjenită de o sfială caraghioasă pentru vîrsta ei, care nu izbutea s-o ferească de pornirea obișnuită a proprietăreselor de a vorbi despre „zile mai bune", strîmbîndu-se chiar cu un fel de fandoseală tinerească, enervantă deși inofensivă.

Celelalte amănunte fiind însă toate pe deplin mulțumitoare, m-am instalat acolo, la fereastra cu vederea spre drumul ce ducea de-a lungul văii, către îndepărtata lume, hotărît să mă apuc de lucru. Pesemne însă că duhul hărniciei, o dată izgonit, se întoarce cu pași sfioși. Scrisei cam vreun ceas, apoi, punînd jos pana mea șovăitoare, rotii privirea prin încăpere căutînd o distracție. Rezemată de perete se afla o bibliotecă Chippendale și m-am apropiat s-o văd mai bine. Cheia era în broască. Am deschis ușile de sticlă și am început să cercetez rafturile tixite. Ele cuprindeau o colecție stranie: culegeri literare în curioase legături lustruite, romane și

poeme de ai căror autori nu auzisem niciodată, vechi reviste ilustrate de mult dispărute cu denumiri pe care le înghițise uitarea, „amintiri" și almanahuri care păstrau parfumul unei epoci cu sentimente foarte frumoase și cu mătăsuri de culoarea levănțicii. Pe raftul de sus era însă un volum de Keats[1] înghesuit între un număr din *Pelerinul evanghelic* și *Meditațiile nocturne* ale lui Young[2]. M-am înălțat în vîrful picioarelor încercînd să-l trag afară din locul lui, dar cartea era strînsă așa de tare între celelalte, încît silințele mele au sfîrșit prin a rostogoli peste mine alte două sau trei, acoperindu-mă cu un nor de colb fin, iar la picioarele mele căzu cu zgomot de sticlă și metal, un mic portret în miniatură, într-o ramă neagră de lemn. Il ridicai și ducîndu-mă la fereastră începui să-l cercetez. Era portretul unei fete tinere, îmbrăcată după moda de acum treizeci de ani, adică treizeci de ani socotiți de atunci. Mă tem că ar putea fi mai curînd cincizeci, dacă i-aș număra de astăzi;

[1] John Keats, poet englez (1795—1821), autorul unor opere străbătute de un lirism puternic (*Endymion* etc.).
[2] Edmond Young, poet englez (1681—1765), autorul *Meditațiilor nocturne*, poeme pătrunse de o adîncă melancolie.

oricum, pe vremea cînd bunicele noastre purtau bucle în tirbuşon şi corsaje atît de decoltate că te miri cum de se ţineau şi nu cădeau. Faţa era frumoasă, dar nu era frumuseţea cu care sîntem deprinşi, a trăsăturilor de plicticoasă regularitate şi nici nu avea coloritul acela nesuferit care se vede în toate miniaturile, ci vibraţia unui suflet îndărătul ochilor adînci şi blînzi. Sub privirea mea, buzele delicate păreau că zîmbesc şi totuşi surîsul lor ascundea o tristeţe, ca şi cum artistul, într-o clipă de inspiraţie, ar fi văzut venind umbra pe care viaţa avea s-o aştearnă peste strălucirea chipului zugrăvit. Pînă şi slabele mele cunoştinţe întru ale Artei îmi spuneau că lucrarea era izbutită şi mă întrebam de ce o fi rămas nebăgată în seamă atîta vreme, cînd era un lucru de preţ chiar dacă-l priveai ca pe o podoabă şi nimic altceva. Pesemne că cineva o pusese în bibliotecă cu ani în urmă şi a uitat-o acolo. Am pus la loc portretul printre tovarăşele sale prăfuite, şi m-am aşezat iar la lucru. Dar, între mine şi lumina asfinţitului se furişa chipul din miniatură şi orice aş fi făcut n-aveam cum să-l gonesc. Oriunde mă întorceam, privirea lui mă urmărea din umbră. Nu-s din fire un om cu

imaginaţie, iar îndeletnicirea mea din zilele acelea — scriam o comedie bufă — nu era de natură să zgîndărească pornirea spre visare ascunsă în sufletul oricăruia dintre noi.

M-am înfuriat pe mine însumi, dîndu-mi silinţa să-mi fixez atenţia asupra hîrtiei din faţa mea, dar gîndurile refuzau să se întoarcă din hoinăreala lor. Odată, uitîndu-mă îndărăt peste umăr, aş fi putut să jur că am văzut fata din portret, şezînd în jilţul cel mare, acoperit cu creton, din ungherul din fundul camerei. Era îmbrăcată într-o rochiţă liliachie spălăcită, cu puţintică dantelă veche pe ea, şi nu m-am putut opri să nu bag de seamă frumuseţea mîinilor încrucişate în poală, deşi în portret nu se vedeau pictate decît capul şi umerii.

In dimineaţa următoare uitasem de întîmplarea asta, dar cu venirea serii, de îndată ce se aprinse lampa, se redeşteptă în mine amintirea ei cu atîta putere încît scosei iar miniatura din ascunzişul prăfuit şi privind-o se trezi pe neaşteptate în mine sentimentul că această fiinţă îmi era cunoscută. Unde o văzusem şi cînd ? Negreşit că o întîlnisem şi îi vorbisem. Chipul din portret îmi zîmbea ca şi cînd şi-ar fi bătut joc de

uitucul de mine. Aşezai miniatura la loc, în raftul ei, şi începui să-mi storc creierii doar-doar îmi voi aduce aminte. Ne întîlniserăm undeva, la ţară, cu mult timp în urmă şi vorbiserăm despre tot felul de lucruri banale. De amintirea ei era legat parfumul trandafirilor şi glasurile şoptite ale oamenilor care întorceau iarba cosită. De ce n-o revăzusem niciodată de atunci? De ce îmi ieşise cu totul din minte?

Gazda mea intră să pună masa pentru cină. Începui s-o iscodesc cu tot felul de întrebări, avînd grijă să par nepăsător. Oricît încercam să judec sau să fac haz de mine, această amintire învăluită în ceaţă devenea pentru mine o adevărată idilă. Era ca şi cînd aş fi vorbit de o prietenă iubită care murise, şi îmi dădeam seamă că săvîrşesc un sacrilegiu, pomenindu-i numele în faţa unor oameni de rînd. Nu doream ca femeia să-mi pună şi ea vreo întrebare.

— Oh, da — răspunse gazda — au locuit adesea femei aici.

Uneori oaspeţii rămîneau toată vara, hoinărind prin păduri şi peste coline, dar, după cum gîndea dînsa, dealurile cele mari erau neumblate. Printre chiriaşi s-au întîmplat să fie şi doamne

tinere, nu-şi putea însă aduce aminte ca vreuna din ele s-o fi uimit prin frumuseţe. La urma urmei, se zice că femeile nu-s niciodată în stare să judece alte femei. Aceste chiriaşe au venit şi au plecat. Puţine dintre ele s-au mai întors vreodată şi chipurile noi alungau pe cele vechi.

— De multă vreme daţi camere cu chirie? întrebai eu. Îmi închipui că sînt vreo cincisprezece-douăzeci de ani de cînd se perindă oaspeţi prin această cameră...

— Mai mult decît atîta, vorbi ea liniştit, lăsînd la o parte pentru o clipă orice ifose. Noi ne-am aşezat aici, venind de la fermă după ce a murit tatăl meu. Sărăcise şi nu mai rămăsese după dînsul mai nimic. Sînt douăzeci şi şapte de ani de atunci...

M-am grăbit să pun capăt conversaţiei, temîndu-mă de nesfîrşitele aduceri aminte despre „zilele mai bune“ atît de des auzite de la una sau de la alta dintre gazdele mele. Nu aflasem prea mult. Al cui era chipul din miniatură, cum de zăcea uitat în biblioteca prăfuită, toate astea continuau să fie taine de nepătruns — şi, cu o stranie încăpăţînare, al cărui rost nu mi l-aş fi putut

lămuri nici mie însumi, mă feream să pun vreo întrebare directă.

Au mai trecut aşa încă două zile. Eram tot mai absorbit de lucrarea mea şi chipul din miniatură mă vizita mai rar, cînd în seara celei de a treia zile, care s-a nimerit să fie o duminică, se întîmplă un lucru ciudat. Mă întorceam dintr-o plimbare şi se lăsa amurgul, cînd am ajuns în dreptul casei. Cu gîndul la comedia pe care o scriam, rîdeam în mine de o scenă ce mi se părea hazlie, cînd, trecînd prin dreptul ferestrei camerei mele, văzui chipul dulce şi frumos al femeii din portretul care-mi devenise atît de familiar, privind afară. Lipită de ochiurile ferestrei, cu faţa ei fină, copilărească, îmbrăcată în rochiţa liliachie demodată, aşa cum mi-o închipuisem în prima noapte după sosirea mea, cu mîinile încrucişate pe piept, tot atît de minunate ca atunci cînd le-am văzut încrucişate în poală. Ochii ei priveau de-a lungul drumului care trece prin sat spre miazăzi, dar păreau să viseze fără să vadă nimic şi tristeţea lor lucea ca nişte lacrimi. Mă aflam lîngă fereastră, însă gardul din faţă mă ascundea şi am rămas acolo privind, pînă ce, după vreun minut, deşi mi s-a părut mai mult,

chipul se trase îndărăt, pierind în întunericul camerei. Am intrat, dar camera era goală. Am strigat, dar nimeni nu răspunse. Mă fulgeră gîndul tulburător că trebuie să mă fi ţicnit niţel. Îmi puteam explica toate cele întîmplate mai înainte, punîndu-le în seama unui simplu exerciţiu al memoriei ; de data aceasta însă, ea se ivise pe neaşteptate, nepoftită, în timp ce gîndurile îmi erau prinse în altă parte. Imaginea nu se arătase creierului meu ci simţurilor mele. Nu sînt un om care să creadă în năluci, dar cred în halucinaţiile celor slabi de înger, aşa că propria mea explicaţie nu era prea măgulitoare pentru mine.

Am încercat să uit întîmplarea, dar amintirea ei nu vroia nici în ruptul capului să mă lase în pace şi, pe deasupra, în aceeaşi seară, ceva mai tîrziu, se petrecu încă un lucru care întipări chipul femeii şi mai limpede în mintea mea. Luasem din bibliotecă două sau trei cărţi la întîmplare cu care să-mi trec vremea şi răsfoind paginile uneia, cuprinzînd versurile unui poet obscur, am dat de pasagiile mai sentimentale subliniate şi comentate cu creionul, aşa cum se obişnuia cu cincizeci de ani în urmă şi cum poate se mai obişnuieşte şi azi, căci măzgălitorii de

hîrtie din Fleet Street[1], n-au schimbat lumea şi deprinderile ei chiar în măsura în care şi-o închipuie dînşii.

Un poem, mai cu seamă, se vedea cît de colo că plăcuse mult cititorului. Era povestea veche, foarte veche a viteazului care-şi spune iubirea şi pleacă mai departe, călare, lăsîndu-şi fata înlăcrimată. Poezia era sărăcăcioasă şi în altă împrejurare banalitatea ei mi-ar fi stîrnit doar rîsul. Citind-o însă împreună cu însemnările delicate şi naive risipite pe margini, nu-mi venea nicidecum a rîde. Aceste poveşti banale de care ne batem joc sînt ca nişte fîntîni adînci în apa cărora văd oglindindu-se umbra propriilor suferinţe şi aceea căreia îi aparţinuse cartea, căci era scrisul unei femei, iubise versurile banale pentru că în ele îşi citise zbuciumul propriei sale inimi. Asta, îmi ziceam, era şi povestea ei, o poveste destul de obişnuită în viaţă ca şi în literatură, dar mereu nouă pentru cei care o trăiesc.

N-aveam nici un motiv să fac vreo legătură între însemnările astea şi făptura din miniatură, afară poate de o subtilă înrudire între scrisul

[1] Stradă din Londra, unde sînt cele mai multe redacţii ale gazetelor.

delicat şi nervos şi trăsăturile vii ale portretului; cu toate acestea, am simţit instinctiv că era una şi aceeaşi fiinţă în însemnările de pe marginea poemului şi în chipul din portret şi că mergeam, pas cu pas, pe urmele romanului prietenei mele uitate.

Eram ispitit să scormonesc mai departe şi, în dimineaţa următoare, pe cînd gazda mea strînse de pe masă resturile micului dejun, începui iar să dau tîrcoale subiectului.

— Ţineam să vă rog — zisei — fiindcă-mi veni în minte asta, dacă se întîmplă să uit aici vreo carte sau vreo hîrtie, trimiteţi-mi-le imediat. Am un adevărat talent la de-alde astea. Îmi închipui că chiriaşii dumitale îşi uită adesea cîte ceva din lucrurile lor.

Mi se păru chiar mie un şiretlic prea cusut cu aţă albă şi mă întrebam dacă nu cumva are să bănuiască ce se ascunde sub cuvintele mele.

— Nu prea, răspunse dînsa. Niciodată nu s-a întîmplat asta, pe cît îmi pot aminti, afară de cazul unei biete doamne care a murit aici.

Am fulgerat-o cu privirea şi am întrebat-o:

— În camera asta?

Gazda păru neliniştită de tonul meu:

— Nu chiar în camera asta. Am dus-o sus, dar a murit numaidecît. Era pe moarte cînd a venit aici. N-o primeam dacă aş fi ştiut. Mulţi oameni au prejudecăţi cînd e vorba de-o casă în care s-a întîmplat un deces, ca şi cum ar exista case în care n-a murit nimeni. N-a fost frumos din partea ei să ne facă una ca asta.

Rămăsei tăcut o bucată de vreme, ascultînd clinchetul netulburat al farfuriilor şi al cuţitelor.

— Ce a lăsat aici ? întrebai într-un tîrziu.

— Oh, doar cîteva cărţi şi fotografii, cum şi alte asemenea nimicuri dintre acelea pe care le aduci în camere mobilate, sună răspunsul. Rudele ei au promis că vor trimite să le ia, dar n-au trimis niciodată şi cred că am uitat şi eu de ele. Nu aveau de altfel nici un fel de valoare.

Se întoarse din uşă tocmai cînd să iasă :

— Sper, domnule, că tot ce v-am povestit nu vă va face să plecaţi. Astea s-au întîmplat cu mulţi ani în urmă.

— Desigur că nu. M-am interesat doar, atîta tot.

Femeia ieşi trăgînd uşa după ea.

Aşadar asta era explicaţia, dacă voiam s-o accept. Am rămas mult timp pe gînduri în dimineaţa aceea, întrebîndu-mă dacă lucrurile de care învăţasem să-mi bat joc, nu-s cumva, la urma urmelor, realităţi. O zi sau două mai tîrziu, făcui o descoperire care-mi întări nedesluşitele bănuieli. Scotocind prin această bibliotecă prăfuită, într-unul din sertarele care se închideau prost, sub un teanc de cărţi ponosite şi mototolite, am dat peste un caiet cu însemnări zilnice de prin al cincilea deceniu al veacului nostru. Jurnalul acesta păstra între filele îmbîcsite şi pătate, cu marginile îndoite strîmb, multe scrisori şi flori presate. Şi cum autorul de povestiri, atunci cînd află un document omenesc, nu se poate împotrivi ispitei, am citit în paginile lui, parcă veştejite ca şi florile, povestea pe care o cunoşteam, scrisă cu cerneală spălăcită şi cafenie, poveste atît de veche şi de banală.

El era artist. (Oare s-a scris cîndva vreo poveste de felul acesta în care eroul să nu fie artist ?) Copilăriseră împreună, iubindu-se fără s-o ştie, pînă cînd, într-o bună zi, şi-au descoperit iubirea.

Iată începutul, aşa cum e consemnat în jurnal:

„18 mai. Nu ştiu ce să zic şi cum să încep. Chris mă iubeşte. M-am rugat lui Dumnezeu să

mă facă vrednică de dînsul și am dansat desculță prin cameră, de teamă să nu-i trezesc pe locatarii de jos. El mi-a sărutat mîinile, le-a încolăcit în jurul gîtului său zicînd că-s frumoase ca mîinile unei zeițe, apoi a îngenuncheat sărutîndu-le din nou. Le țin înaintea mea și le sărut și eu. Imi pare bine că sînt atît de frumoase. O, Doamne, de ce ești așa de bun cu mine ? Ajută-mă să-i fiu o soție adevărată. Ajută-mă să nu-l fac să sufere nici o singură clipă ! Oh, de-aș avea o mai mare putere de dragoste ca să-l pot iubi mai mult !" — și alte asemenea gînduri nebunești de felul acelora care au făcut ca lumea asta bătrînă și istovită, rotindu-se de atîtea veacuri în spațiu, să nu se acrească cu totul.

După asta, în februarie, se află altă însemnare care duce firul povestirii mai departe :

„Chris a plecat azi-dimineață. Mi-a pus în mînă, în ultimul moment, un pachețel, zicînd că e lucrul său cel mai de preț și că atunci cînd mă voi uita la el să mă gîndesc la acela care îl iubea. Ghicisem, firește, ce era în pachețel, dar nu l-am deschis pînă ce n-am rămas singură în camera mea. E chiar portretul meu pe care l-a lucrat în taină, dar atît de frumos. Mă întreb dacă

sînt într-adevăr așa de frumoasă, dar aș fi vrut să nu mă facă atît de tristă. Sărut buzele cele mici. Le iubesc pentru că îi plăcea lui să le sărute. Oh, iubitul meu ! Va trece mult timp pînă ce le vei săruta din nou. Desigur, a făcut bine că a plecat și mă bucur că a putut pleca. Nu putea să studieze cumsecade în locșorul ăsta liniștit de țară și acum se va putea duce la Roma și Paris și va ajunge un om mare. Pînă și oamenii ăștia proști de pe aici își vor da seama cît e de înzestrat. Dar, vai, va trece atîta timp pînă îl voi vedea iar, iubitul meu, stăpînul meu !"

Fiecare scrisoare care venea de la el era notată în caiet cu comentarii tot mai înflăcărate, dar, întorcînd foile, îmi dădeam seama că aceste scrisori ale lui deveneau de la o vreme tot mai reci și mai puține, și printre cuvintele jurnalului se furișa o teamă care le îngheață, deși ea nici nu îndrăznea s-o mărturisească în scris.

„12 martie. Șase săptămîni și nici o scrisoare de la Chris — și, Doamne, atît mi-e de dor de una, căci pe ultima aproape că am făcut-o ferfeniță — tot sărutînd-o. Cred că va scrie mai des cînd va fi la Londra. Muncește mult, știu, și-i egoism din parte-mi să-i cer să scrie mai des,

dar eu mai degrabă n-aş dormi toate nopţile unei săptămîni decît să nu-i scriu lui. Îmi închipui că bărbaţii nu sînt aşa. O, Doamne, ajută-mă, ajută-mă, orice s-ar întîmpla! Ce proastă sînt astă seară! El a fost întotdeauna neglijent. Îl voi pedepsi pentru asta cînd se va întoarce, dar nu prea mult."

Într-adevăr o poveste destul de obişnuită.

El continua să-i scrie, dar pare-se că scrisorile erau din ce în ce mai puţin satisfăcătoare, căci jurnalul devine tot mai iritat şi mai amar iar scrisul şters e pătat ici şi colo de lacrimi. Apoi, către sfîrşitul celui de al doilea an, vine această însemnare cu o caligrafie ciudat de îngrijită şi precisă:

„Totul s-a sfîrşit acum. Îmi pare bine că s-a sfîrşit. I-am scris că am renunţat la el. I-am spus că am încetat să-l mai iubesc şi că e mai bine să fim iar liberi amîndoi. Aşa e cum nu se poate mai bine. Ar fi trebuit să-mi ceară să-i redau libertatea şi asta l-ar fi făcut să sufere. A fost întotdeauna bun. Acum se va putea căsători cu ea, avînd conştiinţa împăcată, şi nu trebuie să ştie niciodată cît am suferit. Femeia aceea e mai potrivită decît mine pentru unul

ca el. Sper că va fi fericit. Cred că am făcut întocmai ceea ce trebuia să fac."

Urmează cîteva rînduri lăsate albe, apoi însemnările sînt reluate, dar cu un scris mai hotărît, mai înverşunat:

„De ce să mă mint singură? O urăsc. Aş ucide-o dacă aş putea. Sper că-l va face nenorocit şi că el va ajunge s-o urască aşa cum o urăsc eu — şi că ea va muri! De ce l-am lăsat să mă convingă să-i trimit scrisoarea aceea mincinoasă? I-o va arăta ei şi ea îşi va da seama şi va face haz pe socoteala mea.

L-aş fi putut sili să-şi ţină promisiunea. N-ar fi avut cum scăpa de ea. Ce-mi pasă mie de demnitate, de feminitate, de dreptate şi de tot restul cuvintelor făţarnice! Îl doresc. Doresc sărutările lui şi îmbrăţişările lui. El este al meu! M-a iubit odinioară! Am renunţat la el numai pentru că am crezut că-i minunat lucru să faci pe sfînta. E o minciună de ochii lumii — şi atîta tot. Aş vrea mai curînd să fiu josnică şi el să mă iubească. De ce mă amăgesc singură? Îl doresc. Nu-mi pasă de nimic altceva şi nu doresc, în străfundul inimii mele, nimic — decît dragostea lui, sărutările lui!" Şi, pe la sfîrşit: „Dumne-

zeule, ce spui? Nu mai am ruşine, nu mai am putere? O, Doamne, ajută-mă!“

Şi aici se termină jurnalul intim.

M-am uitat printre scrisorile păstrate în filele cărţii. Cele mai multe erau semnate simplu „Chris“ sau „Christopher“. Una însă îi dădea numele întreg şi era un nume pe care-l cunoşteam bine ca fiind al unui om de mare faimă, cu care dădusem mîna adeseori.

Mă gîndii la frumoasa lui soţie cu trăsăturile ei severe şi la casa lui mare şi rece din Kesington, pe jumătate locuinţă, pe jumătate expoziţie, veşnic înţesată de lume aleasă şi limbută, în mijlocul căreia pictorul părea să fie totdeauna musafirul nepoftit. Mă gîndii la chipul său obosit şi la cuvintele sale înţepătoare şi gîndind aşa, mi se ivi înainte faţa blîndă şi tristă a femeii din miniatură. Şi, întîlnindu-i privirea, pe cînd îmi zîmbea de dincolo de umbre, cătai la ea cu mirare. Nu poate fi nimic rău, mi-am zis, în dorinţa de a-i afla, în sfîrşit, numele. Am luat miniatura de pe raftul ei şi am rămas cu ea în mînă pînă ce, cîteva clipe mai tîrziu, gazda mea intră să pună masa.

— Am dat peste asta în biblioteca dumitale vrînd să scot nişte cărţi, i-am spus. E cineva care mi-e cunoscut, cineva cu care m-am întîlnit, dar nu-mi pot aminti unde. Ştiţi cine este?

Femeia mi-o luă din mînă şi o purpură uşoară se aşternu pe obrazul ei ofilit.

— Am pierdut-o, răspunse ea. Nu mi-a trecut niciodată prin cap s-o caut acolo. E un portret al meu pictat cu ani în urmă de un prieten.

Mi-am luat ochii de pe miniatură şi am privit-o pe femeia din faţa mea, aşa cum stătea printre umbrele serii, cu lumina lămpii căzîndu-i pe obraz şi am văzut-o poate pentru prima oară.

— Ce stupid din partea mea, am îngînat drept răspuns.

Dar, acum văd bine asemănarea...

CEL CARE S-A ABATUT DE LA CALEA DREAPTA

Pe Jack Burridge l-am întîlnit întîia oară acum aproape zece ani pe un hipodrom oarecare din nordul ţării. Sunase tocmai clopotul care dădea semnalul de încălecare pentru alergarea principală a zilei. Eu hoinăream cu mîinile în buzunar, preocupat mai mult de mulţime decît de alergare, cînd un amator de curse, tăindu-şi drum înspre *paddock* îmi apucă braţele şi-mi şopti la ureche cu voce răguşită:

— Pune-ţi cămaşa pe doamna Waller.

— Să-mi pun... ? bîiguii eu.

— Pune-ţi cămaşa pe doamna Waller, repetă

şi mai stăruitor necunoscutul, pierzîndu-se apoi în mulţime.

Am zgîit ochii după el, rămînînd înmărmurit pe loc. De ce să-mi pun cămaşa pe doamna Waller ? Chiar dacă s-ar potrivi pentru o doamnă... Şi-apoi, eu cum rămîn ?

Treceam pe lîngă tribuna cea mare şi ridicînd ochii văzui scris cu cretă pe tăbliţa unui *bookmaker*: „Doamna Waller 12 la 1". Am înţeles atunci că doamna Waller era un cal şi gîndind la cele auzite, am desprins ideea că sfatul prietenului meu, exprimat într-un grai mai potrivit, însemna: „pariază pe doamna Waller cît te ţine punga".

„Mulţumesc — mi-am zis, vorbind de unul singur — am mai pariat pe mîrţoage mergînd «la sigur». Data viitoare cînd am să mai pariez pe un cal, îl voi alege închizînd ochii şi înţepînd buletinul cu un ac."

Sămînţa prinsese însă rădăcină. Vorbele binevoitorului meu prieten mi se învîrteau în minte. Păsările care zburau pe deasupra ciripeau într-una: „Pune-ţi cămaşa pe doamna Waller".

Am stat să judec. Mi-au venit în minte cele cîteva speculaţii anterioare ale mele, dar dorinţa

de a pune pe doamna Waller, dacă nu chiar cămaşa, măcar o jumătate de liră, îmi da ghies cu atît mai tare cu cît încercam să mă împotrivesc. Simţeam că dacă doamna Waller ar cîştiga fără ca eu să fi pariat ceva pe ea voi avea de ce să mă căiesc pînă în ceasul morţii.

Mă aflam de cealaltă parte a hipodromului. Nu mai era timp să mă întorc la zidul împrejmuitor. Caii se şi pregăteau pentru start. La o depărtare de cîţiva metri, sub o umbrelă albă, un *bookmaker*, dintre cei care îşi fac treburile sub cerul liber, îşi striga cotele finale cu o voce de stentor. Era un om vînjos cu o înfăţişare blîndă, avînd un obraz rumen şi cinstit.

— Cît e doamna Waller? am întrebat.

— 14 la 1, făcu el, adăugînd: şi vă doresc mult noroc.

I-am dat o jumătate de liră şi el îmi scrise un bilet.

Îl vîrîi în buzunarul de la jiletcă şi pornii grăbit ca să mai apuc alergarea. Spre marea mea mirare doamna Waller a cîştigat. Senzaţia nouă pe care o încercam, aceea de a fi pariat pe calul cîştigător, mă însufleţi pînă într-atît că uitai

cu totul de banii mei şi abia după vreun ceas pariul îmi veni iar în minte.

Am pornit atunci în căutarea omului de sub umbrela albă. Mă dusei într-acolo unde credeam că-l lăsasem, dar n-am putut găsi nici o umbrelă albă. Mîngîindu-mă cu gîndul că paguba asta o să mă înveţe minte să nu mai fiu atît de prost şi să am încredere într-un *bookmaker* lucrînd „pe picior", am făcut stînga-mprejur pornind îndărăt spre locul meu. Deodată, un glas îmi strigă:

— Iată-vă, domnule. Pe Jack Burridge îl căutaţi. Aici, aici domnule.

Am privit împrejur şi iată-l pe Jack Burridge lîngă mine.

— V-am văzut căutînd, domnule — zise el — dar nu v-am putut face să mă auziţi. M-aţi căutat greşit în cealaltă parte a cortului.

Mi-a făcut plăcere să văd că mutra lui cinstită nu-l dezminţise.

— Foarte drăguţ din partea dumitale — zisei — căci la drept vorbind pierdusem orice speranţă de a te mai vedea. Sau de a vedea cele şapte lire ale mele, adăugai cu un zîmbet.

— Şapte lire şi jumătate, se grăbi el să mă corecteze. Aţi uitat jumătatea de liră plătită pentru pariu.

Îmi dădu banii şi se duse îndărăt la taraba lui.

Pe drum, cînd mă întorceam în oraş, am dat iar de el. Cîţiva gură-cască se strînseseră într-un loc, privind gînditori la o haimana care snopea în bătaie o femeie cu înfăţişare jalnică. Jack îşi croi drum împingîndu-se în faţă, privi la scena asta şi în clipa următoare îşi scoase haina.

— Hei, acum, dragul meu gentleman englez, vino să-ţi încerci puterea şi cu mine, ca să mai ai puţintică variaţie, zise el pe un ton tărăgănat.

Vagabondul era o canalie burduhănoasă iar eu văzusem boxeri mai buni decît Jack. Cît ai zice peşte, el se alese cu un ochi învineţit şi cu o crestătură zdravănă deasupra buzei, dar fără să ţină seama de toate astea şi de multe alte neplăceri, nu se lăsă şi pînă la urmă îl dădu gata pe pungaş. În sfîrşit, pe cînd îi ajuta adversarului să se scoale, l-am auzit zicîndu-i cu o voce blîndă :

— Ştii, eşti un bătăuş prea bun ca să baţi o femeie. Cît pe ce să mă dai gata. Pesemne că ţi-ai ieşit din fire, băiete !

Omul acesta mă interesa. L-am aşteptat ca să continuăm drumul împreună. Îmi povesti despre căminul său din Londra, în *Mile End*[1], despre bătrînul său tată şi bătrîna sa mamă, despre fraţii şi surorile lui, arătîndu-mi cît punea deoparte ca să-i poată ajuta. Întreaga lui făptură respira numai bunătate.

Mulţi dintre cei pe care-i intîlneam îl cunoşteau şi toţi, cînd îi vedeau obrazul rumen şi rotund, zîmbeau fără să vrea. În colţ, pe High Street, o fetiţă palidă şi sfrijită se furişă pe lîngă noi, zicînd :

— Bună seara, domnule Burridge.

El se repezi şi o apucă de umeri.

— Şi tata ce mai face ?

— Oh, cu voia dumneavoastră, domnule Burridge, el e iar pe dinafară, răspunse copila. Toate fabricile sînt închise.

— Şi mama ?

— Nu-i merge mai bine, domnule.

[1] Cartier mărginaş al Londrei.

— Şi cine vă ţine pe toţi ?

— O, cu voia dumneavoastră, domnule, Jimmy cîştigă acum cîte ceva, răspunse fetiţa.

El scoase cîteva lire din buzunarul jiletcii şi închise peste ele palma copilei.

— Nu-i nimic, fetiţa mea, nu-i nimic, zise el, oprindu-i bîiguielile de mulţumire. Să-mi scrii dacă lucrurile nu se îndreaptă. Ştii unde să-l găseşti pe Jack Burridge.

În aceeaşi seară, umblînd hai-hui pe străzi, am trecut din întîmplare pe lîngă cîrciuma la care obişnuia să ia un pahar de vin. Fereastra sălii era deschisă şi vocea lui gravă şi veselă, cîntînd un cîntec răsuflat, se rostogolea în noaptea întunecoasă, ca un vînt ce ţi-ar curăţa toate ascunzişurile inimii cu adierea lui caldă. El şedea în capul mesei, înconjurat de o mulţime de prieteni voioşi. Am zăbovit o vreme să privesc această scenă care făcea ca lumea să pară un lăcaş mai puţin întunecat de cum îmi închipuiam uneori.

La întoarcerea mea la Londra, mă hotărîi să-i fac o vizită şi într-o seară pornii să găsesc ulicioara de dincolo de calea Mile End, unde-şi avea locuinţa. Cînd am cotit pe după colţ l-am

văzut venind în docarul său. Era un echipaj elegant. Lîngă Jack şedea o bătrînică uscăţivă, îmbrăcată cu îngrijire, pe care mi-o prezentă ca mama lui.

— Îi spun mereu că ar trebui să aibă aici sus, lîngă dînsul, o fată frumoasă, vorbi bătrînica pregătindu-se să coboare. O femeie bătrînă ca mine strică toată frumuseţea tabloului...

— Ei, mamă — rîse el, sărind jos şi dînd hăţurile băiatului care aştepta — ai mai putea s-o iei înaintea multor femei tinere.

Se-ntoarse apoi către mine :

— I-am promis întotdeauna bătrînichii mele că are să vină ziua cînd va merge într-o trăsurică trasă de propriul ei măgăruş... Nu-i aşa, măicuţă ?

— Ai, ai — făcu bătrînica, urcînd sprintenă scara — eşti un fiu bun, Jack, eşti un fiu bun.

El mergea înainte deschizînd drumul înspre salon. La apariţia lui, toate chipurile s-au luminat bucuroase şi un cor de salutări de bun venit îl întîmpină voios. Bătrîna lume cu asprimile şi încruntările ei rămase afară după ce uşa fu trîntită. Mi s-a părut că m-am rătăcit în ţara lui Dickens. Omul cu obrazul roşu şi cu ochi mici,

scînteietori, făcu să apară înaintea mea o mare feerie domestică. Din buzunarele lui încăpătoare ieşi la iveală tutun pentru bătrînul tată, un ciorchine imens de struguri de seră pentru copilul bolnăvicios al unui vecin care locuia la dînşii, o carte de Henty, preţuit de băieţi, pentru un băieţandru gălăgios care îi striga „unchiule", o sticlă de porto pentru o femeie mai în vîrstă, cu obrazul palid şi umflat (cumnată-sa, văduvă, după cum aflai mai pe urmă) dulciuri pentru un copilaş (nu ştiu al cui) destule ca să-l îmbolnăvească pe o săptămînă şi un sul de note muzicale pentru soră-sa cea mai mică.

— O să facem din ea o doamnă — zise el, lipind obrazul sfios al fetiţei de jiletca lui împopoţonată şi trecîndu-şi mîna aspră prin frumoasele ei bucle — şi cînd are să se facă mare se va mărita cu un jokeu.

După cină pregăti un *punch* excelent cu *whisky* stăruind ca bătrînica să guste şi ea, lucru pe care, pînă la urmă îl făcu împotrivindu-se şi tuşind mereu, dar am băgat de seamă că a dat gata un pahar mare, plin. Pentru copii el întocmi un amestec minunat pe care-l numi „o mîngîiere a ochiului", principalele ingrediente

fiind limonadă caldă, vin de ghimber, zahăr, portocale şi oţet de zmeură. Băutura avu efectul dorit.

Am rămas acolo pînă tîrziu, ascultînd nesecatul său izvor de poveşti. La cele mai multe rîdea şi el cu noi, un rîs furtunos care făcea să se cutremure pe consolă ornamentele ieftine de sticlă dar, în răstimpuri, îl năpădea o amintire care aducea pe chipu-i jovial o umbră neaşteptată şi în glasul său grav un tremur ciudat.

Cînd *punch*-ul le-a mai dezlegat niţel limba, bătrînii s-au pus să-i cînte laude ce-ar fi devenit supărătoare dacă el nu i-ar fi întrerupt aproape cu asprime.

— Taci, mamă, se răsti el în cele din urmă, mîniindu-se de-a binelea. Ceea ce fac, o fac pentru plăcerea mea. Îmi place să văd în jurul meu oameni fericiţi. Dacă ei n-ar fi fericiţi, eu aş fi mai nenorocit ca toţi.

Nu l-am mai întîlnit după aceea aproape doi ani. Apoi, într-o seară de octombrie, hoinărind prin cartierul *East-End*, l-am văzut ieşind dintr-o capelă mică din Burdett Road. Atît era de schimbat încît nici nu l-aş fi recunoscut de n-auzeam o femeie ce trecea pe lîngă dînsul, zicîn-

du-i „bună seara, domnule Burridge". O pereche de favoriţi stufoşi dăduse obrazului său roşu o înfăţişare respectabilă şi bătăioasă. Purta un costum negru ce nu i se potrivea şi ţinea într-o mînă o umbrelă şi în cealaltă o carte. Intr-un chip oarecum misterios izbutise să pară mai subţiratec şi mai scund decît mi-l aduceam aminte. Toată înfăţişarea lui îmi sugeră ideea că el însuşi — omul adevărat — fusese extras într-un fel sau altul, lăsînd în urma lui numai pielea care se chircise pe ce a mai rămas. Orice urmă de omenie dispăruse de pe chipul său.

— Nu cumva sînteţi Jack Burridge ? exclamai privindu-l în ochi cu uimire.

Ochii lui mici se rotiră în susul şi-n josul străzii, parcă ferindu-se de privirea mea.

— Nu, domnule, răspunse el (glasul îşi pierduse vioiciunea de odinioară şi suna acum aspru, metalic). Nu acela pe care l-aţi cunoscut dumneavoastră, lăudat fie Domnul.

— Şi te-ai lăsat de vechea ocupaţie ? întrebai eu.

— Da, domnule, totul s-a terminat... Am fost pe vremuri un păcătos josnic. Dumnezeu să-mi

ierte asta, dar, mulţumesc cerului, m-am pocăit la timp.

— Hai să bem ceva — zisei, luîndu-l de braţ — şi povesteşte-mi totul.

El îşi trase braţul cu blîndeţe, lăsînd însă să se vadă o hotărîre neclintită.

— Sînteţi bine intenţionat, domnule — îmi zise — dar m-am lăsat de băutură.

Se vedea cît de colo că dorea să se scape de mine, însă nu te poţi descotorosi aşa, cu una, cu două, de un slujitor al scrisului care a adulmecat niscaiva material ce i-ar putea prinde bine. M-am interesat de soarta bătrînilor întrebînd dacă mai locuiau încă împreună cu el.

— Da — îmi spuse — pentru moment. Se-nţelege că nu poţi cere cuiva să întreţină oameni o veşnicie. E greu în timpurile astea să umpli atîtea guri şi fiecare umblă să stoarcă un om, tocmai pentru că e bun din fire...

— Şi cum îţi mai merge ? întrebai.

— Binişor, mulţumesc, domnule, mă lămuri el cu un zîmbet acru, Dumnezeu poartă de grijă credincioşilor lui. Am acum o prăvălioară în Commercial Road.

— Cam pe unde? am stăruit eu. Aş vrea să viu să te vizitez.

Imi dădu adresa în silă, adăugînd că va socoti ca o mare bucurie cinstea pe care i-o voi face vizitîndu-l, ceea ce era o minciună sfruntată.

In după amiaza următoare m-am şi dus. Am aflat că prăvălia era o casă de amanet şi după cît se vedea, treaba mergea straşnic. El nu era acolo. Plecase să ia parte la şedinţa unei asociaţii care îşi propunea să-i înveţe pe oameni cumpătarea, dar bătrînul său tată se găsea în dosul tejghelei şi mă pofti înăuntru. Cu toate că ziua era friguroasă nu se făcuse foc în cameră şi cei doi bătrîni şedeau de o parte şi de alta a vetrei îngheţate, tăcuţi şi trişti. N-arătau să fie mai bucuroşi ca fiul lor văzîndu-mă, dar după cîtva timp limbuţia naturală a doamnei Burridge birui şi începurăm să trăncănim în voie. Am întrebat ce s-a întîmplat cu cumnata lui Jack, doamna aceea cu obrazul umflat.

— N-aş putea să vă spun mare lucru, domnule — răspunse bătrînica — ea nu mai locuieşte acum cu noi... Vedeţi, domnule, John are acum alte concepţii decît acelea pe care le avea. El nu prea ţine la cei care n-au găsit calea mîn-

tuirii şi biata Jane n-a avut niciodată prea multă evlavie.

— Şi fetiţa cea mică? Cea cu bucle?

— Cine, Bessie, domnule? făcu bătrînica. O, ea e la slujbă, domnule. John nu crede că oamenilor tineri le prieşte trîndăvia.

— Fiul dumneavoastră pare să se fi schimbat foarte mult, doamnă Burridge, am remarcat eu.

Ea încuviinţă îndată.

— Ah, domnule, că bine ziceţi. La început, aproape că mi s-a frînt inima văzîndu-l aşa... Totul era dintr-o dată atît de diferit de cum fusese înainte. Nu că aş vrea să mă pun în calea băiatului. Dacă e nevoie ca noi să suferim niţel pe lumea asta ca să-i facem lui traiul mai uşor în cea viitoare, eu şi bătrînul nu sîntem cei care ne vom plînge pentru atîta lucru. Nu-i aşa, bătrîne?

Bătrînelul dădu din cap supărat.

— A fost o convertire bruscă? întrebai eu. Cum de s-a întîmplat una ca asta?

— O tînără femeie a fost aceea care l-a pornit, lămuri bătrînica. A venit într-o zi la noi cu o colectă oarecare şi Jack, mărinimos cum îl ştiţi, i-a dat o bancnotă de cinci lire. După o

săptămînă a venit iar pentru altceva și s-a oprit să-i vorbească despre sufletul lui. Îi spuse că are să se ducă drept în iad și că ar trebui să renunțe la îndeletnicirea de *bookmaker*, și să se apuce de o treabă mai respectabilă, mai cu frica lui Dumnezeu. La început el a rîs numai, dar femeia l-a încolțit mereu cu vorbe dintre cele mai înfiorătoare, pînă ce, într-o zi îl duse la unul dintre ăia care momesc sufletele — și ăsta l-a înhățat de-a binelea. De-atunci n-a mai fost niciodată omul de odinioară. A lăsat baltă afacerea cu pariurile și a cumpărat taraba asta, deși, zău dacă pot vedea care-i deosebirea. Mă doare-n suflet să-l văd pe Jack al meu cum îi despoaie pe săraci — și nu-i în firea lui să facă așa ceva. La început, îi era cam silă, vedeam bine, dar i s-a spus cum că oamenii înșiși sînt vinovați dacă-s săraci și că e voia lui Dumnezeu asta, pentru că sînt o turmă de bețivi și risipitori. L-au pus apoi să iscălească făgăduința făcută lui Dumnezeu. Era deprins să dea pe gît cîte un păhărel și cred că i s-a cam acrit cînd i-au cerut să renunțe la el. I-a pierit parcă toată veselia și firește că și noi, eu și bătrînul, n-am avut încotro și am renunțat la picătura noastră

de băutură. Apoi i-au spus că trebuie să se lase de fumat — altă stricăciune care te duce de-a dreptul în iad — și nici asta nu l-a făcut mai vesel... dar bătrînului îi lipsește acum tutunașului lui — nu-i așa, tăticule ?

— Hm — mormăi bătrînelul furios — n-aș putea spune că mulți dintre oamenii ăștia vor merge în rai. Al dracului să fiu dacă nu cred că ei ar face o gașcă mai veselă în celălalt loc.

Ne întrerupse larma unei harțe înverșunate venind din prăvălie. Se întorsese Jack și amenința acum cu poliția pe o femeie care-și ieșise din fire.

Se părea că femeia greșise socoteala și adusese dobînda cu o zi mai tîrziu. După ce îi făcu vînt, Jack veni în salon avînd în mînă ceasul amanetat femeii.

— E providențial ca-ntîrziat — zise el — cercetînd ceasul. Merită de zece ori mai mult decît i-am împrumutat.

Îl trimise pe taică-său îndărăt în prăvălie și pe maică-sa jos, la bucătărie, să-i aducă ceaiul, după care, am stat de vorbă o bucată de vreme.

Am găsit în vorbirea lui un straniu amestec de laudă de sine, abia ascunsă sub un văl ușor

de smerenie și de mulțumire izvorîtă din convingerea că el se „mîntuise", împletită cu satisfacția nu mai puțin evidentă că oamenii cei mai numeroși nu erau mîntuiți deși se străduiau să fie. Mi-am amintit că am o întîlnire și mă ridicai să plec. El nici nu-și dădu vreo osteneală să mă rețină, dar băgai de seamă că ardea de dorința să-mi spună ceva. In cele din urmă, scoțînd din buzunar o foaie religioasă și arătîndu-mi o coloană, zise:

— Mi se pare, domnule, că nu vă interesează calea Domnului?

Mă uitai la coloana de gazetă pe care mi-o arătase. Se anunța o nouă misiune în China și în capul listei de subscripție se lăfăia numele: „Domnul John Burridge, o sută de *guinee*."

— Dai bani cu nemiluita, domnule Burridge, zisei, înapoindu-i gazeta.

El își frecă mîinile mari și-mi răspunse:

— Dumnezeu v-a răsplăti însutit.

— Dacă-i cum zici, faci foarte bine că ai hîrtie la mînă, scris negru pe alb, pentru banii dați înainte. Nu-i așa?

Ochii lui mici mă priviră cu asprime. Nu-mi răspunse nimic, iar eu, dîndu-i mîna, plecai.

O FEMEIE INCINTATOARE

— Dumneavoastră sînteți domnul... Intr-adevăr?

In ochii ei adînci, căprui, luci o privire în același timp bucuroasă și mirată. Și-o plimbă de la mine la prietenul care ne făcuse cunoștință, cu un fermecător zîmbet de îndoială și speranță.

Acesta o încredință iar, rîzînd, că eu eram acela, „singurul adevărat și original", apoi ne părăsi.

— M-am gîndit întotdeauna la dumneata ca la un om încruntat, grav, în vîrstă, zise ea cu un chicot delicios, adăugînd apoi cu o voce mai

scăzută, pe un ton catifelat: Mă bucur nespus că te-am întîlnit cu adevărat.

Cuvintele erau dintr-acelea care se spun în asemenea ocazii, dar glasul parcă te învăluia, ca o dezmierdare caldă.

— Vino şi vorbeşte-mi, zise ea aşezîndu-se pe o canapeluţă şi făcîndu-mi loc.

M-am aşezat cu stîngăcie lîngă dînsa simţind cum îmi zbîrnîie ceva în cap ca şi cînd aş fi băut şampanie, doar cu un pahar mai mult decît trebuie. Mă găseam pe atunci în anii copilăriei mele literare. O cărticică, nişte eseuri şi nişte articole de critică împrăştiate prin diferite periodice obscure erau singurele mele contribuţii la literatura vremii. Descoperirea neaşteptată că eram acel domn Cineva şi că femei fermecătoare se gîndeau la mine, arătîndu-se încîntate să mă cunoască, îmi dădea ameţeli.

— Şi eşti într-adevăr dumneata cel care a scris acea carte inteligentă? continuă ea. Şi toate acele lucruri spumoase din reviste şi ziare? Ah, trebuie să fie un lucru minunat să fii inteligent!

Lăsă să-i scape un suspin de regret zadarnic şi suspinul îmi merse drept la inimă. Ca să o consolez pornii să-i fac un compliment bine întors, dar ea mi-l curmă cu evantaiul. Gîndindu-mă apoi mai bine, eram bucuros că mă oprise, căci ar fi fost unul din acele lucruri pe care le exprimi mai bine într-alt chip.

— Ştiu ce ai de gînd să-mi spui — rîse ea — dar te rog să n-o faci. Unde mai pui că n-aş şti ce să cred despre cuvintele dumitale... Eşti în stare să fii atît de ironic...

Încercai să iau un aer, ca şi cînd aş fi putut fi, dar, în cazul ei, n-aş fi vrut să fiu.

Ea îşi lăsă pentru o secundă mîna neînmănuşată pe a mea. Dacă ar fi lăsat-o două secunde aş fi îngenuncheat acolo sau m-aş fi dat peste cap la picioarele ei şi aş fi făcut pe caraghiosul într-un fel sau altul în camera aceea plină de lume. Ea îşi cîntărise însă gestul şi-şi trase mîna la timp.

— Nu vreau ca dumneata să-mi faci complimente, o auzii. Vreau să fim prieteni. Fireşte, ca vîrstă sînt destul de bătrînă şi aş putea să-ţi fiu mamă. (Aş fi zis că după actul de naştere putea să aibă treizeci şi doi de ani, dar arăta ca de

douăzeci şi şase. Eu aveam douăzeci şi trei şi mă tem că eram cam nătîng pentru vîrsta mea.) Dar dumneata cunoşti lumea şi eşti atît de diferit de ceilalţi oameni pe care îi întîlnesc de obicei. Societatea noastră e atît de searbădă şi uşuratică — nu crezi că-i aşa ? Nici nu-ţi închipui cît de mult doresc uneori să mă pot smulge din mijlocul ei, să cunosc pe cineva căruia să-i pot dezvălui adevărata mea fiinţă, cineva care să mă înţeleagă. Ai să vii să mă vezi cîteodată — sînt întotdeauna acasă, miercurea — şi ai să mă laşi să-ţi vorbesc, nu-i aşa ? Şi dumneata va trebui să-mi destăinuieşti toate gîndurile dumitale inteligente care te frămîntă.

Îmi trecu prin cap că poate ar fi dorit să audă cîteva dintre ele chiar atunci şi chiar în locul acela, dar înainte de a mă porni, un bărbat din societatea searbădă şi uşuratică se apropie, o pofti la masă şi ea se văzu silită să mă părăsească. Totuşi, pe cînd dispărea în mulţime, se mai uită îndărăt peste umăr cu o privire pe jumătate patetică, pe jumătate comică, pe care o înţelesei numaidecît. Parcă spunea : „Compătimeşte-mă. Sînt obligată să fiu plictisită de această insipidă creatură searbădă..." Şi eu am compătimit-o.

Înainte de a pleca de acolo, o căutai prin toate camerele. Ţineam s-o asigur de simpatia şi de sprijinul meu. Aflai însă de la *maître-d'hotel* că plecase devreme, în tovărăşia acelui domn din societatea searbădă şi uşuratică.

Două săptămîni mai tîrziu trecînd prin Regent Street dădui peste un tînăr prieten de al meu, scriitor, şi ne-am dus să prînzim împreună la restaurantul „Monico".

— Am întîlnit ieri seară o femeie atît de încîntătoare — zise el — o oarecare doamnă Clifton Courtenay, o femeie delicioasă.

— Ah, şi *tu* o cunoşti ? am exclamat. Sîntem prieteni foarte vechi. De mult mă tot gîndesc să mă duc s-o vizitez. Ar trebui într-adevăr să mă duc.

— Ah, n-am ştiut că *tu* o cunoşti, făcu el. Faptul că eu o cunoşteam părea să micşoreze oarecum importanţa ei în ochii prietenului meu. Îşi recăpătă însă numaidecît entuziasmul pentru dînsa.

— O femeie uimitor de inteligentă — mai spuse — dar mă tem că am dezamăgit-o niţel.

(Rostise asta cu un rîs care arăta că nu crede s-o fi dezamăgit.) Ea nu voia să creadă că eram chiar domnul Smith. Îşi închipuise, judecînd după cartea mea, că sînt un bătrîn.

În ce mă priveşte nu puteam să văd în cartea prietenului meu ceva care să dea de bănuit că autorul ar fi fost trecut de optsprezece ani. Eroarea doamnei Clifton Courtenay mi se păru că arată o totală lipsă de perspicacitate, dar pe el îl bucură în mod vădit, foarte mult, faptul că lucrarea lui putea fi luată ca opera unui bătrîn.

— Mi-a părut tare rău de ea, continuă prietenul. Încătuşată de acea societate searbădă şi uşuratică în care trăieşte... „Nici nu-ţi poţi închipui — mi-a zis — cît de mult doresc să cunosc pe cineva căruia să-i pot dezvălui adevărata mea fiinţă, cineva care să mă înţeleagă..." Mă voi duce miercuri s-o văd.

M-am dus cu el. Conversaţia mea cu simpatica doamnă nu fu atît de confidenţială pe cît îmi închipuisem, datorită împrejurării că se aflau acolo alte vreo optzeci de persoane într-o încăpere în care s-ar fi simţit bine opt, dar după ce mi-am purtat zbuciumul de colo-colo fără nici o ţintă, sucindu-mă ca pe jăratec vreme de

un ceas, aşa cum li se întîmplă oamenilor foarte tineri la adunări de acest fel, cunoscînd de obicei numai pe omul care i-a adus acolo şi nefiind în stare să-l găsească, am izbutit să schimb cîteva cuvinte cu ea.

Mă salută cu un surîs la lumina căruia uitai dintr-o dată supărarea mea trecută şi îşi lăsă degetele, cu o delicioasă apăsare, o clipă, pe ale mele.

— Ce drăguţ din partea dumitale să-ţi ţii promisiunea, zise ea. Oamenii ăştia m-au plictisit atîta ! Aşază-te aici şi spune-mi tot ce ai făcut.

Ascultă vreo zece secunde, apoi îmi tăie vorba cu:

— Şi prietenul acela inteligent al dumitale, acela cu care ai venit — l-am întîlnit la scumpa Lady Lennon săptămîna trecută — *el* a scris ceva ?

I-am spus că da.

— Povesteşte-mi despre asta — zise ea — am atît de puţină vreme de citit şi apoi îmi place să citesc cărţile care-mi fac bine.

Şi-mi aruncă o privire recunoscătoare, mai grăitoare decît toate cuvintele. I-am descris lucrarea prietenului meu şi vrînd să fiu drept faţă

de el, am recitat chiar cîteva din pasajele cu care, pe cît ştiam, se mîndrea îndeosebi. O frază mai cu seamă păru să-i meargă la inimă : „Braţele unei femei iubitoare împrejurul gîtului unui bărbat sînt un colac de salvare ce-i este aruncat din ceruri".

— Ce minunat e ! şopti ea. Spune-o încă o dată !

Am spus-o încă o dată şi ea repetă după mine.

O bătrînă cucoană gălăgioasă se năpusti apoi asupră-i şi eu m-am tras într-un colţ, încercînd să iau aerul unuia care se amuză, fără să reuşesc însă.

Mai tîrziu, simţind că e timpul să plec, îl căutai pe prietenul meu şi-l găsii vorbind cu dînsa într-un ungher. M-am dat mai aproape, aşteptînd. Vorbea despre cea mai recentă crimă. O femeie beată fusese omorîtă de soţul ei, un vrednic meseriaş care-şi pierduse minţile văzînd cum căminul său se duce de rîpă.

— Ah — oftă ea — ce putere are o femeie să tragă un bărbat în mocirlă sau să-l înalţe ! Nu citesc niciodată un caz în care se vorbeşte de o femeie fără să mă gîndesc la acele minunate rînduri ale dumitale : „Braţele unei femei iubitoare

în jurul gîtului unui bărbat sînt un colac de salvare ce-i este aruncat din ceruri".

Părerile erau împărţite în ce priveşte credinţa ei religioasă şi politică.

Spunea parohul acelei mlădiţe a bisericii anglicane cu tendinţe evanghelice : „E o cucernică plină de rîvnă creştină, domnule, dintre acelea care, cu simplitate, au fost întotdeauna temelia Bisericii noastre. Sînt mîndru să cunosc pe această femeie, şi-s mîndru cînd mă gîndesc că sărmanele mele cuvinte au fost smerita unealtă care a îndepărtat inima acestei femei credincioase de frivolităţile modei, legîndu-i gîndurile de lucruri mai înalte... O dreptcredincioasă, domnule, o vrednică enoriaşă în înţelesul cel mai bun al cuvîntului..."

Spunea tînărul abate, palid şi cu înfăţişarea aristocratică, vorbind contesei, cu o răsfrîngere din lumina lumii apuse în ochii adînciţi în orbite : „Am mari speranţe pentru scumpa noastră prietenă. Îi vine greu să se desfacă din lanţurile timpului şi ale dragostei. Sîntem toţi nişte nevolnici. Inima ei însă se întoarce către maica

noastră, Biserica, precum un copil, deşi hrănit printre streini, oricîţi ani ar trece, suspină după sînul care l-a alăptat. Am vorbit cu ea şi cred că eu, chiar eu, aş putea fi glasul din deşert care să întoarcă oaia rătăcită la stînă..."

Spunea Sir Harry Bennett, marele conferenţiár teosof, scriind unui prieten: „O femeie neobişnuit de înzestrată şi o femeie cum nu se poate mai însetată de adevăr. O femeie în stare să-şi conducă propria ei viaţă. O femeie care nu se teme de gîndire şi raţiune, iubind înţelepciunea. Am vorbit mult cu dînsa, în repetate rînduri, descoperind că ştie să prindă înţelesul vorbelor mele cu o repeziciune de percepţie cum n-am mai întîlnit încă, iar învăţăturile pe care le-am lăsat să cadă, sînt convins că au dat roade minunate. Aştept să devină, într-o zi nu prea depărtată, un membru de seamă al micii noastre societăţi. Intr-adevăr, fără a înşela speranţele, pot spune că socot convertirea ei aproape ca pe un fapt împlinit."

Colonelul Maxim vorbea întotdeauna despre ea ca despre un „minunat stîlp al Statului".

„Vrăjmaşul aflîndu-se printre noi — spunea rumenul soldat bătrîn — se cuvine ca fiecare bărbat adevărat şi fiecare femeie adevărată să se strîngă laolaltă pentru apărarea ţării. Şi toată cinstea, zic eu, nobilelor doamne de felul doamnei Clifton Courtenay care, trecînd peste oroarea lor naturală de orice publicitate, ies în prima linie, într-un ceas greu cum e cel de azi, ca să lupte împotriva forţelor dezordinei şi ale necredinţei înstăpînite acum în această ţară..."

„Dar — şi-ar putea da cu părerea careva dintre ascultători — am auzit de la tînărul Jocelyn că doamna Clifton Courtenay susţinea opinii oarecum înaintate în probleme sociale şi politice."

„Jocelyn — va răspunde cu dispreţ colonelul — fleacuri! Se poate să fi fost un timp foarte scurt în care părul lui lung şi trăncăneala lui găunoasă s-o fi impresionat. Mă mîndresc însă cu faptul că eu i-am vîrît beţe-n roate acestui domn Jocelyn. Ei bine, afurisit să fiu, domnule, dacă ea n-a consimţit să-şi pună la anul candidatura pentru a fi aleasă Prezidenta Sucursalei Bermondsey a Ligii Primrose. Ce are de spus la asta puşlamaua de Jocelyn?"

Iată ce răspunse Jocelyn:

„Știu că femeia e slabă. N-o învinovățesc însă. O compătimesc. Cînd va veni vremea — și va veni curînd — în care o femeie nu va mai fi o marionetă jucînd pe sforile trase de un bărbat smintit, cînd o femeie nu va mai fi amenințată cu oprobiul obștesc pentru că s-a încumetat să-și asculte propria conștiință în loc de a se supune celei mai apropiate rubedenii bărbătești, atunci va fi vremea să o judecați. Nu sînt eu omul care să înșele încrederea ce și-a pus-o în mine o femeie ce suferă, dar pot spune acelei interesante fosile bătrîne, colonelului Maxim, că dînsul și babele alea din sucursala Bermondsey a Ligii Primrose n-au decît s-o aleagă prezidentă pe doamna Clifton Courtenay și să se fălească cu această alegere. Să știe însă că asta nu e decît fațada doamnei Clifton. Inima ei bate în ritm cu pașii unui popor ce mărșăluiește înainte. Ochii sufletului ei se căznesc să întrezărească strălucirea zorilor ce vor veni."

Au fost însă toți de acord că era o femeie încîntătoare.

INTRUCHIPAREA LUI CHARLES ȘI A SOȚIEI SALE MIVANWAY

Cusurul pe care cei mai mulți îl vor găsi acestei povestiri este că nu e convingătoare. Întîmplarea nu pare să fie adevărată iar atmosfera e artificială. Îmi dau seama că n-aș face decît să-mi măresc vina mărturisind că faptul s-a petrecut aievea, chiar dacă nu s-o fi petrecut întocmai așa cum mă pregătesc să-l aștern pe hîrtie, căci pana scriitorului de meserie nu poate să nu scornească și să înfrumusețeze fie și spre paguba materialului său. Întîmplările vieții sînt acele combinații imposibile ale închipuirii noastre.

Un artist mai ca lumea ar fi lăsat baltă povestirea asta sau, cel mult, ar fi păstrat-o ca să scoată din sărite pe prietenii lui cei mai apropiaţi, dar mie, un imbold păcătos îmi tot dă ghies să mă folosesc de ea. Un om foarte bătrîn mi-a spus povestea. E stăpînul hanului Cromlech Arms, dintr-un sătuc vîrît în nişte stînci de pe coasta de nord-est a peninsulei Cornwall, singurul han în care nimic nu se schimbase vreme de patruzeci şi nouă de ani. Acum se numeşte Cromlech Hotel şi se află sub o nouă conducere, iar în toiul sezonului iau loc zilnic la *table d'hôte* [1] cîteva rînduri de turişti veniţi cu trăsura şi prînzesc în sala cu tavanul scund. Astea s-au întîmplat însă cu ani în urmă, cînd localitatea nu era decît o aşezare de pescari pe care nici un ghid n-o descoperise încă.

Bătrînul hangiu vorbea iar eu stam să-l ascult, în timp ce amîndoi beam bere din nişte căni de lut, într-o noapte tîrzie de vară, pe malul ce se întinde de-a lungul zidului chiar sub ferestrele zăbrelite. Bătrînul se oprea din cînd în cînd ca să mai tragă în tihnă din luleaua lui

[1] Masă servită la ore fixe şi cu tacîmuri rezervate (în limba franceză în original).

şi să mai răsufle şi în răgazurile astea de tăcere veneau spre noi glasurile învolburate ale Atlanticului şi adesea, amestecat cu mugetul falnic al valurilor uriaşe din depărtare, deosebeam şi rîsul cristalin al vreunui val subţirel furişat ca să asculte povestea pe care o depăna bătrînul hangiu.

Din capul locului Charles Seabohn-junior din firma *Seabohn & fiul*, ingineri constructori la Londra şi Newcastle-upon-Tyne şi cu Mivanway Evans, cea mai mică dintre fiicele reverendului Thomas Evans, pastor al bisericii presbiteriene din Bristol, au săvîrşit o greşeală căsătorindu-se prea de tineri. Cînd s-au întîlnit pentru întîia oară pe stîncile acelea, la două mile dincolo de Cromlech Arms, Charles Seabohn să tot fi avut vreo douăzeci de ani, iar Mivanway Evans cu puţin peste şaptesprezece. Abătîndu-se prin acest sat în cursul unei plimbări, Charles Seabohn se hotărîse să-şi piardă o zi-două cercetînd coasta pitorească, iar pastorul închiriase un mic conac din apropiere ca să-şi petreacă acolo vacanţa de vară.

Intr-una din zile, dis-de-dimineaţă — căci la douăzeci de ani eşti vrednic şi faci niţică mişcare înainte de micul dejun — pe cînd tînărul Charles Seabohn, culcat pe malul mîncat de apa mării, urmărea spuma albă a valurilor ce se zbuciumau încoace şi încolo printre stîncile negre ale coastei, zări o siluetă înălţîndu-se din valuri. Silueta era prea departe ca el s-o poată vedea limpede, dar judecînd după costum, arăta să fie o făptură femeiască şi numaidecît mintea lui Charles, cu înclinaţii poetice, începu să gîndească la Venus sau Afrodita, aşa cum ar fi vrut s-o cheme, fiind de felul său un bărbat cu gusturi delicate. Văzu făptura ei pierind deodată dinaintea ochilor lui după o limbă de pămînt ieşită din apă. Aşteptă totuşi cam vreun sfert de ceas pînă ce se ivi iar, îmbrăcată după moda de la 1860. Venea spre dînsul. Ferit de orice privire, în dosul unor stînci, el putea s-o vadă în voie, cum urcă poteca abruptă de pe coastă. Pînă şi unor ochi mai puţin simţitori decît ai unui tînăr de douăzeci de ani, chipul ei le-ar fi părut neobişnuit de dulce şi gingaş. Nu ştiu dacă apa mării poate înlocui fierul de frezat, dar sînt gata să înfrunt o cercetare privind afirmaţia

mea că această apă încîrlionţase fascinant părul celei mai tinere dintre domnişoarele Evans. Pe chipul ei, natura potrivise roşul şi albul, într-un mod cum nu se poate mai îndemînatic, iar ochii mari, copilăroşi, păreau să cerceteze lumea ca să descopere în ea rîsul cu care să împodobească o pereche de buze delicios îmbufnate. Obrazul ridicat în sus al lui Charles, înmărmurit de admiraţie, părea să fie tocmai ceea ce dînsa căutase. Un „oh“ scăpă tremurat de pe buzele puţin întredeschise, urmat de cel mai voios hohot, frînt la rîndul său, dintr-o dată, de o împurpurare a chipului, pricinuit de un sentiment de jenă. Apoi, domnişoara Evans păru jignită ca şi cînd Charles ar fi fost vinovat de istoria asta, aşa cum sînt femeile în asemenea împrejurări.

Şi Charles, simţindu-se vinovat sub acea privire mînioasă, se ridică cu sfioasă stîngăcie şi îşi ceru iertare, pătruns de umilinţă, nici el n-ar fi fost în stare să spună dacă pentru faptul de a se fi nimerit pe malul stîncos sau numai fiindcă se sculase prea devreme. Tînăra domnişoară Evans primi cu graţie mărinimoasă scuzele prezentate cu o plecăciune şi-şi văzu de

drum, lăsîndu-l pe Charles să se zgîiască după ea pînă ce valea o cuprinse în brațele ei întinse și o ascunse privirilor lui.

Acesta a fost începutul tuturor lucrurilor. Vorbesc despre Univers din punctul de vedere al lui Charles și al domnișoarei Mivanway.

Șase luni mai tîrziu au fost bărbat și nevastă, sau ca să vorbim mai potrivit, bărbățel și nevestică.

Seabohn-senior propuse o amînare, dar fu învins de nerăbdarea tovarășului său junior. Reverendul domn Evans, ca și cei mai mulți slujitori ai Domnului, avea o frumoasă colecție de fiice nemăritate și un venit limitat. În ceea ce-l privește pe dînsul, nu vedea necesitatea amînării căsătoriei.

Luna de miere fu petrecută la New Forest. Asta a fost greșeala de la început. În luna lui februarie New Forest este un loc trist iar ei aleseră colțul cel mai singuratic pe care l-ar fi putut găsi. Două săptămîni la Paris sau la Roma le-ar fi priit mai bine. Deocamdată, nu aveau nimic altceva de vorbit decît despre dragoste, ori despre asta tot vorbiseră și tot scriseseră fără întrerupere cît ținuse iarna. În a

zecea dimineață Charles nu-și putu opri un căscat, din care cauză Mivanway plînse încetișor o jumătate de ceas, în camera ei. În cea de a șaisprezecea seară Mivanway, simțindu-se pornită pe arțag și mirîndu-se din ce i-a venit asta (ca și cum cincisprezece zile umede și friguroase petrecute la New Forest n-ar fi fost de ajuns ca să facă arțăgoasă orice femeie), îl rugă pe Charles să nu-i deranjeze părul, iar Charles, mut de mirare, ieși în grădină și jură în fața tuturor stelelor că nu va mai mîngîia niciodată părul ei, cîte zile o mai avea. Chiar mai înainte de a începe luna de miere ei puseseră la cale o sminteală care le întrece pe toate. Așa cum fac îndrăgostiții foarte tineri, Charles a rugat-o pe Mivanway să-i ceară un sacrificiu. Rîvnea să facă ceva nobil și măreț ca să-și dovedească iubirea și credința. În mintea lui, deși se prea poate să nu-și fi dat seama de asta, zburau năluci. Firește că tot năluci îi trecură prin cap și domnișoarei Mivanway. Din nenorocire însă pentru îndrăgostiți, vremea nălucilor s-a trecut și seminția lor s-a isprăvit. Domnișoarei Mivanway plăcîndu-i totuși această idee se gîndi la ea și hotărî, în cele din urmă, că Charles tre-

buie să se lase de fumat. Ea se sfătui asupra acestui lucru cu aceea dintre surori la care ținea mai mult și fetele amîndouă n-au putut născoci altceva mai potrivit. Obrazul lui Charles se lungi cînd află ce fel de jertfă i se cere. El propuse o faptă mai voinicească, vreun sacrificiu mai vrednic de a fi depus la picioarele lui Mivanway. Dar Mivanway se și rostise. Ii făgădui să-i mai găsească și altă jertfă, dar opreliștea de a fuma va rămîne în orice caz. Ea schimbă vorba cu o drăgălașă trufie care ar fi făcut cinste și Mariei Antoaneta.

Și astfel, tutunul, îngerul bun al tuturor bărbaților, nu mai veni în fiecare zi să-l învețe pe Charles răbdarea și amabilitatea, iar el începu să devină certăreț și egoist.

Își luară reședința într-o suburbie a orașului Newcastle, ceea ce se dovedi a fi de asemenea o nenorocire pentru ei, căci acolo societatea fiind puțin numeroasă și alcătuită din persoane mai în vîrstă, nu le rămînea decît să-și trăiască propria lor viață. Ei știau prea puțin despre viață, mai puțin încă unul despre celălalt și nimic despre ei înșiși. Firește că se certau și fiecare ceartă lăsa o rană tot mai adîncă. Nici un prieten bun

și încercat nu se afla în preajma lor ca să-i mai scuture nițel, în glumă. Mivanway își însemna toate amărăciunile într-un jurnal voluminos, ceea ce o făcea să se simtă și mai nenorocită, astfel că nici n-apuca să scrie zece minute și căpșorul ei nostim dar prostuț i se lăsa pe braț, iar jurnalul al cărui loc potrivit ar fi fost în sobă, se umezea de lacrimile ei. Cît privește pe Charles, o dată treburile terminate, după ce plecau funcționarii, întîrzia în biroul său întunecat, clocind necazuri din fleacuri.

Sfîrșitul veni într-o seară, după cină, cînd, în focul unei ciorovăieli stupide, Charles o pălmui pe Mivanway. Fapta asta era foarte nedemnă de un bărbat și lui Charles îi fu rușine de el însuși chiar în clipa aceea, așa cum se și cuvenea să-i fie. N-avea decît o singură scuză în ochii lui și anume că fetele răsfățate de mici de toată lumea din jurul lor oricît ar fi ele de drăguțe, te pot totuși scoate, uneori, din sărite. Mivanway fugi sus în camera ei, încuindu-se acolo. Charles alergă după ea ca să-și ceară iertare, dar ajunse tocmai la timp ca să i se trîntească ușa în nas. (A fost doar o palmă ușurică, o atingere abia. Mușchii unui bărbat se rhișcă mai

iute decît gîndurile lui. Pentru Mivanway fusese însă o lovitură. La asta, va să zică, ajunsese! Acesta era sfîrşitul dragostei unui bărbat!) Fata îşi petrecu o jumătate de noapte scriind în preţiosul ei jurnal, ceea ce avu drept rezultat că dimineaţa coborî la micul dejun încă şi mai întărîtată de cum urcase. Charles bătu străzile din Newcastle toată noaptea şi asta nu-l făcu să se simtă mai bine. Dînd cu ochii de ea, îi ceru iertare, strecurînd însă şi o explicaţie ca să-şi îndreptăţească oarecum gestul din ajun, ceea ce era o tactică greşită. Fireşte că Mivanway se legă îndată de această explicaţie şi cearta se aprinse iar. Ea spuse că îl urăşte, el dădu a-nţelege că ea nu-l iubise niciodată, la care ea răspunse că, dimpotrivă, el n-o iubise niciodată. Dacă s-ar fi găsit cineva acolo, să-i bată cap în cap, sugerîndu-le să se aşeze la masă şi să mănînce, lucrurile s-ar fi potolit, pe cînd aşa, efectul unei nopţi nedormite şi al unui stomac gol se dovedi dezastruos pentru amîndoi. Cuvintele le ţîşneau înveninate, şi fiecare din ei credea că aceste cuvinte spun într-adevăr ce-a ce păreau să spună.

În aceeaşi după amiază Charles se îmbarcă la Hull pe un vas care pleca spre Capul Bunei Speranţe şi în aceeaşi seară Mivanway sosi la casa părintească din Bristol cu două cufere şi cu scurta lămurire că ea şi cu Charles s-au despărţit pentru totdeauna.

În dimineaţa următoare se gîndeau fiecare la un cuvînt plin de duioşie pe care să-l spună celuilalt, dar dimineaţa următoare era exact cu douăzeci şi patru de ore prea tîrziu.

Opt zile mai pe urmă vasul, pe care se îmbarcase Charles, s-a scufundat din pricina ceţii, lîngă coasta Portugaliei, şi toată lumea era încredinţată că sufletele, toate cîte se aflau pe vas, au pierit. Mivanway citi numele tînărului ei soţ în pomelnicul celor dispăruţi. Copilul rîzgîiat ce fusese pînă atunci Mivanway muri, şi ea îşi dădu seama că era o femeie care iubise cu pasiune şi care nu va mai iubi.

Intervenind, totuşi, norocul, Charles împreună cu un alt călător, au fost salvaţi de un vas comercial şi au putut debarca în Algeria. Aflînd acolo de presupusa lui moarte, lui Charles îi veni idea să nu dezmintă ştirea menită să rezolve o problemă care-l frămîntase. Era încre-

dințat că tatăl său va avea grijă ca Mivanway să primească mica lui avere personală, poate cu ceva în plus, și astfel ea să fie liberă, dacă va voi, să se mărite din nou.

Pătruns de gîndul că ea nu l-a iubit și că nici nu se sinchisește de dînsul, Charles și-o închipuia citind știrea morții lui cu un sentiment de ușurare. El își va făuri o viață nouă și o va uita pe Mivanway.

Își continuă deci călătoria spre Colonia Capului și abia ajuns acolo izbuti să-și creeze o situație minunată. Colonia era tînără, inginerii aveau căutare și Charles își cunoștea meseria. In jurul său viața zvîcnea puternică și atrăgătoare, iar munca anevoioasă, plină de primejdii, i se potrivea. Timpul trecea repede.

Inchipuindu-și însă că o va uita pe Mivanway el nu ținea seama de firea lui, care, de fapt, era o fire de gentleman. In savana singuratică se pomeni visînd la ea. Amintirea chipului ei frumos și a surîsului ei vesel îi revenea stăruitor. O mai bruftuia el din cînd în cînd, întîmplător, dar asta trebuie pusă pe seama mîniei ce-l încerca tocmai fiindcă se gîndea la ea. La drept vorbind se bruftuia pe sine însuși și pro-

pria lui sminteală. Firea ei iute cu porniri năvalnice apărea îndulcită de depărtare, dovedind doar un farmec mai mult, și dacă am privi femeile ca pe niște făpturi omenești, iar nu ca pe niște îngeri, e neîndoios lucru că el pierduse o femeie tare drăgălașă, o femeie încîntătoare. Ah, dacă ea ar fi fost acum lîngă el, acum cînd era un bărbat în stare s-o prețuiască, iar nu un nătărău și un egoist! Gîndul ăsta îl muncea pe cînd ședea la ușa cortului său, fumînd, și-i păru rău deodată că stelele care se uitau la el nu erau aceleași care o priveau pe Mivanway. Asta l-ar fi făcut să se simtă mai aproape de ea, căci, oricît nu s-ar grăbi s-o creadă cei tineri, adevărul este că devenim mai sentimentali cu cît înaintăm în viață, sau, cel puțin, unii dintre noi și poate că nu chiar cei mai puțin înțelepți. Intr-una din nopți ea îi apăru în vis mai vie ca oricînd. Se făcea că vine spre dînsul și îi întinde mîna pe care el i-o cuprinse și așa își luau rămas bun unul de la celălalt. Se aflau pe malul prăpăstios, acolo unde o văzuse pentru întîia oară și se făcea că unul din ei trebuia să plece într-o călătorie lungă, dar Charles nu era sigur care anume dintre dînșii urma să plece.

La oraş oamenii îşi bat joc de vise, dar departe de civilizaţie sîntem mai aplecaţi să ascultăm poveştile stranii pe care ni le şopteşte Natura. Dimineaţa, cînd se trezi, Charles Seabohn îşi reaminti visul său. „E pe moarte — îşi spuse — şi a venit să-şi ia rămas bun." Se hotărî să se întoarcă numaidecît în Anglia. Poate că, grăbindu-se, ar mai putea ajunge la timp ca s-o sărute. Nu putea însă pleca în ziua aceea, căci mai avea treburi care se cereau încheiate. Şi, cu toate că mai era îndrăgostit, Charles Seabohn devenise bărbat şi ştia că munca nu trebuie neglijată chiar dacă inima te cheamă. Aşa că mai zăbovi acolo o zi sau două, iar în cea de a treia noapte o visă din nou pe Mivanway, dar de data asta ea sta culcată în capela micuţă din Bristol, unde fuseseră adeseori împreună în atîtea duminici. Auzi glasul tatălui ei citindu-i la căpătîi rugăciunea morţilor în timp ce soră-sa, aceea pe care Mivanway o iubise mai mult ca pe celelalte, şedea alături plîngînd încetişor. Charles înţelese atunci că nu mai avea de ce să se grăbească şi rămase să-şi vadă de treburi. Cînd le va termina va porni spre Anglia. Va sta cu dragoste pe malul prăpăstios, deasupra satului din Cornwall, acolo unde se întîlniseră întîia oară.

Aşadar, cîteva luni mai tîrziu, Charles Seabohn sau Charles Denning, cum îşi zicea acum, pîrlit de soare şi maturizat, cam greu de recunoscut pentru cei care nu l-ar fi cunoscut bine înainte, intră în Cromlech Arms, aşa cum intrase cu şase ani în urmă, cu ruksackul în spinare, şi ceru o cameră, zicînd că poposeşte pentru scurtă vreme în sat.

Către seară ieşi să se plimbe, apucînd înspre malul stîncos mîncat de apa mării. Amurgea cînd ajunse la locul căruia oamenii cu închipuire mai bogată din Cornwall i-au dat numele de Căldarea Vrăjitoarelor. Din locul acela o văzuse el pentru întîia oară pe Mivanway venind către dînsul din spuma mării. Ajuns acolo, Charles îşi scoase din gură luleaua şi, rezemîndu-se de o stîncă a cărei umbră posomorîtă părea să fi luat chipul unui vechi prieten, îşi pironi privirea drept spre poteca îngustă care se ştergea acum în lumina tot mai şovăitoare a asfinţitului. Şi cum privea ţintă într-acolo, iată că silueta celei ce-a fost Mivanway porni încet din-

spre mare în susul cărării, şi se opri înaintea lui.

Nu simţi nici o teamă. Aproape că o aşteptase. Venirea ei era doar împlinirea viselor lui. I se păru mai coaptă şi mai serioasă decum o păstrase în amintire, asta făcea însă ca obrazul ei să fie mai dulce.

El se întreba dacă silueta îi va vorbi, dar ea se mulţumi să-l privească cu ochi plini de tristeţe. Şi rămase acolo, în umbra stîncilor, fără să se clintească din loc pînă ce ea trecu mai departe pierzîndu-se în lumina asfinţitului.

Dacă la întoarcere Charles şi-ar fi dat osteneala să stea de vorbă despre această întîmplare cu omul care-l găzduia, sau dacă s-ar fi arătat măcar dispus să-şi plece urechea — bătrînului îi plăcea să trăncănească — ar fi putut afla că o tînără doamnă văduvă, pe nume doamna Charles Seabohn, întovărăşită de o soră nemăritată, venise de curînd să se aşeze prin părţile acelea, luînd cu chirie, după moartea chiriaşului dinainte, un mic conac adăpostit în vale, ca la vreo milă dincolo de sat. Ar mai fi aflat că plimbarea ei de seară, care-i plăcea cel mai mult, era pînă la mare şi îndărăt, pe poteca

abruptă ce trecea pe lîngă Căldarea Vrăjitoarelor. Dacă ar fi urmărit-o pe Mivanway în vale, ar fi ştiut acum că îndată ce trecuse de Căldarea Vrăjitoarelor scăpînd de sub privirea lui ea o luase la fugă pînă ce ajunsese la o uşă pe care norocul i-o scosese în cale, şi căzu gîfîind în braţele altei femei care se grăbise să-i iasă în întîmpinare.

— Draga mea — zise femeia mai în vîrstă — tremuri ca o frunză. Ce s-a întîmplat ?

— L-am văzut, răspunse Mivanway.

— L-ai văzut ? Pe cine ?

— Pe Charles.

— Pe Charles ? repetă cealaltă uitîndu-se la Mivanway ca şi cînd ar fi bănuit că îşi ieşise din minţi.

— Adică, stafia lui, explică Mivanway cu o voce pătrunsă de spaimă. Stătea în umbra stîncilor, chiar în locul în care ne-am văzut pentru întîia oară. Arăta îmbătrînit şi ros de griji dar, vai ! Margaret, cu o privire atît de tristă şi de dojenitoare.

— Draga mea — zise soră-sa, ducînd-o înăuntru — eşti prea obosită. Mai bine nu ne-am mai fi întors niciodată în casa asta !

— Oh, nu m-am speriat, răspunse Mivanway. Am aşteptat în fiece seară stafia lui. Sînt atît de bucuroasă că a venit. Poate că va veni iar şi-l voi putea ruga să mă ierte.

Aşa că, în seara următoare, în ciuda dorinţei şi sfaturilor sorei sale, Mivanway stărui să facă plimbarea ei obişnuită iar Charles, la aceeaşi oră crepusculară, o porni şi el de la han.

Şi iarăşi îl văzu Mivanway stînd în umbra stîncilor. Charles îşi pusese în gînd că dacă ea se va ivi iar, să-i vorbească, dar cînd figura ei tăcută, învăluită în lumina spălăcită, se opri în faţa lui, privindu-l, voinţa i se topi dintr-o dată. El nu mai avea nici cea mai mică îndoială că avea înaintea ochilor stafia sărmanei Mivanway. Un om îşi poate bate joc de vedeniile altora ca fiind scornituri ale unor creieri bolnavi, cînd e vorba însă de ale lui proprii, el ştie că sînt realităţi, iar Charles trăia în ultimii cinci ani în mijlocul unor oameni ai căror morţi continuă să trăiască în preajma lor. Deodată, luîndu-şi inima-n dinţi, încercă să-i vorbească, dar pe cînd se pregătea să spună ceva, Mivanway, adică silueta ei, se trase îndărăt şi atunci de pe buzele lui scăpă doar un suspin. Auzind asta,

silueta se întoarse şi porni iar pe potecă, la vale, lăsîndu-l pe Charles cu ochii aţintiţi în urma ei.

În cea de a treia seară însă, ajunseră amîndoi la locul întîlnirii cu hotărîrea neclintită de a vorbi. Charles se încumetă să vorbească cel dintîi. Cînd silueta se urni venind către locul în care se afla el, cu ochii trişti pironiţi asupră-i, Charles ieşi din umbra stîncilor şi se opri în faţa ei.

— Mivanway! zise el.

— Charles! răspunse silueta.

Au vorbit amîndoi într-un murmur înfricoşat, potrivit cu asemenea împrejurări, şi fiecare stătea nemişcat uitîndu-se cu tristeţe la celălalt.

— Eşti fericit? întrebă Mivanway.

Se vor găsi poate unii cărora întrebarea să li se pară întrucîtva caraghioasă, dar trebuie să vă reamintiţi că Mivanway era fiica unui predicator evanghelic, de şcoală veche, şi că fusese crescută în credinţe care în acea vreme nu erau încă depăşite.

— Atît de fericit pe cît merit să fiu, sună răspunsul amarnic, şi înţelesul acestui răspuns care nu era măgulitor pentru meritele lui Char-

les făcu să-nghețe inima în biata Mivanway. Cum se putea să fiu fericit după ce te-am pierdut? continuă vocea lui Charles.

Aceste cuvinte au lovit cum nu se poate mai plăcut auzul ei. Mai întîi de toate îi alinau deznădejdea ce-o încerca gîndind la viitorul lui Charles. Negreșit că deocamdată suferința lui era mare, dar mai erau speranțe pentru el. In al doilea rînd, orice s-ar spune, asta era o cuvîntare „drăguță" din partea unei stafii, iar cît despre Mivanway, n-aș pune mîna în foc susținînd că ar fi fost din spița de femei cărora să le displacă un flirt nevinovat cu fantoma lui Charles.

— Mă poți ierta, oare? întrebă Mivanway.

— Să te iert *pe tine!* făcu Charles pe un ton de respectuoasă mirare. Ar trebui ca *tu* să mă ierți pe mine! Am fost o brută, un nătărău și un smintit, n-am fost vrednic să te iubesc!...

Arăta să fie o stafie pătrunsă de sentimentele cele mai cavalerești și Mivanway uită să se mai teamă de ea.

— Am fost amîndoi vinovați — vorbi Mivanway — dar de data asta era mai puțină umilință în glasul ei. Vina cea mare e însă a mea.

Am fost un copil zănatic. Habar n-aveam cît de mult te iubeam!

— Mă iubeai! repetă vocea lui Charles, tărăgănînd cuvintele ca și cum le-ar fi găsit pline de dulceață.

— Bineînțeles că nu te-ai îndoit niciodată de asta, vorbi Mivanway. N-am încetat niciodată să te iubesc. Și te voi iubi mereu.

Fantoma lui Charles făcu o săritură înainte ca și cînd ar fi vrut să prindă în brațe fantoma fetei, dar la un pas sau doi de ea se opri locului.

— Binecuvîntează-mă înainte de-a pleca, zise el, și cu capul descoperit fantoma lui Charles îngenunchea înaintea fantomei celei ce fusese Mivanway.

Stafiile astea puteau fi, zău așa, tare drăguțe, cînd țineau să fie. Mivanway se aplecă grațios către umbra fantastică îngenuncheată la picioarele ei și-n răstimp privirea îi lunecă pe ceva în iarbă, îndărătul stafiei, și acel ceva nu era decît o lulea minunat colorată din spumă de mare. N-ai fi putut s-o iei drept alt lucru chiar și în lumina aceea amăgitoare. Zăcea lucind în

locul unde căzuse din buzunarul de la piept al lui Charles pe cînd acesta îngenunchease.

Mivanway rămase cu ochii la ea, iar Charles, urmărindu-i privirea, văzu și el luleaua aceea ce îi aduse aminte că se legase să nu mai fumeze. Fără să-și dea seama cît de nechibzuit e gestul — căci implica o mărturisire fățișă — el apucă instinctiv pipa și o vîrî în buzunar. Văzînd asta, Mivanway își simți mintea cuprinsă de un vîrtej care amesteca buimăceala cu înțelegere, teamă și bucurie. Simți că trebuie să facă una din două : să rîdă sau să urle. Și rîse. Hohot după hohot își trimise rîsul să vuiască printre stînci, iar Charles, sărind în picioare, se repezi la timp ca s-o prindă în brațe tocmai cînd se prăbuși ca moartă.

Zece minute mai tîrziu cea mai mare dintre domnișoarele Evans, auzind pași greoi, se grăbi spre ușă. Ea văzu ceea ce luă drept fantoma lui Charles Seabohn, clătinîndu-se sub povara trupului neînsuflețit al sorei sale, Mivanway, și priveliștea îi stîrni spaimă, pe bună dreptate. Vocea lui Charles sună totuși omenește cînd o sfătui să-i dea *brandy*, iar grija imediată de a vedea de Mivanway o împiedică să mai cugete

la probleme ce te îmbrînceau pînă la nebunie. El o duse pe Mivanway în camera ei și o așeză pe pat.

— O las cu dumneata, șopti el celei mai mari dintre domnișoarele Evans. Va fi mai bine pentru ea să nu mă vadă pînă nu-și va veni în fire. A avut un șoc.

Charles așteptă în salonul întunecos un timp care i se păru nesfîrșit de lung. Într-un tîrziu însă, cea mai mare dintre domnișoarele Evans se întoarse.

— Se simte bine acum, fură cuvintele binevenite pe care le auzi.

— Mă duc s-o văd, zise el.

— Dar e în pat ! exclamă scandalizată domnișoara Evans. Apoi, cînd Charles îi răspunse doar cu un zîmbet, adăugă : Hm, da, desigur.

Și bătrîna domnișoară Evans, rămasă singură, se așeză într-un jilț, luptînd cu convingerea că visează.

OMUL CARE TRAIA PENTRU ALŢII

Intîia oară cînd ne-a fost dat să ne vorbim, el stătea rezemat de o salcie, trăgînd dintr-o lulea de lut. Fuma încet, dar foarte conştiincios. După fiecare pufăială îşi scotea pipa din gură şi vîntura fumul cu şapca.

— Ţi-e rău? întrebai eu de după un pom, pregătindu-mă totodată s-o iau din loc, ştiind că de obicei răspunsurile băieţilor mari la impertinenţa celor mai mici sînt dintre acelea de care e mai bine să te fereşti.

Spre mirarea mea — şi spre marea mea uşurare, căci la o a doua ochire băgai de seamă că subestimasem lungimea picioarelor lui — păru

să judece întrebarea ca fiind firească şi la locul ei, binevoind să-mi răspundă cu o candoare neprefăcută.

— Nu încă.

Mă îmboldi dorinţa de a-l îmbărbăta, un sentiment pe care cred că-l înţelese şi-mi fu recunoscător pentru el. Ieşind de după pom, m-am proţăpit în faţa lui, cercetîndu-l în tăcere o bucată de vreme. Deodată, îl auzii:

— Ai încercat vreodată să bei bere?

Am admis că nu încercasem.

— Oh, e o băutură cumplită, făcu el, cutremurîndu-se fără să vrea.

Uitîndu-şi necazurile prezente din pricina amarnicii amintiri a trecutului, continua să pufăie din lulea cu nepăsare şi fără judecată.

— Şi bei des bere? îl iscodii eu.

Imi răspunse încruntîndu-se:

— Da, noi toţi, băieţii dintr-a cincea, bem bere şi tragem din lulea.

O nuanţă mai închisă de verde i se răspîndi pe obraz. Se ridică dintr-o dată şi porni în spre gardul de mărăcini. Inainte de a ajunge acolo, se mai opri totuşi, vorbindu-mi fără să se-ntoarcă.

— Dacă cumva vii după mine, puştiule, sau dacă te uiţi, am să-ţi crăp capul, apucă să-mi zică repede şi dispăru în mărăciniş cu un gîlgîit.

La sfîrşitul trimestrului părăsi şcoala şi nu l-am mai revăzut pînă cînd amîndoi ajunseserăm nişte tineri bărbaţi. Atunci l-am întîlnit odată în Oxford Street şi m-a poftit să viu să petrec cîteva zile cu familia lui, în Surrey.

L-am găsit acolo palid şi abătut, iar în răstimpuri îl auzeam oftînd. Pe cînd ne plimbam într-o zi pe pajiştea din faţa casei se arătă foarte vesel, dar din clipa în care am ajuns iar la uşa locuinţei, parcă aducîndu-şi aminte de ceva, începu din nou să ofteze. Nu mîncă nimic la prînz, sorbind doar un pahar cu vin şi fărămiţînd o felie de pîine. Văzînd asta, eram îngrijorat, dar neamurile lui — o mătuşă, fată bătrînă care vedea de gospodărie, două surori mai mari şi o verişoară mioapă care-şi lăsase soţul în India — se arătau cum nu se poate mai încîntate. Schimbau între ele priviri cu subînţelesuri şi dădeau din cap încuviinţînd şi zîmbind. Cînd într-o clipă de neatenţie, el înghiţi o fărîmă dintr-o

coajă de pîine, numaidecît toate rubedeniile astea s-au încruntat a mîhnire şi mirare.

În salon, pe cînd verişoara cînta o romanţă sentimentală, ştiind că atenţia tuturor e absorbită de cîntecul ei, încercai să trag de limbă pe mătuşă-sa asupra acestor lucruri neînţelese.

— Ce-i cu el ? am întrebat-o. E cumva bolnav ?

Bătrîna doamnă rîse într-o parte, pe furiş, şoptind înveselită.

— Şi dumneata vei fi aşa într-o zi.

— Cînd ? am întrebat cuprins pe bună dreptate de o mare nelinişte.

— Cînd vei fi îndrăgostit, răspunse mătuşa.

După o tăcere, iar am întrebat :

— Dar el este îndrăgostit ?

— Nu vezi că este ? răspunse ea cu dispreţ.

Eram bărbat tînăr şi mă interesa chestia asta.

— Şi n-are să mai mănînce nici un prînz pînă are să-i treacă ? am mai întrebat.

Îmi aruncă o căutătură aspră, dar îşi dădu seama în chipul cel mai limpede că nu eram decît prost.

— Aşteaptă pînă are să-ţi vină timpul, răspunse ea scuturîndu-şi buclele la mine. N-are să-ţi mai pese de mîncare, dacă vei fi îndrăgostit *cu-adevărat!*

In aceeaşi noapte, pe la unsprezece jumătate, mi s-a părut că aud paşi pe coridor şi, furişîndu-mă tiptil la uşă, am deschis-o la timp ca să văd silueta prietenului meu, în halat şi papuci, gata să dispară în josul scării. Mă fulgeră gîndul că fiindu-i mintea zdruncinată de necazuri, căpătase apucături de somnambul. Mai din curiozitate, mai din dorinţa de a veghea asupră-i, mi-am tras o pereche pe pantaloni şi m-am luat după el.

După ce îşi puse lumînarea pe colţul mesei din bucătărie porni glonţ spre cămară de unde se ivi apoi cu doi *pfunzi* de friptură rece pe o farfurie şi cu vreun litru de bere într-o cană. Am şters-o, lăsîndu-l cotrobăind după murături.

Am luat parte apoi la nunta lui, unde, după cum mi s-a părut, încerca să facă dovadă de mai multă înflăcărare decît e dat să simtă vreo fiinţă omenească şi cincisprezece luni mai tîrziu, dînd cu ochii întîmplător de un anunţ în

rubrica de naşteri a ziarului *The Times*, pe cînd veneam din *City* în drum spre casă, m-am abătut să-i fac o vizită pentru a-l felicita. L-am găsit umblînd de colo-colo pe coridor, cu pălăria pe cap, oprindu-se din cînd în cînd ca să guste dintr-un prînz ce nu arăta prea ispititor, alcătuit dintr-un cotlet rece de berbec şi un pahar cu limonadă, puse pe un scaun. Văzînd că bucătăreasa şi jupîneasa se învîrteau prin casă fără nici o treabă şi că sufrageria unde ar fi fost mai la locul său, era goală şi în perfectă ordine, n-am înţeles dintru început ce îl îndemnase să-şi aleagă cu tot dinadinsul această lipsă de confort. Am păstrat totuşi pentru mine aceste nedumeriri, mulţumindu-mă să întreb de mamă şi de copil.

— Cum nu se poate mai bine, răspunse el suspinînd. Doctorul zice că în toată cariera lui n-a avut un caz mai satisfăcător.

— Ei, mă bucur auzind asta, i-am spus. Mă temeam că eşti necăjit.

Il auzii exclamînd:

— Necăjit! Dragul meu, nici nu mai ştiu unde mi-i capul şi unde mi-s picioarele! (Şi chiar că arăta aşa.) Asta-i prima îmbucătură

pe care o iau în gură în ultimele douăzeci și patru de ore!

În clipa asta infirmiera apăru în capul scării. El se repezi la ea și, tulburat cum era, răsturnă limonada.

— Ce s-a întîmplat? întrebă cu o voce răgușită. E bine?

Bătrîna doamnă își trecu privirea de la el la costița rece și zîmbi afirmativ.

— Le merge minunat, răspunse ea, bătîndu-l pe umăr cu o grijă de mamă. Nu te mai frămînta.

— Nu pot, doamnă Jobson, răspunse el, așezîndu-se pe ultima treaptă și rezemîndu-și capul de balustradă.

Doamna Jobson îi zise pătrunsă de admirație:

— Desigur că nu poți, și n-ai fi un bărbat adevărat dacă ai putea.

Abia atunci se făcu lumină în capul meu și începui să pricep de ce umbla cu pălăria pe cap și de ce se hrănea cu cotlete reci pe coridor.

În vara următoare luară cu chirie în Berkshire o casă veche plină de pitoresc, și mă poftiră o dată să vin să stau cu ei de duminică pînă

luni. Casa lor era așezată lîngă rîu, așa că îmi luai în valiză o pereche de pantaloni de flanel ca pentru o plimbare pe malul apei și duminică dimineața mi i-am pus și am coborît așa în grădină. El îmi ieși înainte îmbrăcat în frac și vestă albă. Am băgat de seamă că mereu se uita la mine cu coada ochiului și parcă muncit de un gînd. Clopotul sună o dată pentru micul dejun și atunci îl auzii:

— N-ai cu tine haine mai potrivite, nu-i așa?

— Haine mai potrivite! am exclamat, oprindu-mă în loc, oarecum îngrijorat. De ce? Nu cumva ale mele-s prea jerpelite?

— Nu, nu-i vorba de asta, ținu el să-mi explice. Voiam să întreb dacă n-ai haine de mers la biserică.

— La biserică! Doar nu-ți trece prin gînd să mergi la biserică pe o zi atît de frumoasă? Eram sigur că ai să joci tenis sau ai să te duci la rîu, cum obișnuiai întotdeauna.

— Așa e, răspunse el, lovind nervos o tufă de trandafiri cu crenguța pe care o ridicase de jos. Înțelegi, nu că noi am ține la asta neapărat. Maud și cu mine am vrea mai degrabă să

jucăm tenis, dar bucătăreasa noastră e scoţiană, şi-i niţel cam severă în ideile ei.

— Şi ea insistă să mergeţi la biserică în fiece duminică ?

— I s-ar părea ciudat dacă n-am merge, aşa că, de obicei, mergem, dar numai dimineaţa şi seara. În schimb, după-amiază, cîteva fete din sat vin pe la noi şi ne trece vremea cu puţin cîntat şi lucruri de-alde-astea. Nu-mi place să jignesc pe cineva şi dacă pot mă feresc s-o fac.

În loc să spun ce gîndesc, m-am auzit zicînd :

— Am costumul acela de *tweed* pe care l-am purtat ieri. Dacă vrei aş putea să-l îmbrac.

El încetă să mai lovească tufa de trandafiri şi îşi încruntă sprîncenele. Părea că se gîndeşte şi că-şi aduce aminte de ceva.

— Nu, zise clătinînd din cap. Mă tem că are s-o supere. Şi adăugă pătruns de remuşcări : E vina mea, ştiu. Trebuia să-ţi fi spus.

Apoi îi veni o idee :

— Cred că n-ai avea nimic împotrivă să te prefaci că eşti bolnav şi să rămîi în pat, numai azi ?

Conştiinţa mea, i-am explicat, nu mi-ar îngădui să fiu părtaş la o asemenea înşelătorie.

— Da, m-am gîndit că n-ai să accepţi, îmi răspunse. Trebuie să-i explic. Cred că-i voi spune că ţi-ai pierdut valiza. N-aş vrea să creadă ceva rău despre noi.

Mai tîrziu îi muri un văr dintr-a paisprezecea spiţă, lăsîndu-i o avere mare. Îşi cumpără un domeniu la Yorkshire, deveni ceea ce se cheamă „capul unei nobile familii din ţinut" şi de abia atunci începură adevăratele-i necazuri.

Din mai şi pînă pe la mijlocul lui august, în afară de puţin pescuit, de pe urma căruia lua apă la picioare şi pînă la urmă răcea, viaţa era destul de liniştită pentru prietenul meu. De pe la începutul toamnei însă şi pînă către sfîrşitul primăverii găsea că munca e, hotărît, obositoare. Fiind bărbat burduhănos şi greoi, armele de foc îi erau nesuferite şi un drum de şase ceasuri peste arături, în hărţuială, cu o puşcă grea pe umăr, în tovărăşia unei cete de oameni care trăgeau într-una la un centimetru de nasul celorlalţi, îl istovea, sleindu-l de puteri. Trebuia să se scoale la patru, în dimineţile friguroase din octombrie, să pornească la vînătoare de pui de

animale, iar cît ținea iarna, de două ori pe săptămînă, în afară de zilele cînd un binecuvîntat îngheț îi aducea un mic răgaz, trebuia să meargă la vînătoare călărind, cu o droaie de cîini după el. Că nu se alegea de obicei cu nimic mai serios decît pe ici-colo cîteva vînătăi și ușoare zdruncinături în șira spinării, asta o datora pesemne fericitei împrejurări că era rotofei. În pădurile cu copaci stufoși închidea ochii și călărea zdravăn, iar cînd ajungea la zece metri de un rîu, începea să se și gîndească la poduri.

Cu toate astea nu se plîngea niciodată.

— Cînd ești boier de la țară — obișnuia el să repete — trebuie să te porți ca un boier de la țară și la bine și la rău.

Spre nenorocul lui, o afacere întîmplătoare îi crescu averea încă pe atît și nemaiavînd încotro trebui să intre în Parlament și să-și echipeze un yacht. Parlamentul îi dădea dureri de cap și yachtul îl îmbolnăvea. Îl încărca totuși în fiecare vară cu o sumedenie de oameni costisitori, care îl plictiseau și pornea pe Mediterană pentru o lună de neajunsuri.

În timpul unei astfel de croaziere, musafirii lui au dat loc unui foarte interesant scandal la

jocul de cărți. El se afla, pe cînd izbucnise hărmălaia, închis în cabina lui, și habar n-avea de nimic, dar ziarele opoziției, mirosind această poveste, au pomenit în treacăt yachtul numindu-l „un tripou plutitor", iar rubrica de știri polițienești dădu portretul său la loc de cinste, înfățișîndu-l ca pe criminalul cel mai de seamă al săptămînii.

Mai tîrziu pătrunse într-o societate cultă, patronată de un student buzat care îmbătrînise prin universitate. De unde pînă aici literatura lui favorită fusese cea ușoară, acum îl citea pe Meredith[1] și volumașele din biblioteca galbenă, căznindu-se să le priceapă, iar în locul „Teatrului Vesel" își scoase abonament la „Teatrul Independent", „hrănindu-și sufletul" cu shakespeari olandezi. Ceea ce-i plăcu mai mult în pictură era o fată drăguță în ușa unei case de țară, tablou care avea în planul al doilea un flăcău arătos sau un copil și un cîine care făcea ceva de toată nostimada. I-au spus unii că lucrurile astea erau proaste, vîrîndu-i în cap să cumpere „impresioniști", niște pînze care-i întorceau mațele pe dos

[1] George Meredith, poet și romancier englez (1828—1909).

de cîte ori se uita la ele — vaci verzi pe dealuri roşii, sub un clar de lună roz, sau cadavre cu păr stacojiu şi cu cîte-un gît de trei stînjeni. Se încumeta să spună, umil, că ele i se par nenaturale, dar i se răspundea că natura n-avea nimic de-a face cu această chestiune, că artistul a văzut astfel lucrurile şi că orice ar fi văzut un artist, ori în ce stare s-ar fi aflat cînd a văzut, aceea era artă.

L-au luat la concerte Wagner şi la vernisajele în cerc restrîns ale lui Burne-Jones, i-au citit toţi poeţii minori, i-au reţinut bilete la toate piesele lui Ibsen şi l-au introdus în cercurile cele mai de seamă ale societăţii artistice. Zilele lui deveniseră un lung ospăţ ale cărui plăceri erau pentru alţii.

Într-o dimineaţă, l-am întîlnit coborînd scările „Clubului Artelor". Părea plictisit şi frînt de oboseală. Se ducea tocmai la un vernisaj cu invitaţi pe sprînceană la „Noua Galerie". După-amiază trebuia să asiste la producţia de amatori dată de „Societatea Shelley" cu piesa *Cenci*. Urmau apoi trei reuniuni literare şi artistice, un dineu cu un nabab indian care nu vorbea nici o boabă englezeşte, *Tristan şi Isolda* la

„Teatrul Covent Garden" şi un bal la Lordul Salisbury, pentru a încheia ziua.

Mi-am pus mîna pe umărul lui, zicînd :

— Hai cu mine la Pădurea Epping. La ora unsprezece porneşte o cursă din piaţa Charing Cross. E sîmbătă şi trebuie să fie multă lume acolo. O să facem o partidă de popice şi pe deasupra una cu nuci de cocos. Te pricepeai odinioară să arunci cu nucile de cocos. Luăm prînzul acolo, ne întoarcem pe la şapte să cinăm la „Troc", petrecem seara la „Empire" şi supăm la „Savoy". Ei, ce zici ?

Rămase cîteva clipe pe scări neştiind ce să facă, privind ţintă înainte.

Cupeul lui trase la marginea trotuarului şi văzîndu-l tresări ca trezit dintr-un vis.

— Dragă prietene — răspunse el — ce-ar zice lumea ?

Îmi întinse mîna, apoi luă loc în cupeu iar valetul trînti portiera după el.

UN OM UITUC

Îl rogi să cineze joi la tine pentru a face cunoştinţă cu cîţiva oameni care ţin neapărat să-l cunoască.

— Să nu mai încurci datele — îi zici, amintindu-ţi de altă boroboaţă a lui — şi să vii miercurea.

El rîde fără să se supere pe cînd scotoceşte în odaie căutîndu-şi agenda.

— Nici nu voi putea veni miercurea, începe să explice. Voi fi la Mansion House unde am să schiţez nişte rochii şi vineri plec în Scoţia ca să fiu sîmbătă la deschiderea expoziţiei. Joi, deci, tocmai bine! Unde naiba e agenda aia! Nu-i

nimic, am să-mi notez data pe hîrtia asta, uite c-o şi notez.

Stai lîngă el pînă ce îşi însemnă pe o coală de hîrtie întîlnirea, îl vezi luînd un ac cu gămălie ca să prindă coala deasupra mesei de lucru şi atunci pleci mulţumit.

— Sper că va veni, îi spui soţiei joi seara, în timp ce te îmbraci pentru cină.

— Eşti sigur că i-ai vorbit destul de limpede? întreabă ea bănuitoare şi simţi instinctiv că orice s-ar întîmpla tu vei trage ponoasele.

Ora opt soseşte şi o dată cu ea şi ceilalţi musafiri. La opt şi jumătate soţia e poftită în mod misterios afară din cameră ca să audă din gura jupînesei că bucătăreasa şi-a exprimat hotărîrea de a se spăla pe mîini, simbolic vorbind, adică de a se lepăda de orice răspundere în caz că masa se mai amînă.

Soţia se întoarce şi-ţi arată părerea ei că, dacă mai ţii ca bucatele pregătite să poată fi mîncate, ar fi mai bine ca masa să fie servită numaidecît. Bineînţeles, crede că ai jucat o comedie pretinzînd că îţi aştepţi prietenul şi că ar fi fost mai drept şi mai cinstit din partea ta să recunoşti de la început că uitaseşi să-l inviţi.

În timp ce se serveşte supa şi peştele povesteşti anecdote legate de lipsa lui de punctualitate, iar cînd soseşte *entré*-ul scaunul cel gol începe să împrăştie un aer jalnic asupra cinei. Pe nesimţite, conversaţia ta şi a celorlalţi alunecă spre povestiri despre rude moarte.

Vineri, pe la opt şi un sfert, el dă buzna pe uşă, sunînd violent. Auzindu-i vocea în hol, te grăbeşti să-l întîmpini.

— Îmi pare rău că-s în întîrziere, cîntă el, vesel. Inchipuieşte-ţi că idiotul de birjar m-a dus în Alfred Place, în loc de...

— Ei, acum că ai venit, spune-mi ce doreşti ? îi tai vorba, nesimţindu-te în stare să te arăţi binevoitor. E un vechi prieten, aşa că poţi fi nepoliticos cu el. Rîde şi te bate pe umăr :

— Ce să doresc ? Cina mea, băiete, sînt hămesit.

— Oh, — mormăi tu în loc de răspuns — atunci du-te de-o mănîncă într-altă parte. Aici n-ai s-o iei...

— Ce dracu vrei să spui ? se încruntă el. M-ai invitat la masă.

— Ba, de loc. Te-am invitat la cină pentru joi nu pentru vineri.

El se uită la tine cu ochi mari, neîncrezători şi întreabă mirat :

— Cum de mi-am fixat în minte vinerea ?

— Pentru că ai o minte care-şi va întipări bine vinerea cînd va fi vorba de joi, îi explici. De altfel, credeam că trebuie să pleci la Edinburgh astă seară.

— Sfinte Dumnezeule ! strigă el. Păi chiar trebuia să plec !

Şi fără altă vorbă se repede afară şi îl auzi alergînd pe stradă şi răcnind după trăsura căreia tocmai îi dăduse drumul.

Cînd te întorci în camera ta de lucru te gîndeşti la el şi te bucuri ştiind că trebuie să călătorească pînă în Scoţia în haină de seară şi că va trebui mîine dimineaţa să trimită pe portarul hotelului să-i cumpere un costum de gata.

Lucrurile iau o întorsătură şi mai supărătoare atunci cînd el e gazda. Îmi aduc aminte că mă aflam într-o zi cu dînsul pe micul său vaporaş. Trecuse puţin de ora douăsprezece şi noi şedeam la marginea vaporaşului bălăbănindu-ne picioarele în apa rîului. Era un loc singuratic la jumătatea drumului între Wallingford şi Day's Lock. Deodată, la cotitura rîului, s-au ivit două

bărci avînd fiecare cîte şase persoane îmbrăcate cu grijă. Cum au dat cu ochii de noi, au început să fluture batiste şi umbreluţe.

— Ia-n te uită — zisei — nişte oameni te salută.

— Aş, toţi fac aşa pe-aici, răspunse el fără a se uita măcar. Probabil că-s nişte petrecăreţi din Abingdon.

Bărcile veneau tot mai aproape. Cînd ajunseră la vreo două sute de *yarzi*, un domn mai în vîrstă se ridică la prora celei din faţă şi strigă spre noi. Auzindu-i vocea, McQuae tresări atît de tare că era cît pe ce să cadă în apă.

— Sfinte Dumnezeule ! strigă el. Am uitat cu totul despre asta !

— Despre ce ? am întrebat.

— Ei, ăştia sînt familiile Palmer, Graham şi Henderson. I-am invitat pe toţi la masă şi afară de două costiţe de berbec şi jumătate de kilogram de cartofi, nu mai e nici o fărămiţă pe vaporaş... Am lăsat să plece şi omul de serviciu.

Intr-altă zi prînzeam cu el la restaurantul „Hogarth-junior" cînd veni către noi unul de-i zicea Hallyard, prieten al nostru.

— Ce faceţi, băieţi, azi după-amiază ? întrebă el, aşezîndu-se de cealaltă parte a mesei.

— Am de gînd să rămîn aici — răspunsei — ca să scriu nişte scrisori.

— Hai cu mine dacă n-ai ceva mai bun de făcut, zise McQuae. Trebuie s-o conduc pe Leena la Richmond. (Leena era tînăra doamnă cu care îşi aduse aminte că era logodit. S-a aflat mai pe urmă că în vremea aceea era logodit cu trei fete deodată. De celelalte două uitase cu totul.) E un loc bun, la spate.

— Perfect, zise Hallyard, şi plecară împreună într-o trăsurică pe două roţi.

După un ceas şi jumătate îl văzui pe Hallyard abătut şi tras la faţă, intrînd în sala de fumat a restaurantului. Se trînti pe un scaun.

— Credeam că te-ai dus cu McQuae la Richmond, i-am zis.

— M-am şi dus, răspunse el.

— Ai avut un accident ?

— Da.

Hotărît lucru, era zgîrcit la vorbă.

— S-a răsturnat trăsurica ? întrebai iar.

— Nu... S-a răsturnat... numai eu.

Gramatica și nervii i se zdruncinaseră destul de rău.

Așteptai o explicație și după o vreme mi-o dădu !

— Ajunseserăm la Putney fără să fi intrat decît o singură dată într-un tramcar, și urcam tocmai dealul cînd o coti pe după un colț. Tu știi felul lui de a coti — luînd-o razna peste bordură, de-a curmezișul șoselei, drept în stîlpul de felinar de peste drum. Desigur, trebuie să te aștepți întotdeauna la una ca asta, dar nici nu mi-ar fi trecut prin cap ca el să cotească tocmai acolo și primul lucru de care-mi amintesc este că m-am trezit șezînd în mijlocul drumului, cu vreo duzină de gugumani strîmbîndu-se și rînjind la mine. In asemenea cazuri ai nevoie de cîteva minute ca să te dezmeticești și să-ți poți da seama unde te afli și ce s-a întîmplat, așa că, pînă să mă ridic, trăsurica se depărtase binișor. Am alergat după dînșii vreun sfert de milă strigînd cît mă ținea gura, însoțit de o droaie de băieți care zbierau și ei de-ți spărgeau urechile. Degeaba însă ! Parcă aș fi încercat să scol morții ! Așa că am luat autobusul și m-am întors... Eu cred că dacă ar fi avut nițică minte — mai

spuse el — ar fi putut ghici ce s-a întîmplat văzînd că trăsurica nu se mai apleacă în partea în care mă aflam. Că doar nu-s din categoria ușoară.

Se plînse de dureri, zicînd că vrea să se ducă acasă. L-am sfătuit să ia o trăsură, dar îmi răspunse că preferă să meargă pe jos.

In aceeași seară l-am întîlnit pe McQuae la „Teatrul Sfîntul James". Era o seară de premieră și lua schițe pentru revista *The Graphic.* Cum dădu cu ochii de mine își croi drum spre locul unde mă găseam.

— Ești tocmai omul pe care țineam să-l văd, zise el. Vreau să te-ntreb : l-am luat pe Hallyard cu mine în trăsurică azi după amiază cînd am plecat la Richemond ?

— L-ai luat.

— Așa zice și Leena — făcu el cu o mutră înspăimîntată — dar se putea să jur că nu era în trăsură cînd am ajuns la „Queen Hotel".

— Nu-i nimic. L-ați lăsat la Putney.

— L-am lăsat la Putney ! repetă el... Nu-mi amintesc să fi făcut așa ceva.

— El își amintește, răspunsei. Intreabă-l. E plin de amintiri.

Toţi ziceau că n-are să se însoare niciodată, că era absurd să presupui că şi-ar putea aminti vreodată ziua, biserica şi fata, toate într-o singură dimineaţă, apoi, chiar dacă ar ajunge pînă la altar ar uita pentru ce a venit acolo şi ar lăsa-o pe mireasă propriului său naş. Hallyard bănuia însă că se şi însurase dar că faptul îi ieşise din minte. În ce mă priveşte, eram sigur că dacă s-ar însura ar uita cu totul acest amănunt chiar a doua zi.

Ne-am înşelat însă cu toţii. Nu se ştie prin ce minune cununia se sfîrşi cu bine, aşa că, dacă bănuiala lui Hallyard s-ar dovedi întemeiată (ceea ce n-ar fi de loc imposibil), are să iasă o încurcătură nemaipomenită. Cît despre temerile mele, mi-am dat seama cît erau de prăpăstioase cînd am văzut-o pe tînăra doamnă. Era o femeiuşcă încîntătoare, veselă, dar n-arăta de fel că ar putea fi tipul de femeie care să-l lase să uite că e însurat.

Nu-l mai întîlnisem de la căsătoria lui care avusese loc în primăvară. Pe cînd mă întorceam din Scoţia, făcînd haltă ici şi colo, m-am oprit pentru cîteva zile la Scarboro. După ce am luat masa mi-am pus mantaua de ploaie şi am ieşit

să mă plimb. Turna cu găleata, dar după ce ai petrecut o lună în Scoţia nu te mai sinchiseşti de vremea rea şi eu voiam să iau puţin aer. Înaintînd anevoie de-a lungul ţărmului, cu vîntul în faţă, mă poticnii de cineva ghemuit care încerca să se adăpostească de furtună sub streaşina chioşcului de ape minerale. Mă pregăteam să-l aud înjurîndu-mă, dar se vede că era din cale afară de necăjit ca să mai bage în seamă ceva.

— Vă rog să mă iertaţi, zisei. Nu v-am văzut.

Auzind vocea mea sări în picioare, strigînd :

— Tu eşti, băiete ?

— McQuae !

— Pe Dumnezeul meu — spuse el — în viaţa mea nu m-am bucurat atîta să văd un om.

Şi-mi smulse aproape mîna cînd ne dădurăm bună seara.

— Dar ce naiba faci aici ? întrebai. Doamne, eşti murat pînă la piele !

Purta o pereche de pantaloni de flanel şi o haină de tenis.

— Da — îl auzii — n-aş fi crezut că are să plouă. Era o dimineaţă de toată frumuseţea.

Începusem să mă tem să nu fi făcut vreo meningită muncind, cum îl ştiam, pînă la istovire.

— De ce nu te duci acasă ? întrebai.

— Nu pot. Nu ştiu unde locuiesc. Am uitat adresa. În numele cerului, du-mă undeva şi dă-mi ceva să mănînc. Mor, literalmente, de foame.

— N-ai bani de loc ? îl cercetai, pe cînd ne întorceam la hotel.

— Nici o para chioară, răspunse el. Am sosit aici venind de la York, împreună cu nevastă-mea, pe la unsprezece. Ne-am lăsat bagajele la gară şi am pornit să căutăm o locuinţă. Îndată ce ne-am aranjat, mi-am schimbat hainele şi am ieşit să mă plimb, anunţînd-o pe Maud că mă întorc la unu să prînzim. Ca un prost nu mi-am luat adresa nici n-am băgat de seamă pe ce drum am mers. E o poveste îngrozitoare. Nu văd cum am s-o mai găsesc vreodată. Trăgeam nădejde că are să vină mai pe seară la chioşcul de ape minerale şi mă învîrtesc prin faţa porţii de pe la ora şase. N-am avut cele trei *pence* ca să intru.

— Dar n-ai idee cum arăta strada sau ce fel de casă era ?

— Nicidecum. Am lăsat-o pe Maud să se descurce şi nu mi-am mai bătut capul cu de-alde-astea.

— Ai încercat s-o cauţi la vreuna din pensiunile de pe-aici ? îl întrebai.

— Încercat ! făcu el, cu amărăciune. Toată după amiaza am bătut pe la uşi întrebînd dacă doamna McQuae locuieşte cumva acolo, dar mai peste tot mi-au trîntit uşa în nas, fără să-mi răspundă. M-am adresat unui sergent de stradă, gîndind că m-ar putea îndruma în vreun fel, dar pe idiot l-a pufnit rîsul şi asta m-a înfuriat atît de tare că i-am învineţit un ochi şi a trebuit s-o şterg repede. Cred că acum mă caută poliţia. Am intrat într-un restaurant — continuă el posomorît — încercînd să-i conving să mă crediteze cu o felie de muşchi, dar patroana spuse că a mai auzit povestea asta şi-mi porunci, de faţă cu toţi ceilalţi clienţi, să ies afară. Cred că m-aş fi prăpădit de-a binelea dacă nu mi-ai fi ieşit tu în cale.

După ce îşi schimbă hainele şi îmbucă ceva, îşi veni în fire şi începu să discute mai potolit despre întîmplarea asta, dar afacerea era într-a-

devăr serioasă. Își închiseseră apartamentul înainte de a pleca iar neamurile soției călătoreau prin străinătate. Nu era nimeni căruia el să-i fi putut trimite o scrisoare pe care Maud s-o primească astfel și nu se găsea cineva cu care ea ar fi putut intra în legătură pentru a-l găsi. Șansa lor de a se mai întîlni pe lumea asta părea foarte slabă. Și nici n-am avut impresia că aștepta această întîlnire, dacă ar fi să se întîmple vreodată cu prea mare plăcere, deși își iubea soția și nu mai încăpea îndoială că ardea de nerăbdare s-o regăsească.

— Are să-i pară ciudat, murmură el dus pe gînduri, șezînd pe marginea patului și scoțîndu-și ciorapii cu un aer visător. Cu siguranță că are să-i pară ciudat.

A doua zi, care era o miercuri, ne-am dus la un avocat și i-am expus cazul. Acesta întreprinse cercetări printre toți cei care dădeau camere cu chirie în Scarborough, cu rezultatul că joi după amiază McQuae fu restituit (întocmai unui erou al lui Adelphi, în ultimul act) căminului său și soției.

Cînd l-am întîlnit iar, după întîmplarea asta, l-am întrebat ce-a zis soția lui.

— Ei, ce să zică — făcu el — cam ceea ce mă așteptam.

Dar nu mi-a spus niciodată ce anume așteptase.

UN SCLAV AL OBIŞNUINŢEI

Eram trei în sala de fumat de pe vaporul *Alexandra:* un foarte bun prieten al meu, eu, şi în colţul de vizavi, un bărbat cu înfăţişarea sfioasă, editor al unei reviste duminicale newyorkeze, cum aflarăm mai tîrziu.

Prietenul meu şi cu mine vorbeam despre obiceiuri bune şi rele.

— E greu — zicea el — pînă te deprinzi cu ceva, dar cînd te-ai deprins... Uite, după primele cîteva luni, nu trebuie să-ţi dai mai multă osteneală ca să fii un sfînt decît ca să fii un păcătos. Devine, pur şi simplu, o chestie de obişnuinţă.

— Ştiu — întrerupsei eu — nu-i de loc mai greu, dacă te-ai deprins aşa, să sari din pat chiar în momentul în care ai fost strigat, decît să zici „bine, bine" şi să te-ntorci pe partea cealaltă ca să mai moţăi cinci minute. Nu este mai greu să nu înjuri decît să înjuri, dacă ţi-ai făcut un obicei din asta. Pîinea prăjită cu apă poate să-ţi pară tot atît de delicioasă ca şampania, cînd ai căpătat gust pentru aşa ceva. Lucrurile sînt tot atît de lesnicioase dacă le iei într-un fel sau într-alt fel. E doar o simplă chestie de alegere şi să te ţii apoi de alegerea făcută.

El îmi dădu dreptate.

— Ia acum din ţigările astea de foi, ale mele, făcu prietenul, întinzîndu-mi cutia lui deschisă.

Mă grăbii să-i răspund:

— Mulţumesc, nu fumez cînd călătoresc pe mare.

— Nu te speria — zise el — ţi-am oferit doar ca să am un argument. Ţi-ar fi de ajuns una din ele ca să te simţi rău o săptămînă întreagă.

Am dat din cap, încuviinţînd cele spuse.

— Foarte bine, continuă el. După cum ştii eu le fumez acum toată ziua şi îmi plac. De ce? Pentru că m-am obişnuit cu ele. Pe cînd eram

tînăr, cu ani în urmă, fumam havane scumpe. Făcînd socoteala mi-am dat seama că mă ruinez. Era absolut necesar să mă apuc de un tutun mai ieftin. Locuiam pe atunci în Belgia și un prieten mi le-a recomandat pe astea. Habar n-am din ce sînt făcute, probabil că din foi de varză îmbibate cu guano[1]. Așa mi s-au părut la gust, mai întîi, dar erau ieftine. Cumpărînd cîte cinci sute deodată îmi vin trei bucăți la un *penny*. Mă hotărîi să-mi placă și, pentru început, fumam una pe zi. Era o încercare cumplită, nu zic nu, dar gîndeam că nimic nu putea fi mai rău decît fuseseră la început chiar havanele. Fumatul e un nărav pe care îl capeți și trebuie să fie la fel de ușor să te deprinzi cu o aromă sau cu alta. Am stăruit și am învins. Nici n-a trecut anul și mă puteam gîndi la ele fără scîrbă, iar pe la sfîrșitul celui de al doilea ajunsesem să le pot fuma fără prea multă silă. Acum îmi plac mai mult decît orice alte țigări de pe piață. Zău, o țigară bună de foi nu mai e pe gustul meu.

[1] Materie grasă, compusă din excrementele unor păsări ce trăiesc în insulele mărilor din Sud și pe coastele Americii de Sud. Se mai extrage și din resturi de pește.

I-am spus că ar fi fost poate mai puțin greu să se fi lăsat cu totul de fumat.

— M-am gîndit la asta, răspunse el. Dar un bărbat care nu fumează pare întotdeauna un prost tovarăș. Este ceva foarte sociabil în obiceiul fumatului.

El se lăsă pe spate și pufăi în aer nori groși, umplînd mica încăpere cu un miros ce amintea de apa din fundul corăbiei și de cimitire în același timp.

— Uite, de pildă vinul meu de Bordeaux, relua el după o tăcere. Nu, nu-ți place. (Nu spusesem nimic dar obrazul meu mă dădu de gol cu siguranță.) Nu-i om să spună că-i place, cel puțin om pe care să-l fi întîlnit eu vreodată. Acum trei ani, pe cînd locuiam la Hammersmith, am prins cu el doi spărgători. După ce au forțat broasca de la bufet, au dat pe gît cinci sticle din vinul ăsta. Un polițist îi găsi după aceea, șezînd pe pragul unei case la o sută de *yarzi* mai încolo, cu prada strînsă într-un covor, lîngă ei. Le era prea rău ca să mai opună vreo rezistență și s-au lăsat duși la poliție, ca mieii, polițistul promițînd să le trimită doctorul îndată ce vor fi închiși în celule. De-atunci încoace las pe masă în

fiece noapte o carafă cu vin. Ei bine, mie îmi place vinul ăsta şi-mi face bine. Uneori cînd mă întorc acasă frînt de oboseală, e de-ajuns să beau două pahare şi mă simt alt om. La început, m-am apucat să-l beau din acelaşi motiv pentru care m-am apucat de ţigările de foi; era ieftin. Il comand direct de la Geneva şi mă costă şase şilingi duzina de sticle. Nu ştiu cum îl fac cei acolo şi nici nu vreau să ştiu. După cum poate că îţi aminteşti, e destul de tare şi-i de soi bun.

Am cunoscut un bărbat — vorbi el mai departe — care avea de soţie o adevărată scorpie. Toată ziua îl bîrîia la cap, fie ţinîndu-l de vorbă, fie bodogănind de una singură sau flecărind pe socoteala lui, şi bietul om adormea seara legănat de tonul ridicat sau coborît al trăncănelilor ei. In cele din urmă ea muri şi prietenii îl felicitară, zicînd că în sfîrşit se va bucura şi el de o viaţă liniştită. Era însă liniştea deşertului şi omul nu se bucură de ea. Vreme de douăzeci şi doi de ani vocea femeii umpluse casa, pătrunsese prin seră şi plutise în valuri subţiri şi piţigăiate în jurul grădinii, ba şi dincolo, pînă la şosea. Liniştea care domnea acum pretutindeni

îl supăra şi-i stîrnea un fel de spaimă. Locul acela parcă nu mai era căminul lui. Ii lipsea înjurătura de dimineaţă, nesfîrşitele reproşuri din serile de iarnă, lîngă focul pîlpîind în sobă. Noaptea nu mai putea dormi. Se zvîrcolea ceasuri întregi, perpelindu-se de dorul obişnuitului potop de ocări care-i adusese odinioară liniştea. „Ah — se jelea el amarnic — tot vechea poveste: nu cunoaştem niciodată valoarea unui lucru decît după ce l-am pierdut." Se îmbolnăvi. Doctorii îl îndopară cu tot felul de somnifere, dar degeaba. In cele din urmă, i-au spus pe şleau că viaţa lui atîrna de găsirea unei alte soţii care să poată şi să vrea să-l cicălească. Numai aşa îşi va afla iar somnul. Prin împrejurimi s-ar fi găsit o mulţime de neveste de felul celeia de care avea nevoie, dar cele nemăritate erau, prin firea lucrurilor, lipsite de experienţă, iar sănătatea lui ajunsese în aşa hal că nu-şi mai putea îngădui să piardă vremea instruindu-le. Din fericire, tocmai cînd deznădejdea era gata să pună stăpînire pe dînsul, muri în parohia vecină un bărbat, literalmente omorît de cicălelile nevesti-si, dacă e să dăm crezare bîrfeli-

lor. Izbuti s-o cunoască şi chiar a doua zi după înmormîntare îi făcu o vizită. Era o femeie cam trecută, arţăgoasă şi ursuză. Peţitul ei fu o treabă istovitoare, dar omul îşi puse tot sufletul în treaba asta şi şase luni mai tîrziu o cuceri pentru dînsul.

Ea se dovedi însă o slabă înlocuitoare a celeilalte. Nu că i-ar fi lipsit bunăvoinţa, dar n-o ajutau puterile. Ea nu avea nici limbajul, nici suflul care făcuse strălucirea rivalei. Soţul ei nici n-o putea auzi de la locul său favorit din fundul grădinii şi se văzu nevoit să-şi mute scaunul în seră. Cît timp ea nu mai contenea să-l ocărască, se simţea la largul său acolo, dar din cînd în cînd, tocmai cînd să se aşeze mai bine cu luleaua şi cu gazeta lui, nevastă-sa tăcea dintr-o dată. Îşi lăsa atunci ziarul şi asculta cu o expresie de nelinişte şi tulburare.

„Eşti aici, dragă ?" striga el după un răstimp.

„Da, sînt aici. Unde vrei să fiu, nătărău bătrîn ce eşti !"

Dădea iar drumul şuvoiului de sudălmi, vorbind anevoie, cu o voce sleită. Faţa lui se lumina la auzul acestor cuvinte.

„Continuă, dragă, o îndemna el bucuros. Ascult. Îmi place să te aud vorbind."

Sărmana femeie era însă cu totul istovită şi nu se mai simţea în stare să spună nici pîs. El clătina atunci din cap cu tristeţe : „Nu — îşi zicea — nu are avîntul sărmanei şi scumpei mele Susana. Ah, ce mai femeie era aceea !"

Cînd venea noaptea ea îşi dădea toată osteneala, dar în comparaţie cu performanţele răposatei, rezultatele erau slăbuţe şi cam şchiopătau. După ce îi trăgea o săpuneală care abia-abia trecea de trei sferturi de ceas, îşi lăsa iarăşi capul pe pernă vrînd să doarmă. El o scutura însă uşurel de umăr, zicîndu-i : „Draga mea, parcă vorbeai de Jana şi de felul cum mă tot uitam la dînsa în timpul prînzului".

— E nemaipomenit — încheie prietenul meu, aprinzîndu-şi o altă ţigară de foi — ce fiinţe robite obişnuinţei sîntem cu toţii.

— Cum nu se poate mai robite, răspunsei. Am cunoscut pe unul care turna la gogoşi, pînă ce într-o zi spunînd un adevăr nu l-a mai crezut nimeni.

— Ah, ăsta e un caz foarte trist ! rosti prietenul meu.

Omul cu înfăţişare sfioasă, din colţul său, se amestecă şi el.

— Pentru că veni vorba de obişnuinţă, vă pot spune o poveste adevărată şi-s gata să fac prinsoare pe ultimul meu dolar că n-o s-o credeţi.

— N-am un dolar, dar mă prind pe o jumătate de liră că o voi crede, răspunse prietenul meu căruia îi plăceau rămăşagurile. Cine va fi arbitrul ?

— Te voi crede pe cuvînt, zise cel cu înfăţişarea sfioasă şi începu numaidecît :

— Omul acesta despre care vă voi vorbi, era din oraşul Jefferson. Se născuse acolo şi vreme de patruzeci şi şapte de ani nu dormise nici o singură noapte într-o altă parte. Era un om foarte respectabil; băcan de la ceasurile nouă dimineaţa pînă la patru după amiază şi presbiterian în timpul său liber. Zicea că o viaţă cumsecade înseamnă doar obiceiuri cumsecade. Se scula la şapte, făcea rugăciunea împreună cu toţi ai lui la şapte jumătate, îşi lua micul dejun la opt, pleca la prăvălia lui pe la nouă, i se aducea calul acolo la patru după amiază, călărea un ceas, ajungea acasă pe la cinci, făcea o baie şi lua o ceaşcă de ceai, se juca cu copiii şi le citea

pînă la şase jumătate (căci îşi cunoştea îndatoririle de părinte), se îmbrăca şi cina pe la şapte, se abătea pe la club şi juca *whist* pînă la zece şi un sfert, se întorcea iar acasă la zece jumătate pentru rugăciunea de seară, apoi, la unsprezece, se ducea la culcare. Vreme de douăzeci şi cinci de ani trăise el această viaţă fără cea mai mică schimbare. Îi intrase în sînge, dovedind o trăire mecanică. Orologiile bisericilor se potriveau după el iar astronomii din oraş îl foloseau ca să controleze soarele.

Într-o bună zi, o rudă îndepărtată de-a lui, din Londra, care făcea negoţ cu Indiile Orientale, şi fusese primar, muri, lăsîndu-l singur moştenitor şi executor testamentar. Era o afacere din cele mai complicate şi care avea nevoie de conducere. El se hotărî să lase în seama fiului său din prima căsătorie, acum un tînăr de douăzeci şi patru de ani, prăvălia din Jefferson, iar el să se aşeze cu familia sa în Anglia, ca să se ocupe de afacerea cu Indiile Orientale.

O porni din oraşul Jefferson la 4 octombrie şi ajunse la Londra în 17. Cît ţinu călătoria fusese bolnav şi sosi în casa mobilată pe care o închiriase în strada Bayswater, într-un hal făr'de

hal, aproape o ruină. Cîteva zile în pat, însă, l-au înzdrăvenit și miercuri seara își arătă intenția de a se duce a doua zi în *City* ca să-și vadă de treburi. Joi se trezi pe la ora unu. Nevastă-sa îi spuse că nu-l deșteptase mai devreme, crezînd că somnul are să-i facă bine. Poate că-i făcuse într-adevăr, recunoscu el. Oricum, simțindu-se pe deplin însănătoșit, se dădu jos din pat și se îmbrăcă. Ideea de a-și începe prima lui zi de activitate în Londra, neglijîndu-și o datorie religioasă, îi displăcea. Cu nevastă-sa într-un gînd, chemară slugile și copiii în sufragerie, făcîndu-și rugăciunea toți împreună, ca de obicei. După care, făcîndu-se ora unu și jumătate, își luă micul dejun și plecă în *City,* unde ajunse pe la trei.

Deoarece i se dusese vestea că-i om de nemaipomenită punctualitate, venirea lui tîrziu stîrni mirare pretutindeni. El însă explică pricina acestei întîrzieri și își dădu întîlnirile pentru ziua următoare, începînd de pe la nouă jumătate. Zăbovi la dugheana lui pînă tîrziu, apoi se întoarse acasă. La cină, care era de obicei masa principală a zilei, nu izbuti să mănînce decît un biscuit și cîteva fructe. Gîndi că pierderea poftei de mîn-

care vine de-acolo că-i lipsește obișnuita sa plimbare călare. O tulburare stranie îl ținu toată seara. Crezînd că asta vine din lipsa partidelor de *whist,* se hotărî să caute, neîntîrziat, vreun club tihnit și respectabil. Pe la unsprezece se duse, cu nevastă-sa, la culcare, dar nu reuși să adoarmă. Se tot întorcea pe o parte și pe alta și cu cît se zvîrcolea și se sucea mai mult, cu atît devenea parcă mai treaz și mai vioi. Puțin după miezul nopții o dorință irezistibilă începu să-i dea ghies, îmbrîncindu-l parcă să meargă să spună copiilor noapte bună. Își puse un halat și se furișă în camera lor. Fără să vrea, deschizînd ușa, îi trezi, dar el se bucură. Îi înveli cu plapuma și, așezîndu-se pe marginea patului, le istorisi povești morale pînă la ora unu. Îi sărută apoi, rugîndu-i să fie cuminți și să se culce, după care, simțindu-se flămînd ca un lup, se strecură tiptil în bucătărie, ospătîndu-se acolo cu pateu de vînat și castraveți. Se întoarse în pat ceva mai liniștit, totuși nu fu chip să închidă ochii, așa că rămase lungit, gîndind la afacerile lui pînă la ora cinci, cînd adormi buștean.

La ora unu fix se trezi. Nevastă-sa îi spuse că încercase în toate felurile să-l scoale de dimi-

neață, dar degeaba. Omul era cătrănit și morocănos. Dacă n-ar fi fost într-adevăr un om cumsecade, cred că ar fi înjurat. Se repetă programul de joi și iarăși ajunse în *City* pe la trei.

Lucrurile au mers așa vreme de o lună. Omul lupta cu sine însuși, dar să se schimbe, asta era peste puterile lui. In fiecare dimineață, sau mai bine zis, în fiecare după-amiază la ora unu, se trezea. In fiecare noapte pe la unu se furișa în bucătărie și cotrobăia după mîncare. In fiecare dimineață pe la cinci, adormea.

Nu putea înțelege acest lucru, nimeni nu era în stare să-l înțeleagă. Medicii îl supuseră la tratamente privind apa la creier, iresponsabilitatea hipnotică și demența ereditară. Între timp, afacerile sale sufereau iar el parcă se topea de-a-n picioarele.

Ca și cum totul s-ar fi întors cu susu-n jos, zilele lui parcă nu mai aveau nici început, nici sfîrșit, nici dimineață, nici seară. Nu mai avea timp de plimbare, nici de odihnă. Cînd începea să se simtă vesel și avea poftă să stea de vorbă cu cineva, toți ceilalți dormeau.

Intr-una din zile, întîmplător, veni și dezlegarea. Cea mai mare dintre fetițele lui își pregătea, după cină, lecțiile pe a doua zi. „Cît e ceasul acum la New York ?" întrebă ea, ridicîndu-și privirea din cartea de geografie. „La New York — zise tată-său uitîndu-se la ceas — ia stai să văd. Acum e zece fix și avem o diferență ceva mai mare de patru ore și jumătate. Ei, cam cinci și jumătate după amiază, atît e la New York."

„Atunci, la Jefferson — vorbi mama — ar fi încă și mai devreme, nu-i așa ?" Fetița cercetă harta și răspunse : „Da, Jefferson este aproape cu două grade mai la apus..." Tatăl rămase pe gînduri : „Două grade ! Și sînt patruzeci de minute diferență de fiecare grad depărtare... Asta ar face acum, în acest moment la Jefferson..." Sări în sus, cu un strigăt : „Am înțeles ! Acum înțeleg !" Nevastă-sa întrebă neliniștită : „Ce înțelegi ?" Omul explică : „Ei bine, la Jefferson este ora patru, adică tocmai timpul cînd trebuie să călăresc. Asta-i ceea ce-mi lipsește."

Nu mai încăpea nici o îndoială. Trăise douăzeci și cinci de ani după ceasornic. Dar după ceasornicul din Jefferson, nu după cel din Londra. Își schimbase longitudinea, dar el rămăsese neschimbat. Obiceiurile dobîndite într-un sfert de veac nu se puteau schimba la porunca soarelui. Incepu să

răsucească problema pe toate fețele și hotărî în cele din urmă că pentru dînsul soluția era una singură : să se întoarcă la felul său de viață dinainte. Cumpăni greutățile ce-i stăteau în cale și văzu că erau mai mici decît acelea pe care le întîmpinase pînă atunci. Prea-i intrase obișnuința în sînge ca să se mai poată supune împrejurărilor. Ele, împrejurările, trebuiau să i se supună.

Își fixă orele de birou de la trei la zece și înceta lucrul pe la nouă și jumătate. Pe la zece seara deci, încăleca și făcea un scurt galop în Rou, avînd asupră-i și o lanternă pentru nopțile prea întunecoase. I se duse vestea în toată Londra și mulțimea se stringea să-l vadă trecînd călare.

Lua cina pe la unu noaptea și după aceea făcea o plimbare pînă la clubul său. Își bătuse capul să descopere un club liniștit și respectabil cu membrii dispuși să joace *whist* pînă la patru dimineața și negăsind așa ceva, se văzu nevoit să intre într-un mic tripou din Soho unde învăță să joace pocker. Locul era din cînd în cînd vizitat de poliție, dar mulțumită înfățișării sale respectabile, reușea să scape teafăr de razii.

Pe la patru și jumătate dimineața, se întorcea acasă și deștepta familia pentru rugăciunile de seară. La cinci se culca și dormea buștean.

Intregul *City* își bătea joc de el, tot Bayswater-ul clătina din cap, dar lui nici nu-i păsa de astea. Singurul lucru care-l supăra cu-adevărat era pierderea legăturilor spirituale. În după-amiezele de duminică, pe la ora cinci, simțea că îi lipsește liturghia. Se resemna însă, neavînd altceva de făcut. Pe la șapte își lua prînzul, la unsprezece un ceai cu prăjituri și pe la miezul nopții începea din nou să-i fie dor de imnuri și predici. O cină cu pîine și brînză îl aștepta la trei, apoi, devreme, pe la patru dis-de-dimineață, se ducea la culcare, simțindu-se trist și nemulțumit.

Era, prin însăși firea lui, un om al obișnuinței.

Străinul cu înfățișarea sfioasă tăcu. Noi rămaserăm o vreme așa, fără a mai spune o vorbă, cu ochii în plafon. În cele din urmă prietenul meu se ridică și scoțînd din buzunar o jumătate de liră o puse pe masă și, luîndu-mă de braț, ieși cu mine pe punte.

OMUL CARE NU CREDEA ÎN NOROC

Se urcă la Ipswich, ținînd sub braț șapte reviste săptămînale diferite. Băgai de seamă că fiecare din ele își asigura cititorul împotriva morții sau leziunilor provocate de accidentele de cale ferată. Își rîndui bagajul în plasa de deasupra lui, își scoase pălăria și o puse alături, își șterse capul chel cu o batistă roșie de mătase, apoi se apucă de treabă, cu rîvnă, scriindu-și numele și adresa pe fiecare dintre cele șapte reviste. Ședeam în fața lui și citeam *Punch*[1]. Întotdeauna cînd călătoresc iau cu mine vechea

[1] Una din cele mai populare reviste satirice engleze. Apare la Londra în anul 1841.

gazetă umoristică. O găsesc liniștitoare pentru nervi.

Trecînd peste macazuri la Manningtree, trenul avu o smucitură și o potcoavă pe care omul din fața mea o pusese cu grijă în plasa de deasupra lui, alunecă din ochiurile plasei și îi căzu în cap cu un sunet muzical.

N-arăta să fie nici surprins, nici supărat. După ce își șterse cu batista sîngele ce curgea din rană, se aplecă, și, ridicînd potcoava, o privi, cum mi se păru, cu o privire dojenitoare, apoi o zvîrli încetișor pe fereastră.

— V-a lovit tare? l-am întrebat.

Întrebarea era prostească. Mi-am dat seama chiar în clipa cînd am rostit-o. Potcoava trebuie să fi cîntărit pe puțin un kilogram și jumătate. Era una peste măsură de mare și grea. Părticica lovită din capul său se umfla văzînd cu ochii. Numai un idiot n-ar fi văzut că omul fusese lovit destul de tare. Mă așteptam la un răspuns furios. Să fi fost eu în locul lui știu în ce fel i-aș fi răspuns. Cînd colo, el păru să vadă în întrebarea mea un semn de firească și binevoitoare simpatie.

— M-a lovit nițeluș, recunoscu el.

— Ce făceaţi cu ea? l-am întrebat, gîndind că potcoava e un obiect ciudat pentru un om care călătoreşte.

— Zăcea în drum, tocmai în faţa gării. Am luat-o ca să-mi poarte noroc.

Îşi reîmpături batista, astfel încît să poată acoperi umflătura cu suprafaţa ei mai răcoroasă, în timp ce eu mormăiam ceva, arătîndu-mă însufleţit de bunăvoinţă, în legătură cu neputinţa de-a pătrunde vrerile Providenţei.

— Da — continuă el — am avut o grămadă de noroace în viaţă, dar niciodată n-a ieşit bine... M-am născut într-o miercuri, care este, cred că ştiţi asta, ziua cea mai norocoasă în care un om se poate naşte. Maică-mea era văduvă şi nici una dintre rudele mele nu vroia să facă nici atîtica pentru mine. Spuneau că a da vreun ajutor unui băiat născut într-o miercuri e ca şi cum ai duce cărbuni la Newcastle [1], iar unchiu-meu lăsă după moartea lui, tot avutul pînă la ultimul ban, fratelui meu Sam, ca o slabă compensaţie pentru ghinionul de a se fi născut într-o vineri. Tot ce-am primit vreodată au fost sfaturi privitoare la îndatoririle şi răspunderile legate de avere,

[1] Centru carbonifer în Anglia.

atunci cînd ea va veni, şi rugăminţi ca nu cumva să-i uit pe cei ce vor avea de cerut ceva de la mine cînd voi fi ajuns om bogat.

Se opri ca să-şi strîngă diferite prospecte de asigurare pe care le vîrî în buzunarul de dedesubt al surtucului.

— Mai sînt apoi pisicile negre, continuă el. Se zice că aduc noroc. Ei bine, n-a existat pisică mai neagră decît aceea care s-a ţinut după mine pînă-n casă, chiar în prima noapte cînd m-am mutat în strada Bolsover.

— Nu ţi-a adus noroc? întrebai, dîndu-mi seama că şi-a întrerupt povestirea.

Din ochii lui porni o privire care se pierdea cine ştie unde.

— Ei, desigur, depinde cum vrei s-o iei, răspuse el visător. Poate că nu ne-am fi potrivit amîndoi niciodată... Poţi privi lucrurile şi aşa. Mi-ar fi plăcut totuşi să fi încercat.

Rămase privind neclintit pe geam şi o bucată de vreme n-am vrut să-i tulbur amintirile dureroase. In cele din urmă l-am întrebat totuşi:

— Ce s-a întîmplat apoi?

— Oh — făcu el ca trezit din vis — nimic extraordinar. Femeia a trebuit să părăsească Lon-

dra pentru un timp şi mi-a lăsat canarul la care ţinea cel mai mult, să-i port de grijă cît va fi ea plecată.

— Dar n-a fost vina dumitale, stăruii eu.

— Nu, poate că n-a fost, dar oricum, după ce pisica aia neagră a mîncat canarul ei, s-a lăsat între noi o răceală de care s-au grăbit să tragă folos alţii.

Îl auzii apoi adăugînd, mai mult pentru dînsul decît pentru mine:

— I-am oferit şi pisica...

Fumam tăcuţi. Simţeam că o mîngîiere din partea unui străin n-ar avea nici un ecou.

— Şi caii bălţaţi aduc noroc, observă el, lovind pipa de oblonul ferestrei, ca să scuture scrumul. Am avut şi eu unul...

— Şi ce ţi-a făcut?

— M-a făcut să-mi pierd slujba cea mai bună din viaţa mea, răspunse cu simplitate. Directorul a închis ochii multă vreme, mai multă decît m-aş fi putut aştepta, dar nu poţi ţine un om care umbla veşnic beat. Asta dă firmei o reputaţie rea.

— Într-adevăr, încuviinţai eu.

— Vezi că mi se suia îndată la cap. Pentru unii băutura nu înseamnă mare lucru, pe mine însă chiar primul pahar era de ajuns ca să mă dea gata. Nu eram deprins.

— Dar de ce te-ai apucat de băut? Doar nu calul te-a făcut să bei, nu-i aşa?

— Ei, lucrurile s-au întîmplat aşa, explică el, continuînd să-şi frece încetişor umflătura care se făcuse cam cît un ou. Animalul aparţinuse unui domn care lucra în branşa vin şi spritoase, obişnuit să viziteze pentru a lua comenzi, aproape fiecare bodegă din drumul lui. Rezultatul a fost că nu-l mai puteai face pe căluţul acela să treacă pe lîngă o bodegă fără să se oprească — cel puţin eu nu eram în stare să-l opresc. Le zărea de la o depărtare de un sfert de milă şi pornea glonţ spre uşă. La început mă luptam cu el, dar era o cazně de cinci pînă la zece minute ca să-l poţi urni din loc şi oamenii începeau să se strîngă în jurul nostru şi să facă rămăşaguri pe noi... Cred totuşi că m-aş fi înverşunat să lupt cu el, dacă n-ar fi fost un predicator al cumpătării care se opri într-una din zile, rostind în faţa mulţimii o predică despre cumpătare, de pe partea de vizavi a străzii. El mă numi Pelerinul,

iar căluţului îi zise Pollion sau aşa ceva, zbierînd într-una că eu trebuie să lupt împotriva lui ca să dobîndesc o coroană cerească. De atunci, furăm numiţi „Polly şi Pelerinul luptînd pentru coroană". Asta mă scoase din sărite. Am intrat în prima bodegă la care mă trase, cerînd îndată două păhărele de Scotch. Asta fu începutul. Mi-au trebuit ani întregi ca să mă dezbar de nărav... Dar, n-ai ce-i face... Aşa a fost mereu... N-apucasem să fiu nici două săptămîni în prima mea slujbă cînd stăpînul îmi făcu un dar de Crăciun, o gâscă de nouă kilograme.

— Ei, asta nu-ţi putu face vreun rău, am observat eu. E o întîmplare destul de norocoasă.

— Aşa vorbeau atunci şi ceilalţi funcţionari. „Nu s-a pomenit să fi dat ceva vreodată bătrînul, de cînd e pe lume pînă azi. Să ştii că-i place de tine, ziceau ei. Eşti dat dracului de norocos!"

Oftă din greu. Simţeam că trebuie să fi fost vreo poveste în legătură cu gîsca.

— Ce-ai făcut cu ea? l-am întrebat.

— Păi aici e buba, că nu ştiam ce să fac cu ea. Era în seara de ajun, pe la ora zece, tocmai cînd să plec. Atunci mi-a dat-o. „Fraţii Tiddling

mi-au trimis o gîscă, Biggles, îmi zise stăpînul, pe cînd îl ajutam să-şi pună paltonul. Foarte drăguţ din partea lor, dar eu n-am nevoie de ea. Poţi s-o iei!". I-am mulţumit, desigur, şi-i eram foarte recunoscător. El mi-a urat un Crăciun vesel şi a ieşit. Am împachetat gîsca în hîrtie cafenie şi am luat-o sub braţ. Era o pasăre minunată, dar grea. Ţinînd seamă de cele întîmplate şi mai fiind şi Crăciunul la mijloc, gîndii să mă cinstesc cu un pahar de bere. Am intrat într-o bodegă mică, liniştită, în colţ, pe Lane Street şi am pus gîsca pe tejghea.

— E o gîscă mare, zise patronul bodegii. Ai să scoţi mîine o mîncărică faină din ea.

Cuvintele lui m-au pus pe gînduri şi pentru întiia oară îmi veni în minte că nu aveam nevoie de pasărea aia, că nu-mi era de nici un folos. Eram invitat să petrec sărbătorile cu familia tinerei mele prietene, în Kent.

— Tînăra doamnă era aceea cu canarul? întrerupsei eu.

— Nu, mă lămuri el. Aceea cu canarul fuse înaintea celei de care-ţi vorbesc. Pe asta a scos-o din fire gîsca cu pricina.

Neamurile ei erau mari fermieri şi ar fi fost trăsnaie curată să le duc o gîscă. Nu ştiam pe nimeni în Londra cui s-o dau, aşa că atunci cînd birtaşul se apropie iar, îl întrebai dacă n-ar vrea s-o cumpere. Îi spusei c-o poate lua ieftin. „Eu n-am nevoie de ea — răspunse dînsul — mi-ajung trei gîşte pe care le am. Poate că vreunul din domnii aceştia ar vrea să facă tîrgul." Se întoarse către nişte oameni care şedeau la o masă bînd gin. Mie mi s-a părut că ăştia, chiar punînd mînă de la mînă, n-ar fi putut cumpăra nici măcar un pui. Cel mai cherchelit zise că ar vrea totuşi s-o vadă şi eu desfăcui pachetul. După ce critică gîsca în mai toate privinţele, începu să mă cerceteze de unde o am şi sfîrşi răsturnînd peste ea o jumătate de cană cu gin tăiat cu apă. Apoi, îmi ceru să i-o dau pe o jumătate de coroană [1]. Asta mă înfurie aşa de rău, că luai hîrtia cafenie şi sfoara într-o mînă, gîsca în cealaltă, şi fără a mai răspunde, ieşii de-a dreptul în stradă. Am mers cu ea aşa cît am mers şi, întărîtat cum eram, nici nu-mi păsa de privirile trecătorilor, pînă ce, potolindu-mă ni-

[1] O coroană = 5 şilingi.

ţel, începui să mă gîndesc ce caraghios trebuie să arăt. Un băieţaş, apoi altul, dîndu-şi seama de acest lucru, se zgîiră la mine.

M-am oprit sub un felinar, încercînd să-mi leg iar gîsca. Mai aveam asupra mea o servietă şi o umbrelă, aşa că, îmi începui treaba scăpînd gîsca în şanţ, ceea ce era tocmai lucrul la care m-aş fi putut aştepta, încercînd să mînuiesc patru articole diferite şi trei metri de sfoară cu o singură pereche de mîini. O dată cu gîsca ridicai şi cîteva kilograme de noroi, din care cea mai mare parte mi se lipi de haine, mînjindu-mi şi mîinile, iar restul pe hîrtia cafenie. Tot atunci începu să şi plouă. Le-am apucat pe toate grămadă şi cu ele în braţe, pornii spre bodega cea mai apropiată, gîndind că acolo voi cere alt capăt de sfoară şi voi face un pachet mai ca lumea. Bodega era ticsită. Îmi făcui loc pînă la tejghea şi o dată ajuns aruncai gîsca jos, la picioarele mele. Oamenii care se găseau mai pe aproape, tăcură deodată ca să se uite la ea, iar un tînăr de lîngă mine, zise: „Ei, ai omorît-o". Presupun că avem o mutră cam furioasă. Mă bătea gîndul să mai fac o încercare, doar-doar oi vinde-o aici, dar se vedea cît colo că ăştia nu

erau mușterii în stare s-o cumpere. Luai o halbă, căci mă simțeam obosit și mi-era cald, apoi răzuii de pe gîscă cît de mult noroi am putut răzui, și împachetînd-o din nou, îmi văzui de drum.

Pe cînd treceam de pe un trotuar pe celălalt, îmi veni o idee fericită. Mă gîndii s-o pun la loterie. M-am apucat numaidecît de treabă, căutînd un local unde să se afle oameni care să pară dispuși să ia gîsca. Am plătit trei sau patru pahare cu whisky — simțeam că nu mai pot bea bere, băutură care mă amețește repede — dar, în cele din urmă, dădui tocmai de oamenii de care aveam nevoie, niște oameni la locul lor, părînd să fie gospodari, într-o cîrciumioară curățică și plăcută, dincolo de Goswell Road.

I-am explicat cîrciumarului ce aveam de gînd să fac și el îmi spuse că n-are nimic împotrivă, închipuindu-și că după ce voi fi făcut afacerea, am să-i cinstesc pe cei de față plătind un rînd de băutură. I-am răspuns că voi fi încîntat s-o pot face și i-am pus sub ochi pasărea. „Arată cam prost“ zise el. Era un om de fel de prin Devonshire. „O, asta nu-i nimic, mă grăbii să-l lămuresc. S-a întîmplat s-o scap jos. Toată murdăria asta iese la spălat.“

„Și miroase cam ciudat“, vorbi el din nou. „Asta-i din cauza noroiului, am răspuns. Știi doar ce va să zică noroiul londonez. Afară de asta un domn a turnat peste ea un pic de gin. Nimeni n-are să bage de seamă cînd va fi gătită.“ Cîrciumarul încuviință loteria: „Fie. Nu cred să iau și eu un bilet, dar dacă se găsește vreunul care vrea să ia, treaba lui“.

Loteria nu stîrni nici un entuziasm. O pornii de la șase *pence*, luînd și eu un bilet. Chelnerul primi un bilet gratuit pentru că se afla în treabă, izbutind chiar să convingă pe alți cinci oameni să mi se alăture, deși se împotriviseră crîncen.

Chiar eu am cîștigat gîsca și am plătit aldămașul trei *șilingi* și două *pence*. Un individ cu o înfățișare solemnă, care sforăise într-un colț, se deșteptă dintr-o dată, tocmai cînd dădeam să plec și-mi oferi pentru ea șapte *pence* și jumătate. De ce anume șapte *pence* și jumătate în cap, n-am fost pînă azi în stare să pricep. Dacă i-aș fi dat-o, pierea pentru totdeauna din ochii mei și întreaga mea viață ar fi luat poate altă întorsătură. Soarta însă a fost mereu împotrivă-mi.

I-am răspuns fudul, cu o îngîmfare de prisos, că eu nu-s cutia cu pomeni pentru mesele de Crăciun ale calicilor, și am ieșit. Se făcuse tîrziu și pînă la mine acasă aveam un drum lung. Începui să-mi doresc să nu fi întîlnit niciodată păsărea aceea. Între timp socoteam greutatea ei ca la vreo optsprezece kilograme.

Îmi trecu prin minte s-o vînd unui negustor de păsări. Căutînd o prăvălie, am dat de una potrivită în Myddleton Street. Nu se vedea nici un mușteriu pe aproape, dar după zarva pe care o făcea negustorul zbierînd într-una, ai fi putut crede că al lui era tot deverul din Clerkenwell. Am scos gîsca din pachet și i-am pus-o pe tejghea. „Ce-i asta ?" întrebă el. „E o gîscă" spusei, adăugînd îndată : „O poți avea ieftin, un adevărat chilipir".

El apucă numai gîsca de beregată și o zvîrli în mine. Am încercat să mă feresc, sărind în lături și nu m-a izbit decît într-o parte a capului. N-ai idee, dacă nu te-a lovit nimeni cu o gîscă în cap, cum doare. Am ridicat-o de jos făcîndu-i vînt, îndărăt spre negustorul de păsări, cînd se ivi un polițist cu obișnuitul „ei, ei, din ce vă luarăți ?" I-am explicat cum stau lucrurile. Negustorul se duse la marginea trotuarului și de acolo, se porni să ocărască întreg universul. „Uitați-vă la prăvălia asta — zicea el — e douăsprezece fără douăzeci, și mai îmi atîrnă șapte duzini de gîște de care țin să mă scap, și gugumanul ăsta vine să mă întrebe dacă nu vreau să cumpăr una". Pricepui atunci cît de smintită fusese intenția mea și, ascultînd sfatul polițistului, am șters-o fără să mai suflu o vorbă, luînd, bineînțeles și gîsca cu mine. „Dacă așa stau lucrurile — am zis în sinea mea — atunci am s-o dăruiesc. Voi alege o biată persoană vrednică și-i voi dărui afurisita asta de pasăre." Trecui pe lîngă o sumedenie de oameni, dar nici unul nu mi se păru îndeajuns de vrednic. Se poate să fi fost din cauza vremii, ori poate că din cauza acelor locuri, dar cei pe care i-am întîlnit nu mi s-au părut a fi demni de gîsca mea. În Judd Street am întins-o unui om care arăta să fie flămînd. El se dovedi a fi un pungaș beat. Nu l-am putut face să înțeleagă ce voiam și mă urmări de-a lungul străzii, înjurîndu-mă cît îl ținea gura, pînă ce, am apucat-o pe după un colț, fără să mă simtă, iar el coborî spre piața Tavistock zbierînd în urma altuia cu care mă confundase. În Euston

Road am oprit o copilă pe jumătate moartă de foame, încercînd să-i vîr gîsca pe nas. Ea răspunse „nu eu!“ și fugi. Am auzit-o țipînd în urma mea cu o voce ascuțită: „Cine a furat gîsca?“

O lăsai să cadă într-un loc întunecos din Seymour Street. Un trecător o ridică aducînd-o după mine. Nu mai eram în stare să explic sau să argumentez. I-am dat două *pence* și am început să mă car iarăși cu ea. Bodegile tocmai se închideau. Am intrat într-una din ele să dau pe gît un ultim pahar. La drept vorbind, băusem și așa destul, nefiind obișnuit după cum mă știu, să beau mai mult decît un pahar cu bere din cînd în cînd. Mă simțeam însă abătut și credeam că m-ar putea înveseli. Am băut, mi se pare gin, băutură care mă scîrbește.

Am vrut apoi s-o arunc în Oakley Square, dar un polițist mă luase la ochi și urmărit de el am făcut de două ori ocolul îngrăditurii ce împrejmuiește squarul. În Golding Road am încercat s-o arunc pe un loc viran, fiind împiedicat în același chip. Toată poliția de noapte a Londrei părea să nu aibă altceva de făcut decît să vegheze ca nu cumva să mă scap de gîsca aceea.

Polițiștii se arătau atît de grijulii de soarta ei încît mi-am închipuit că poate ar rîvni s-o aibă. M-am apropiat de unul, în Camden Street. „*Bobby*“ îl strigai, întrebîndu-l dacă vrea o gîscă. „Am să-ți arăt îndată ce nu vreau — răspunse el cu asprime — și anume, nu vreau obrăzniciile tale“. Astea erau spuse pe un ton foarte insultător și, firește, i-am întors vorba fără să-i rămîn dator cu nimic. Ce s-a întîmplat pe urmă într-adevăr, nu-mi mai aduc aminte, dar totul se sfîrși în clipa cînd își arătă intenția de a mă înhăța. Smucindu-mă din mîna lui, am zbughit-o pe King Street. El fluieră din țignal și porni după mine. În College Street, un om sări dintr-un gang încercînd să-mi ațină calea. M-am scăpat de dînsul, trîntindu-i una în burtă, apoi, tăind drumul prin Crescent, m-am întors pe Batt Street în Camden Road. Cînd am ajuns pe Canal Bridge, m-am uitat îndărăt și dîndu-mi seama că nu mai e nimeni pe urmele mele, am zvîrlit gîsca peste parapet. Auzind-o căzînd în apă, cu zgomot, nu mi-am putut stăpîni un suspin de ușurare. M-am întors, și chiar în clipa în care treceam în Randolph Street, un ofițer de poliție m-a înhățat. Mă ciorovăiam cu el,

cînd îl văzui venind în goană spre noi, abia ținîndu-și răsuflarea, pe scrîntitul care mă urmărise la început. Îmi spuseră amîndoi că aș face mai bine explicînd lucrurile comisarului de poliție și așa am gîndit și eu.

Comisarul mă întrebă de ce am fugit cînd întîiul polițist încercase să pună mîna pe mine. I-am răspuns că o făcusem pentru că nu țineam să-mi petrec sărbătorile Crăciunului la zdup, argument pe care, bineînțeles, comisarul îl socoti cum nu se poate mai slab. Mă întrebă apoi ce aruncasem în canal. Îi spusei că o gîscă. El mă întrebă iar de ce aruncasem o gîscă în canal. I-am răspuns că o aruncasem fiindcă mi se urîse pînă peste cap cu ea. În clipa asta intră un sergent ca să spună că izbutiseră să pescuiască pachetul. Il deschiseră pe masa comisarului. Conținea un copilaș mort.

Am încercat să le dovedesc, așa cum mă tăia capul, că pachetul pescuit nu era al meu și că nici copilașul nu era al meu, dar ei nici măcar nu și-au dat osteneala să ascundă că nu mă credeau. Comisarul spuse că prea era grav cazul pentru a mi se putea da drumul pe cauțiune, ceea ce, la urma urmei, n-avea mare importanță

de vreme ce nu cunoșteam pe nimeni în Londra. I-am înduplecat să trimită o telegramă tinerei mele prietene, arătîndu-i că din motive de neînlăturat eram reținut în oraș și petrecui un Crăciun atît de liniștit și netulburat cum îmi doresc să mai petrec și altă dată.

Pînă la urmă, probele împotriva mea se dovediră a nu fi suficiente spre a îndreptăți o condamnare și scăpai mai ieftin cu acuzația de beție și tulburare a ordinei. Mi-am pierdut însă slujba și mi-am pierdut prietena, iar dacă mi-e dat să nu mai văd o gîscă în viața mea, puțin îmi pasă."

Ne apropiam de Liverpool Street. Își strînse bagajele și luîndu-și pălăria, încercă să și-o pună pe cap, dar umflătura pe care i-o făcuse potcoava nu lăsa capul să intre nicidecum în pălărie. Cu mare tristețe, el o așeză la loc pe banchetă, zicînd pe-un ton liniștit :

— Nu, nu pot zice că m-aș încrede prea mult în noroc.

CEL CARE VOIA S-AJUTE PE ALŢII

Mi-au povestit cei în măsură s-o ştie — şi lucrul e vrednic de crezare — că pe cînd avea nouăsprezece luni, a plîns fiindcă bunică-sa nu i-a dat voie s-o hrănească cu lingura şi că la trei ani şi jumătate, îl pescuiseră într-o stare jalnică, din butoiul cel mare de strîns apă, pe care se cocoţase ca să înveţe o broască cum să înoate.

Doi ani mai tîrziu, avea împrejurul ochiului stîng nişte zgîrieturi căpătate pe cînd arăta pisicii cum să-şi poarte puii fără a le face vreun rău şi, cam tot atunci, o albină îl înţepă foarte serios pe cînd o transporta de la o floare pe lîngă

care, după cum i se păru, îşi pierdea vremea de pomană, la o alta mai bogată în sucuri.

Rîvna lui de întotdeauna asta era : să ajute pe alţii.

Îşi petrecea dimineţi întregi explicînd găinilor mai bătrîne cum să clocească şi în cîte o după-amiază rămînea acasă, renunţînd să meargă la cules de măcriş, ca să spargă nuci pentru veveriţa lui. Nu împlinise şapte ani cînd începuse să se certe cu mamă-sa în legătură cu creşterea ce trebuie dată copiilor, iar pe tat-su nu încetase să-l dojenească pentru felul în care îl creştea.

Copil fiind, nimic nu-i făcea mai mare plăcere decît să „aibă grijă“ de alţi copii — şi nimic nu le făcea lor mai puţină. Lua asupră-şi această sarcină istovitoare, din propria-i voinţă fără vreo speranţă de răsplată sau recunoştinţă. Îi era tot una dacă aceşti copii erau mai mari ca el sau mai mici, mai voinici sau mai pirpirii. Oricînd şi oriunde îi găsea se apuca de treabă, dădăcindu-i pe toţi. Odată, în timpul unei serbări şcolare, răzbiră nişte ţipete jalnice dintr-un loc mai depărtat al pădurii şi pornind oamenii într-acolo ca să vadă ce se întîmplă, l-au găsit culcat la pămînt, pe burtă, cu un văr de al său, băiat de

două ori mai zdravăn ca el, şezînd deasupra şi cărîndu-i pumni cu nemiluita. După ce îl scoase din mîinile lui, învăţătorul îi zise: „De ce nu te ţii cu băieţii cei mici? Cin' te-a pus să te legi de vlăjganul ăsta?"

„Domnule, vă rog — fu răspunsul — aveam grijă de el."

Ar fi avut grijă şi de tata Noe dacă i-ar fi încăput pe mînă.

Era un băieţaş bun la suflet şi, la şcoală, ţinea întotdeauna, ba chiar şi stăruia, ca toată clasa să copieze după tăbliţa lui. Avea intenţii bune, dar cum răspunsurile îi erau veşnic de-a-ndoaselea, atît de greşite încît nimeni afară de dînsul nu le-ar fi putut face la fel, rezultatele, pentru cei care se luau după tăbliţa lui, nu puteau fi decît nesatisfăcătoare. Atunci, cu uşurinţa caracteristică tinereţii, care neţinînd în seamă cauzele, judecă numai efectele, ei îl aşteptau afară şi-i trăgeau o bătaie.

Toată energia şi-o cheltuia instruind pe alţii, în aşa măsură încît nu-i mai rămînea nici o fărîmă pentru nevoile lui. Lua băieţi ageamii în camera lui şi-i învăţa să boxeze. „Acum încearcă să mă loveşti în nas, zicea el, stînd în

faţa lor într-o poziţie de apărare. Nu-ţi fie frică. Dă cît poţi de tare."

Şi ei dădeau. Îndată ce-şi mai venea în fire şi îşi mai potolea sîngele ţîşnit pe nas, le explica pe îndelete cum că loviseră greşit şi cît de uşor i-ar fi fost să pareze loviturile, dacă dînşii l-ar fi lovit cum trebuie.

De două ori, la golf, s-a betegit pentru mai mult de-o săptămînă, arătînd unui novice cum „să ţintească", iar la criket, îmi amintesc că am văzut o dată cum i s-a prăbuşit carul din mijloc, de parcă era popic, tocmai pe cînd el explica jucătorului cum să nimerească mingile drept înăuntru. După asta, porni o ceartă îndelungată cu arbitrul ca să lămurească dacă nimerise înăuntru sau nu nimerise.

Se ştia că în timpul unei călătorii prin Canalul Mînecii se năpustise foarte tulburat pe punte, ca să-l informeze pe căpitan că „văzuse chiar atunci o lumină cam la două mile spre stînga", aşa cum, de cîte ori se află pe platforma de sus a omnibusului, el se aşază de obicei lîngă conductor şi-i arată diferitele obstacole care ar putea să întîrzie călătoria. Tot pe un omnibus am

legat şi eu cunoştinţă cu el. În faţa mea, întorcîndu-mi spatele, şedeau două doamne, cînd apăru taxatorul să încaseze taxa. Una din ele îi întinse o monedă de şase *pence*, cerînd un bilet pînă la Picadilly Circus — ceea ce făcea două pence.

— Nu — zise cealaltă doamnă prietenei sale, dînd taxatorului un *şiling* — îţi datorez şase *pence*, îmi dai patru şi am să plătesc pentru amîndouă. Taxatorul luă *şilingul*, perforă două bilete de cîte două *pence*, apoi stătu locului, încercînd să facă socoteala.

— E bine aşa — zise doamna care vorbise ultima — dă prietenei mele patru *pence* — taxatorul făcu întocmai — acum, tu îmi dai cele patru *pence*, — prietena îi dădu — iar dumneata — se întoarse ea către taxator — dă-mi opt *pence*. Aşa vom fi cu toţii chit...

Taxatorul îi întinse cam neîncrezător, opt *pence* — cele şase pe care le luase de la prima doamnă, o monedă de un *penny* şi două de cîte o jumătate din geanta lui, şi se retrase mormăind ceva despre atribuţiile sale în care nu intra şi aceea de calculator fulger.

— Acum îţi datorez un şiling, zise doamna mai în vîrstă către cea mai tînără.

Credeam incidentul închis, cînd deodată, un domn roşcovan de pe scaunul din faţă strigă cu o voce de stentor :

— Hei, taxator, le-ai înşelat pe aceste doamne cu patru *pence*.

— Cine şi pe cine a înşelat cu patru *pence* ? se oţărî taxatorul oprindu-se în capul scării. Taxa era de două *pence*.

— De două ori cîte două *pence* nu fac opt *pence*, răspunse înfierbîntat domnul cel rumen la faţă. Şi, întorcîndu-se la doamna care vorbise întîi, întrebă : Cît i-ai dat taxatorului, draga mea ?

— I-am dat şase *pence*, lămuri ea, cercetîndu-şi punga. Şi apoi, ţi-am dat ţie patru *pence*, ştii, adăugă, adresîndu-se de astă dată prietenei sale.

— Biletul ăsta de două *pence* e cam scump, se vîrî în vorbă careva de pe scaunul din spate.

— Ei, asta-i cu neputinţă, dragă, răspunse cealaltă, pentru că îţi datoram şase *pence* de la început.

— Dar ţi i-am dat, stărui întîia doamnă.

— Mi-aţi dat un *şiling*, zise taxatorul care se întorsese, întinzînd un deget acuzator spre doamna mai în vîrstă.

Doamna dădu din cap încuviinţînd.

— Şi eu v-am dat — continuă taxatorul — o monedă de şase *pence* şi două de cîte una, nu-i aşa ?

Doamna fu de acord.

— Şi i-am dat doamnei — el arătă pe cea mai tînără — patru *pence*, nu-i aşa ?

— Pe care ţi i-am dat ţie, ştii dragă, observă ea.

— Al naibii să fiu dacă nu-s eu cel înşelat cu patru *pence*, răbufni taxatorul.

Domnul cel rumen la faţă, interveni :

— Dar cealaltă doamnă ţi-a dat şase pence.

— Pe care i-am dat dumneaei, replică taxatorul întinzîndu-şi din nou degetul acuzator către doamna mai în vîrstă. N-aveţi decît să mă căutaţi în geantă, dacă voiţi. N-am nici o monedă de şase *pence* la mine.

În vremea asta fiecare uitase ce anume făcuse şi spunea, acum într-un fel, acum într-alt fel, contrazicîndu-se pe sine şi unul şi celălalt. Domnul cel rumen la faţă luă asupră-şi să facă

tuturor dreptate şi rezultatul ostenelilor lui se văzu numaidecît. Înainte ca omnibusul să fi ajuns la Picadilly Circus, trei pasageri îl ameninţară pe taxator că se vor plînge împotriva lui pentru limbaj necuviincios ; taxatorul chemă un poliţist ca să ia adresa celor două doamne, hotărît să le urmărească cu justiţia pentru cele patru *pence* (pe care ele ar fi vrut să le plătească, dar domnul cel roşcovan se împotrivea) ; doamna mai tînără se convinsese că doamna mai în vîrstă voise s-o înşele, iar aceasta din urmă avea lacrimi în ochi.

Domnul cel rumen la faţă şi cu mine, ne-am continuat cursa pînă la staţia Charing Cross. La ferestruica ghişeului de bilete aflarăm şi unul şi altul că aveam aceeaşi destinaţie, locuind amîndoi în aceeaşi suburbie. Am călătorit împreună şi el îmi vorbi tot drumul despre afacerea cu cele patru *pence*.

Cînd ne-am dat mîna în faţa porţii mele, mi-a mărturisit, foarte drăguţ, ce încîntat era descoperind că sîntem vecini apropiaţi. N-am înţeles ce anume i s-a părut atît de atrăgător în persoana mea, căci mă plictisise grozav şi eu îl bruftuisem cît am putut mai bine. Mi-a fost dat

să aflu mai pe urmă că asta era o ciudăţenie a lui, să fie încîntat de oricare nu-l înjura de la obraz şi de-a dreptul.

Trei zile după aceea dădu buzna în camera mea de lucru, fără să se anunţe — se socotea doar prietenul meu intim — şi mă rugă să-l iert că nu venise să mă viziteze mai curînd: ceea ce şi făcui.

— Am întîlnit poştaşul pe cînd veneam încoace — zise el, înmînîndu-mi un plic albastru — şi mi-a dat asta pentru dumneata.

Era o înştiinţare privind taxele pentru apă.

— Trebuie să luăm poziţie împotriva acestui lucru, continuă el. Asta e pentru plata apei pînă la 29 septembrie. Nu e drept s-o achiţi în iunie.

I-am răspuns că deoarece taxele pentru apă trebuiesc plătite, mi se pare totuna dacă le plătesc în iunie sau septembrie.

— Nu-i vorba de asta, răspunse el. E o chestiune de principiu. De ce să plăteşti pentru apa pe care n-ai consumat-o? De unde pînă unde şi-au luat ei dreptul să te impună la o plată pe care n-o datorezi?

Era un vorbitor dat dracului şi eu am fost destul de tîmpit să stau să-l ascult. La sfîrşitul unei jumătăţi de oră mă convinse că chestiunea era legată de drepturile inalienabile ale omului şi că, dacă aş plăti cei paisprezece *şilingi* şi zece *pence* în iunie în loc de septembrie, aş fi nedemn de privilegiile pentru care luptaseră şi muriseră străbunii mei, ca să mi le lase moştenire mie.

Îmi zise apoi că întreprinderea nu avea nici un temei serios pe care să-l poată invoca, şi, întărîtat de dînsul, m-am pus de-am scris preşedintelui o scrisoare injurioasă.

Secretarul întreprinderii de apă îmi răspunse că, ţinînd seamă de atitudinea pe care o luasem, se vedeau siliţi să mă cheme în judecată, sfătuindu-mă să predau chestiunea avocatului meu.

Cînd i-am arătat această scrisoare vecinului meu cu obrajii rumeni, el îşi frecă mîinile încîntat.

— Las' pe mine — îmi zise, vîrînd scrisoarea în buzunar — o să le dăm o lecţie să ne pomenească!

O lăsai în seama lui. Singura mea scuză este că în vremea aceea lucram pe brînci la ceea se

numea pe atunci o comedie dramatică, de unde presupunerea că puţinul bun simţ pe care l-am avut trebuie să fi fost absorbit de piesă.

Hotărîrea primei instanţe de judecată potoli întrucîtva entuziasmul meu, aţîţînd în schimb rîvna lui. Magistraţii de felul aceluia care mă judecau, zicea el, sînt nişte dobitoci bătrîni, cu minţile zăpăcite şi confuze. Asta era o chestiune de competenţa unui judecător mai mare.

Judecătorul, un domn bătrîn, binevoitor, spuse că avînd în vedere redactarea nesatisfăcătoare a motivelor, nu crede că poate acorda întreprinderii cheltuielile de judecată, aşa încît, una peste alta, scăpai cu ceva mai puţin de cincizeci de lire, cuprinzînd şi cei paisprezece *şilingi* şi zece *pence* care au fost pricina acestei încurcături.

După asta prietenia noastră a mai slăbit, dar locuind cum locuiam noi în aceeaşi suburbie, nu se putea să nu-l văd foarte des şi să aud de dînsul încă şi mai des.

La sindrofii de tot felul prezenţa lui se făcea simţită numaidecît şi în asemenea ocazii, arătîndu-se mai binevoitor ca oricînd, devenea mai de temut. Nici o fiinţă omenească nu şi-a dat

vreodată mai multă osteneală ca să facă bucuria altora, stîrnind necazuri mai unanime.

Intr-o după amiază de Crăciun, ducîndu-mă să vizitez pe un prieten, găsii la el vreo paisprezece-cincisprezece doamne şi domni mai în vîrstă, mergînd la trap în chip solemn, împrejurul unui şir de scaune, în mijlocul salonului, în timp ce Poppleton le cînta la pian. Din cînd în cînd, Poppleton înceta brusc să mai bată clapele şi fiecare se prăbuşea sleit într-unul din scaunele cele mai apropiate, bineînţeles, bucuros de repaus — fiecare, afară de unul care se furişa încet afară, urmărit de privirile invidioase ale celor rămaşi. Eu stăteam lîngă uşă cercetînd din ochi, cu atenţie, această scenă vrăjitorească. Curînd unul dintre jucători veni lîngă mine şi mă grăbii să-l întreb ce înseamnă ceremonia ce se desfăşurase.

— Nu mă mai întreba, făcu el supărat. E una din blestematele năzbîtii ale lui Poppleton. Şi adăugă, clocotind de furie: După asta mai trebuie să jucăm şi gajuri.

Jupîneasa tot mai aştepta, pîndind o clipă prielnică pentru a anunţa sosirea mea. I-am dat

un *şiling* ca să nu mă anunţe şi am şters-o pe furiş.

De obicei, după un dineu bine pregătit, el propunea un dans improvizat şi ţinea să faci singur covoarele sul, sau cerea să pună şi alţii mîna ajutîndu-l să mute pianul în celălalt capăt al odăii.

Ştia destule jocuri de societate ca să fi putut deschide un mic purgatoriu pe cont propriu. Tocmai cînd te găseai prins într-o discuţie interesantă sau în toiul unui *tête-à-tête* cu o femeie frumoasă, se năpustea asupra ta cu:

— Hai, vino să ne jucăm de-a ghicitoarea literară — şi trăgîndu-te cu sila, te aşeza la masă şi punîndu-ţi înainte o foaie de hîrtie şi un creion, te punea să faci o descriere a eroinei tale favorite din literatură, şi rămînea să te păzească pînă o făceai.

El nu se cruţa niciodată. Întotdeauna, el era acela care se oferea cu voie bună să conducă la gară doamnele bătrîne şi nu le lăsa pînă nu le vedea bine instalate în trenul care întotdeauna era altul decît al lor. Tot el era cel care se juca cu copiii „de-a animalele sălbatice“ înfricoşîndu-i atît de tare, încît plîngeau de spaimă toată noaptea.

Judecînd după intenţiile sale, era omul cel mai drăguţ de pe lume. Nu vizita niciodată vreun biet bolnav, fără a-i aduce în buzunar vreo mică delicateţă, parcă într-adins aleasă dintre cele interzise de medic şi care putea să-l îmbolnăvească mai rău. Punea la cale excursii cu yachtul pentru oameni cărora marea le întorcea maţele pe dos, luînd însă toate cheltuielile asupră-şi, iar suferinţele invitaţilor i se păreau a fi o manifestare a nerecunoştinţei.

Plăcerea lui era să se afle în treabă la o nuntă. Odată, rînduise lucrurile în aşa fel, încît mireasa ajunse în faţa altarului cu trei sferturi de oră înaintea mirelui, ceea ce întunecase o zi ce-ar fi trebuit să fie senină, iar la altă nuntă uitase să anunţe preotul. Era însă întotdeauna gata să-şi recunoască greşelile.

Nici la înmormîntări nu-şi cruţa ostenelile, avînd grijă să arate rudelor îndurerate cu cît e mai bine pentru toţi că mortul era mort şi exprimîndu-le nădejdea pioasă că în curînd vor fi iar împreună cu răposatul.

Totuşi, bucuria cea mare a vieţii lui şi-o afla atunci cînd reuşea să se bage în certurile din casele altora. Pe o întindere de kilometri întregi împrejur, nici o ceartă de familie nu era un adevărat scandal dacă lipsea el. De cele mai multe ori intra ca împăciuitor şi sfîrşea ca martor al acuzării.

Ca ziarist sau politician, minunata sa putere de a îmbrăţişa treburile altora i-ar fi cîştigat stimă. O eroare săvîrşită, el ştia s-o prefacă în nărav.

FANTOMA LUI WHIBLEY

Eu, personal, n-am întîlnit-o niciodată, dar cunoscîndu-l într-adevăr foarte de aproape pe Whibley, mi-a fost dat să aud multe despre ea.

Se părea că-i este crednicioasă lui Whibley iar Whibley o iubea grozav. Pe mine personal nu mă interesează fantomele şi nici o fantomă nu s-a interesat vreodată de mine. Am însă prieteni care se bucură de ocrotirea lor şi subiectul mă preocupă.

Despre fantoma lui Whibley vreau să vorbesc cu tot respectul cuvenit. Era o fantomă, sînt gata s-o recunosc, atît de harnică şi conştiincioasă pe cît ţi-ai putea dori ca să trăieşti cu ea.

Singurul lucru pe care îl am de obiectat împotriva ei, este că nu avea bun simţ.

Venise într-un dulap sculptat pe care Whibley îl cumpărase în Wardour Street, drept stejar vechi, dar care era, de fapt, lemn de castan lucrat în Germania, şi la început, părea destul de inofensivă, rostind doar „da" sau „nu" şi asta numai atunci cînd i se vorbea.

Whibley putea să petreacă o seară întreagă punîndu-i întrebări, avînd grijă să aleagă subiecte destul de simple, cum ar fi: „Eşti aici?" (la care fantoma răspundea uneori „da" şi alteori „nu") „mă poţi auzi?", „eşti fericită?" şi aşa mai departe. Fantoma făcea să trosnească dulapul de trei ori pentru „da" şi de două ori pentru „nu". Din cînd în cînd răspundea şi cu „da" şi cu „nu" la aceeaşi întrebare, lucru pe care Whibley îl punea în seama grijii acestei fantome de a nu spune decît adevărul. Cînd nimeni n-o întreba nimic, îşi vorbea singură, repetînd într-una „da!" „nu!" „nu!" „da!" fără ţintă şi într-un fel atît de jalnic, încît îţi făcea milă.

După un timp, Whibley cumpără o masă şi începu să dea ghies fantomei să se lanseze în-

tr-o conversaţie mai vie. Ca să-i fac plăcere lui Whibley am asistat şi eu la cîteva din primele şedinţe, dar cît eram eu de faţă, ea păstra o muţenie de-a dreptul plictisitoare, ce aducea pur şi simplu, a prostie. Am înţeles din spusele lui Whibley că fantoma nu mă plăcea, închipuindu-şi că sînt antipatic. Presupunerea mi s-a părut nedreaptă. Nu eram antipatic, cel puţin nu eram la început. Venisem ca s-o aud vorbind şi ţineam atît de mult la acest lucru încît aş fi stat s-o ascult ceasuri în şir. Ceea ce mă plictisea era încetineala ei de a se porni şi sminteala ei, după ce se pornea, de a folosi cuvinte lungi pe care habar n-avea cum să le ortografieze. Mi-aduc aminte cum am stat o dată, Whibley, Jolstock (asociatul lui Whibley) şi cu mine, vreme de două ceasuri, căznindu-ne să desluşim ce vroise să spună prin „H-e-s-t-u-r-e-m-y-s-f-e-a-r". Nu întrebuinţa de loc punctuaţia. Niciodată n-am putut bănui măcar unde se sfîrşea o propoziţiune şi unde începea alta. Nici măcar nu ne spunea vreodată cînd ajungea la un nume propriu. Concepţia ei despre o seară de conversaţie, asta era: să-ţi arunce în faţă vreo sută de

vocale şi consonante, lăsîndu-te apoi să-ţi baţi capul ca să scoţi din ele ce se putea înţelege.

Inchipuindu-ne la început că vorbea despre cineva cu numele de Hester (ortografiase Hester cu un „u" înainte, dar ne-am arătat îngăduitori în privinţa ortografiei) am încercat să formulăm propoziţia pe această bază, crezînd că ar putea fi: „Hester duşmani a se teme". Whibley avea o nepoată pe care o chema Hester şi căzurăm de acord că avertismentul o privea pe dînsa. Dar dacă, cumva, dînsa era duşmanul nostru şi noi eram cei care trebuiau să se teamă de ea, sau dacă trebuia să ne temem de duşmanii ei (şi, în cazul acesta, cine erau ei?) Sau dacă duşmanii noştri erau cei care trebuiau să se teamă de Hester, sau duşmanii ei, sau duşmanii în general — toate acestea rămîneau încă îndoielnice. Intrebarăm masa dacă prima idee este cea justă şi ea zise: „nu". O întrebarăm atunci ce anume voia să zică şi ea zise: „da".

Răspunsul acesta mă necăji, dar Whibley explică îndată că prostia noastră supărase fantoma (ceea ce mi se păru straniu). El ne informă că întotdeauna cînd e supărată, zice mai întîi „nu" şi pe urmă „da", şi fiindcă fantoma

era a lui iar noi ne aflam la el acasă, nu i-am mai spus ce gîndim, păstrînd asta pentru noi, şi o luarăm de la capăt.

De data aceasta, lăsarăm cu totul de o parte teoria privitoare la „Hester". Jobstock îşi dădu cu părerea că primul cuvînt s-ar putea să fie *„Haste"* (grabă) şi îşi închipui că fantoma ar fi continuat fonetic. Şi iată ce tălmăci el: „Grăbeşte-te! Eşti aici domnişoară Sfear!"

Whibley îl întrebă batjocoritor dacă ar putea fi atît de amabil să explice înţelesul acestor cuvinte.

Cred că Jobstock începu să-şi cam piardă răbdarea. După ce că am stat toată seara ţepeni în jurul unei mizerabile măsuţe cu un picior, acesta era aproape primul cuvinţel pe care izbutirăm să i-l stoarcem. Ca încă o scuză în favoarea lui, trebuie să adaug şi faptul că Whibley oprise gazul şi că focul se stinse singur. Jobstock răspunde că era o muncă destul de grea să ghiceşti ce spune fantoma chiar fără să mai cauţi înţelesul celor spuse.

— Habar n-are de ortografie — adăugă el — şi mai e pe deasupra josnică din fire şi ursuză.

Dacă ar fi fantoma mea, aş plăti o altă fantomă ca să-i dea un picior în spate.

Whihley era unul din oamenii cei mai blînzi din cîţi am cunoscut vreodată, dar să-ţi baţi joc de fantoma lui sau s-o vorbeşti de rău, asta îl făcea să se înfurie ca un diavol şi m-am temut că vom ajunge la ceartă. Din fericire, m-am învrednicit să-i atrag atenţia asupra interpretării lui „Hesturnemysfear", înainte de a se fi întîmplat ceva mai grav decît unele observaţii mormăite în legătură cu rîsul proştilor şi lipsa de respect pentru cele sfinte, care ar face dovada unei minţi uşuratice.

Încercarăm apoi „El este sever" şi „Rîndul lui" şi „Teama de Hesturnemy", străduindu-ne să descoperim cine ar putea fi „Hesturnemy". De trei ori repetarăm totul de la început, ceea ce însemna că măsuţa se clătinase de şase sute şase ori, cînd deodată, îmi fulgeră prin minte explicaţia: „Emisfera Răsăriteană" (în englezeşte „Eastern Hemisphere").

Whibley ceruse fantomei orice ştire ce-ar putea s-o aibă în legătură cu unchiul soţiei sale, despre care nu se mai ştia nimic de luni de zile, şi

„emisfera răsăriteană" părea să fie o adresă, după judecata ei.

Fantoma lui Whibley stîrni vîlvă. I se dusese vestea în lung şi-n lat, pînă departe, ceea ce-i aduse lui Whibley binevoitorul concurs al unor asistenţi mai potriviţi, iar Jobstock şi cu mine furăm concediaţi. Noi însă nu i-am purtat pică.

În asemenea condiţii, mai favorabile, fantoma, ca prin minune, prinse curaj şi vorbea acum impuind capul tuturor. Nu putea fi însă un tovarăş vesel, pentru că toată conversaţia ei se mărginea, îndeosebi, la avertismente şi prorociri de nenorocire. Cam o dată la două săptămîni, Whibley trecea pe la mine, ca să-mi deschidă ochii prieteneşte, zicînd că trebuie să mă feresc de un om care locuieşte într-o stradă al cărei nume începe cu „C" sau să mă informeze că dacă mă voi duce într-un oraş cu trei biserici, de pe coastă, voi întîlni pe cineva care-mi va face un rău ireparabil. Faptul că nu porneam numaidecît într-o goană să caut oraşul acela de pe coastă, cu trei biserici, era privit de Whibley ca o fugă din faţa Providenţei.

Prin pasiunea ei de a-şi vîrî fantomaticu-i nas în treburile altor oameni, îmi reamintea de pă-

mînteanul meu prieten Poppleton. Nimic nu-i făcea mai multă plăcere decît să fie chemată pentru a da ajutor şi sfat, iar Whibley, care îi era sclav credincios, alerga prin jumătate de parohie, căutînd oameni cu necazuri, ca să-i ducă la ea.

Pe femeile care umblau să găsească probe pentru divorţ, fantoma le îndruma să meargă la a treia casă de după colţul celei de a cincea străzi, pe lîngă o biserică sau alt edificiu public, aşa şi aşa (nu putea da niciodată o adresă precisă) şi cînd vor fi ajuns acolo, să sune la soneria de jos, dar numai de două ori. Ele îi mulţumeau din toată inima şi porneau în dimineaţa următoare să caute a cincea stradă din preajma bisericii şi sunau de două ori la soneria de jos a celei de a treia case de după colţ, de unde ieşea în uşă un bărbat în cămaşă, întrebîndu-le ce poftesc.

Ele nu puteau spune ce doresc, nu ştiau nici ele înşile, şi omul le înjura, trîntindu-le uşa în nas.

Atunci, le bătea gîndul că fantoma crezuse poate a cincea stradă pe cealaltă parte, sau a treia casă de după colţul de peste drum, şi o luau de la capăt, cu rezultate încă şi mai neplăcute.

O dată, prin iulie, l-am întîlnit pe Whibley umblînd ca un lunatic, nemîngîiat, pe strada Princess, în Edinburgh.

— Hei! îl strigai, ce faci pe-aici? Credeam că eşti ocupat cu cazul acela al Administraţiei Şcolare.

— Da — răspunse el — ar fi trebuit, ce-i drept, să fiu la Londra, dar adevărul este că aştept să se întîmple ceva aici.

— Oh, şi ce anume?

Imi răspunse şovăind, ca şi cum nu prea ar fi vrut să vorbească despre asta:

— Ei, nu ştiu încă precis.

— Ai venit de la Londra la Edinburgh şi nu ştii pentru ce ai venit!

— Ei, vezi — zise el, încă şi mai zgîrcit la vorbă, după cum mi s-a părut — a fost ideea Mariei. Ea a vrut...

L-am întrerupt, privindu-l poate cam aspru:

— Maria? Cine-i Maria?

Ştiam că pe nevastă-sa o chema Emily Georgina Anne.

— Ah, am uitat — explică Whibley — ea n-a vrut niciodată să-şi spună numele de faţă cu dumneata, nu-i aşa? E fantoma, ştii...

— Ah, înțeleg acum... Ea este cea care te-a trimis aici. Nu ți-a spus pentru ce ?

— Nu... Asta-i ceea ce mă neliniștește. Mi-a spus doar atît : du-te la Edinburgh — ceva se va întîmpla !

— Și cît timp ai de gînd să rămîi aici ? întrebai.

— Nu știu. Sînt aici de-o săptămînă și Jobstock îmi scria tot mai furios. N-aș fi venit dacă Maria n-ar fi stăruit atîta... A repetat-o în trei seri la rînd.

Nici nu știam ce trebuie să fac. Omul se arăta teribil de serios în afacerea asta și nu era chip să-ncerci să-i schimbi gîndul.

— Ești sigur — zisei, după ce am chibzuit nițel — că Maria asta e o fantomă cumsecade ? Se zice că bîntuie tot soiul de fantome. Ești oare sigur că nu-i cumva fantoma vreunui nebun decedat care încearcă să te prostească ?

— M-am gîndit și la asta, se învoi el. Firește, s-ar putea să fie și așa. Dacă nu se întîmplă nimic, simt că în curînd voi intra și eu la bănuială.

— Eu, unul, aș întreprinde mai întîi cercetări în ceea ce privește caracterul ei, înainte de a mă

mai încrede în ea, răspunsei și, lăsîndu-l acolo, mi-am văzut de drum.

Ca la vreo lună mai tîrziu, am dat de el în fața Tribunalului. Îl auzii :

— Maria a avut dreptate. Ceva s-a întîmplat într-adevăr la Edinburgh, cînd am fost acolo. Chiar în dimineața în care te-am întîlnit, unul dintre clienții mei cei mai vechi a murit cu totul pe neașteptate, la locuința lui din Queensterry, numai la cîteva mile departe de oraș.

— Mă bucură asta — i-am răspuns — adică, desigur, că mă bucur pentru Maria. Care va să zică tot s-a nimerit bine că te-ai dus la Edinburgh.

— Ei, nu tocmai... Cel puțin nu în înțelesul treburilor lumești. El și-a lăsat afacerile foarte încurcate și fiul său cel mai mare a plecat îndată la Londra să mă consulte în privința lor, dar negăsindu-mă acolo și fiind zor mare, s-a dus la Kebble. Am fost cam dezamăgit cînd m-am întors și am aflat despre asta.

— Of ! În orice caz nu e o fantomă isteață, am observat eu.

El păru să încuviințeze, dar numai pe jumătate :

— Nu, poate că nu e. Vezi totuși, ceva s-a întîmplat într-adevăr.

După asta, iubirea lui pentru Maria crescu înzecit, în timp ce simțămintele ei față de el ajunseră o adevărată povară pentru prietenii lui. Deveni prea mare pentru măsuța ei și, lipsindu-se de orice mijlocitori mecanici, vorbea cu el direct. Îl urmărea pretutindeni. Nu se putea închipui pacoste mai mare. Il însoțea pînă și în odaia de culcare și avea cu dînsul lungi taifasuri în toiul nopții. Nevastă-sa se supăra, zicînd că purtarea asta nu e cuviincioasă, dar nu era chip s-o oprești să intre.

Mergea cu dînsul la tot felul de sindrofii și la petreceri de Crăciun. Nimeni n-o auzea vorbindu-i, dar lui i se părea că trebuie să-i răspundă cu glas tare. Apoi, faptul că se furișa într-un ungher ca să stea de vorbă, foarte serios, cu nimeni, aducea o umbră de tulburare în acele petreceri.

— Aș fi într-adevăr bucuros — îmi mărturisi el o dată — să am puțin timp și pentru mine. Ea e bine intenționată, dar e obositoare. Și apoi, ceilalți n-o agreează. Pe toți îi scoate din fire. Îmi dau seama de asta.

Într-o seară, ea fu pricina unei scene cu-adevărat penibile, la club. Whibley jucase *whist* avînd partener pe maior. La sfîrșitul unei partide, maiorul se aplecă peste masă, ca să-l întrebe, cu tonul acela liniștit care te îngheață:

— Îmi permiteți să vă întreb, domnule, dacă a existat vreun motiv pămîntean (el apăsă pe „pămîntean") pentru ca să-mi tăiați dama mea de pică cu singurul dumneavoastră atu?

— Îmi... îmi pare foarte rău, domnule maior, îngînă Whibley, scuzîndu-se. Eu... eu am simțit oarecum că trebuie să... să tai dama aceea.

— Din proprie inspirație sau dintr-o sugestie dinafară? stărui maiorul, care auzise, desigur, de Maria.

Whibley recunoscu că îi suflase cineva cum să joace. Maiorul se ridică de la masă.

— Dacă-i așa, domnule — rosti el cu o supărare abia stăpînită — refuz să joc mai departe. Primesc, la urma urmei, să am partener un om, fie și într-o ureche, dar dacă e să-și vîre aici coada o blestemată de fantomă...

— N-aveți dreptul să vorbiți așa! îi strigă Whibley, înfierbîntat.

— Scuzele mele! făcu maiorul cu răceală. Să-i zicem, dacă vreți, o fantomă binecuvîntată. Refuz să joc *whist* cu fantome de orice fel, iar pe dumneavoastră, vă sfătuiesc, domnule, dacă aveți de gînd să mai dați multe spectacole cu doamna, s-o învățați mai întîi regulile elementare ale jocului.

Zicînd acestea, maiorul își puse pălăria pe cap și părăsi clubul, iar eu îl făcui pe Whibley să dea pe gît un pahar zdravăn de *brandy* tăiat cu apă, după care, l-am suit într-o trăsură, trimițîndu-l acasă, cu Maria lui cu tot.

Whibley se descotorosi în cele din urmă de ea. L-a costat treaba asta, bani peșin, cam vreo opt mii de lire, dar familia lui zicea că face.

Un conte spaniol luase cu chirie o casă mobilată nu departe de locuința lui Whibley și într-o seară i-a fost prezentat lui Whibley. Îl însoți acasă și rămase cîtva timp să stea de vorbă. Whibley îi povesti de Maria, iar contele se îndrăgosti de ea, cu toată puterea. Zicea că dacă ar fi avut și el o asemenea fantomă care să-l ajute și să-l sfătuiască, poate că întreaga lui viață ar fi fost alta.

Era întîiul om care spusese vreodată un cuvînt drăguț despre fantomă și Whibley îl iubea pentru asta.

După seara aceea, contele părea că nu se mai poate sătura de Whibley, așa că tustrei, Whibley, contele și Maria își petreceau cîte o jumătate de noapte împreună, vorbind.

Amănunte mai precise asupra celor ce-au urmat n-am auzit niciodată. Whibley își măsura cuvintele, cu zgîrcenie, cînd se pomenea de aceste întîmplări.

N-aș putea spune dacă Maria e existat într-adevăr și dacă nobilul spaniol s-a pus cu tot dinadinsul s-o ademenească șoptindu-i vorbe dulci (era destul de neroadă ca să se lase păcălită), sau dacă ea a fost numai o halucinație a lui Whibley, tras pe sfoară de conte prin „sugestii hipnotice“ (cum cred că se numește asta). Singurul lucru cert este că Maria l-a convins pe Whibley că prietenul lor, contele, descoperise în Peru o mină ascunsă, de aur. Ea spuse că știe totul despre mină și-l sfătui pe Whibley să-l roage pe conte să-i permită să investească în exploatarea ei cîteva mii de lire. Se dovedi că Maria îl cunoștea pe conte din copilărie și era în măsură să

răspundă de el, ca de omul cel mai cinstit din toată America de Sud. Se prea poate să fi fost într-adevăr.

Contele nu-şi ascunse mirarea, aflînd că Whibley ştia totul despre mina lui. Pentru a începe exploatarea ajungeau opt mii de lire, dar el nu pomenise nimănui acest lucru, căci dorea să păstreze toate cîştigurile viitoare numai pentru el, şi credea că va face rost de aceşti bani de pe domeniile sale din Portugalia. Totuşi, pentru a-i face pe plac Mariei, îl lăsă pe Whibley să dea banii. Whibley îi dădu peşin şi din ziua aceea nimeni nu l-a mai văzut pe conte.

Intîmplarea zdruncină încrederea lui Whibley în Maria, iar un doctor priceput în d-ald-astea, luîndu-l în primire, îl ameninţă cu balamucul, dacă-l va mai afla vreodată împrietenit cu vreo fantomă.

Asta îi grăbi vindecarea.

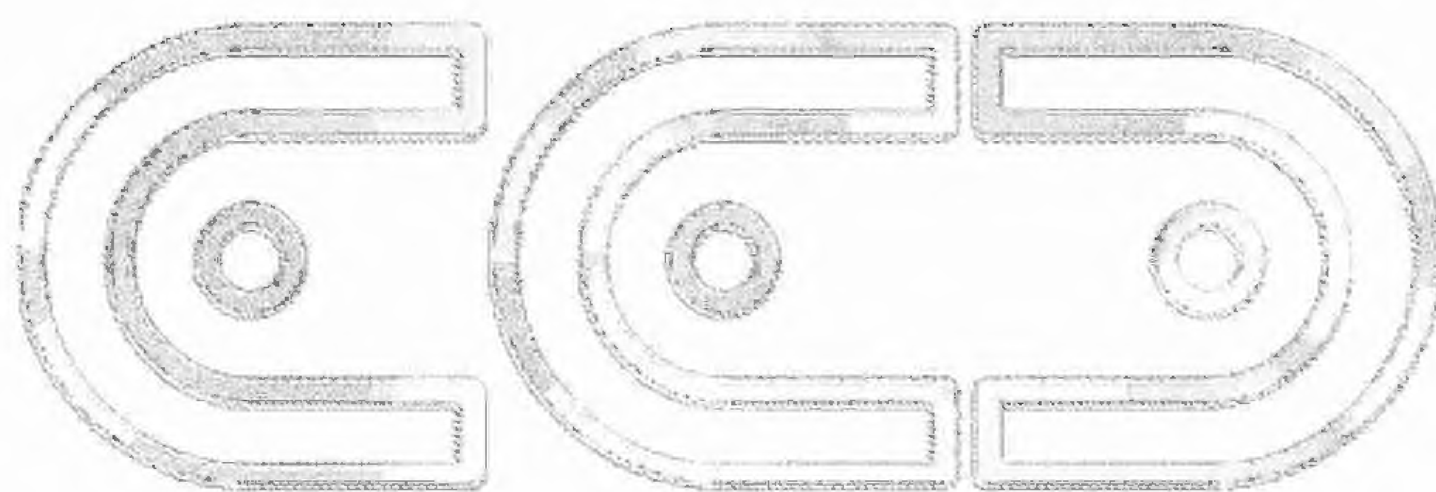
CUPRINS

Responsabil de carte: Florin Chirițescu
Tehnoredactor: Ionel Gheorghiu
Corector: Constantin Olariu

Dat la cules 09.03.57. Bun de tipar 30.04.57. Tiraj 15.110 ex. Hîrtie cărți școlare de 65 gr. m². Ft. 700×1.000/32. Coli ed. 5,03. Coli de tipar 5,5. Ediția I. Comandă 3314. A. nr. 0879. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A—32=R.

Tiparul executat sub com. nr. 176 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN".
București — R.P.R.

Scanare și prelucrare digitală

de

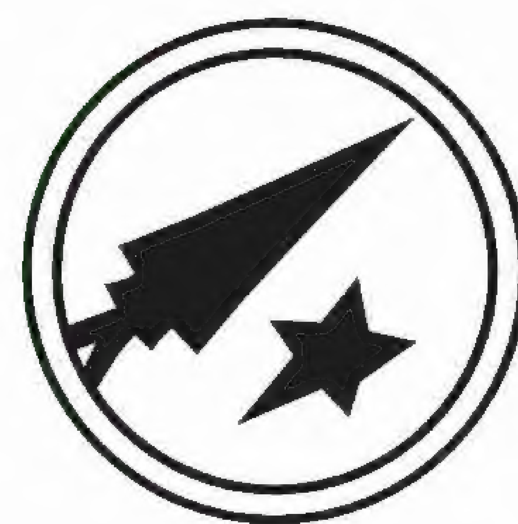

Anonim

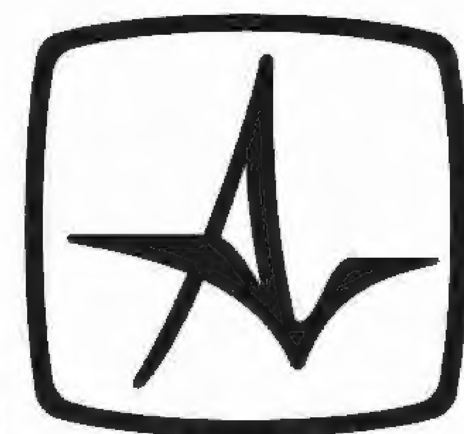

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

